

SPREKENDE NADAT HIJ GESTORVEN IS

5^E TIENTAL PREKEN

Vijfde tiental preken

Door

Ds. Willem C. Lamain

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG**

Tweede uitgave 2014

INHOUD 5^e TIENTAL

Preek 1. De rust van het graf. 2^e preek

"Daar houden de bozen op van beroering, en daar rusten de vermoelden van kracht; daar zijn de gebondenen tezamen in rust; zij horen de stem des drijvers niet." Job 3:17, 18

Preek 2. Het vooruitzicht van de Kerk, de verwachting van het volk van God. 3^e preek

"Daar zijn de gebondenen tezamen in rust; zij horen de stem des drijvers niet." Job 3:18a

Preek 3. De stem des drijvers niet meer gehoord. 4^e preek

"Zij horen de stem des drijvers niet." Job 3:18b

Preek 4. Een zwaar gericht over Gods Kerk. BIDDAGPREEK

"En Ik zal de wolken gebieden, dat zij geen regen daarop regenen." Jesaja 5:6b:

Preek 5. De heerlijkheid van de belofde Christus. Vervolg adventpreek

"En op Hem zal de Geest des HEEREN rusten; de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des HEEREN." Jesaja 11:2

Preek 6. Wat is het vooruitzicht schoon! 1ste preek

"En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchten wegvlieden." Jesaja 35:10

Preek 7. Wat is het vooruitzicht schoon! 2^e preek

"En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchten wegvlieden." Jesaja 35:10

Preek 8. Wat is het vooruitzicht schoon! 3^e preek

"En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchten wegvlieden." Jesaja 35:10

Preek 9. Christus de Overwinnaar van de dood.

"Die de dood heeft tenietgedaan en het leven en de onverderfelijkeheid aan het licht gebracht, door het Evangelie." 2 Timótheüs 1:10b.

10. Preek op Bevrijdingsdag 1946 ter herdenking van de bevrijding op 5 mei 1945.

Uitgeschreven door ds. Lamain.

"De HEERE zij geloofd, Die ons in hun tanden niet heeft overgegeven tot een roof. Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangsters; de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen. Onze hulp is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft." Psalm 124:6-8

Ds. W. C. Lamain, predikant van de Gereformeerde Gemeente. 1929 Leiden, 1932 Rotterdam-Zuid, 1943 Rijssen-Wal, 1947 Grand-Rapids, overleden daar 1984.

De bundels preken dragen de titel: *Sprekende nadat hij gestorven is*, omdat bijna al de preken onveranderd overgenomen zijn van de bandrecorder.

1. De rust van het graf

23 september 1973

(eerste preek over deze tekst niet aanwezig)

Psalm 103:8
 Lezen Job 3
 Psalm 49:5, 6
 Psalm 74:18
 Psalm 12:5, 7

Hetgeen wij uw wensen voor te lezen, dat kunt ge opgetekend vinden in Job 3.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

*Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en
 vermenigvuldigd van Hem, Die is en Die was en Die komen zal.
 En van de zeven Geesten Die voor Zijn troon zijn;
 en van Jezus Christus, die de getrouwe Getuige is,
 de Eerstgeborene uit de doden en de Overste van de koningen der aarde.
 Amen.*

Zoeken wij nu tezamen het aangezicht des Heeren.

GEBED.

Geliefden, de hemel wordt steeds voller en in de kerk wordt het steeds leger. Deze gedachte kwam deze week in mijn hart bij het ontvangen van de tijding, dat één van Gods kinderen door de dood is weggenomen. Hij is in zijn slaap ontslapen. Toen we hem de laatste keer bezochten in het ziekenhuis bekende deze man, zoals we het zo vaak uit zijn mond hebben gehoord in de laatste zesentwintig jaar dat wij in zijn huis gelogeed hebben, dat hij geen vreemdeling was van de verzoening met God. "Maar," zei hij, "ik moet nog met de dood verzoend worden." En die dood was voor hem vooral de laatste tijden een grote en hoge berg; maar hij heeft geen dood gezien. 's Avond is hij gaan slapen en hij is wakker geworden in de hemel. Dus, dat kan je niet beter wensen. De duivel kon er niet tussenkomen. Op het sterfbed kunnen de beroeringen nog verschrikkelijk zijn.

De hemel wordt vol, want de meeste van Gods kinderen zijn al verlost en boven. De kerk wordt leeg. Wie zou er van Jakob blijven staan, want hij is klein! De getrouwen zijn weinigen in den lande. En u kunt het in de gemeente gewaar worden, dat er zoveel lege plaatsen zijn, die helaas zover als wij weten, niet meer aangevuld worden. Ledeboer zei in zijn tijd al: *God neemt Zijn beste huisraad in; en wat er overblijft is maar min.* Voor de persoon die opgenomen wordt in de hemel is het een verlossing. Dat is zo'n grote verlossing, die wij met woorden niet uitspreken kunnen. Verlost uit een wereld, die in het boze ligt; verlost van de duivel; verlost uit al de moeiten, maar bovenal verlost van zichzelf. Want dat is de grootste ballast die ik op de wereld meeslepen moet.

Daar had deze man door genade ook kennis mee gemaakt. In de kerk wordt het steeds leger. Die man heeft in Grand-Rapids op de classis wel eens wat gezegd. Hij zei niet zoveel, maar soms zei hij iets, waardoor ineens alles zwijgen moest.

Ik herinner me een keer, dat er over iemand gesproken werd op de synode; ik kan heel niet meer herinneren wie het was, maar dat doet er ook niet toe. Er waren enkele van die afgevaardigden, die dingen naar voren brachten over die man, en dat hield maar aan. O, wat is een mens dan toch ellendig. Maar opeens zei die man: "En dit waart gij sommigen." Toen was de hele zaak afgelopen. Er werd geen woord meer gerept en de zaak was beslist.

De Heere mocht de weduwe in haar verdriet sterken. Ze hadden dertien kinderen, nu nog twaalf, omdat vorig jaar één van die zoons met twee kleinkinderen in een auto verbrand zijn. Dat heeft die man ook mee moeten maken. Toen zei hij tegen mij: "God is toornig op mij."

De Heere mocht nog gedenken degenen, die nog over zijn. En wat de Kerk betreft moeten we niet klagen, maar om anderen vragen. Dat de Heere de lege plaatsen eens vervullen mocht. Hij heeft nog Geest overig. Er is voor Hem niets te wonderlijk. Dat ons hart en gedachten er mee vervuld zijn, kunt u begrijpen. We hebben soms tot diep in de nacht in dat huis met elkaar verkeerdt, sprekende over de beleving Gods. Er is nooit een breuk tussen ons gekomen; daar heeft God ons voor bewaard. Het is tot het einde toe in vrede mogen blijven, en dan denkt een mens er met weemoed aan terug, en aan de andere kant met blijdschap, omdat die man er uit is en er door is.

We hebben gedacht vanmiddag, hoewel we nu niet in Grand-Rapids zijn, maar die man had toch een plaats in onze gemeenten, om een enkel woord te spreken uit Job 3:17 en 18, waar staat opgetekend:

"Daar houden de bozen op van beroering, en daar rusten de vermoeiden van kracht; daar zijn de gebonden tezamen in rust; zij horen de stem des drijvers niet."

Tot dusver.

We hebben gisteren boven deze tekst geschreven: *De rust van het graf.*

Vier gedachten:

1. Wat daar eindigt: *de beroering.*
2. Wat daar geschonken wordt: *de rust.*
3. Wat daar genoten wordt: *de vrijheid.*
4. Wat daar niet meer gehoord wordt: *de stem des drijvers.*

In Job 3 heeft Job zijn geboortedag vervloekt. Jeremia heeft het ook gedaan in het 20e hoofdstuk. Job is de lijder van de oudheid. Hij is niet één, twee of drie, maar ál zijn kinderen verloren. Hij hield er niet één meer over, en hij werd van alles, wat hij op de wereld gekregen had, beroofd. Hij was bij wijze van spreken de rijkste man van het oosten, en hij is in één dag de armste van de wereld geworden. Die man is door God beproefd. Hij heeft zelf in één van de hoofdstukken gezegd: "Als goud zal ik uitkomen." Dat is ook gebeurd.

Nu heeft die man wel de Goddelijke scheppingsdaad vervloekt, maar de Schepper Zelf heeft hij niet vervloekt. Het was een diepe weg, en die man heeft alles tegen gekregen, namelijk zijn vrienden en zijn vrouw en degenen aan wie hij goed gedaan had in zijn leven. Want hij had zijn brood nooit alleen gegeten, maar hij had aan anderen

meegedeeld van de rijkdom die hij ontvangen had. Maar ze hebben zich allemaal tegen hem gekeerd. De duivel kwam ook tegen hem en hij kwam in zulk een donkere nacht, dat hij zelfs dacht, dat God ook tegen hem was.

In onze tekst heeft hij gesproken over *de rust van het graf*. Hij heeft er niet alles van gezegd; wat hij ervan zegt is de volle waarheid. Als ons lichaam naar het graf gebracht wordt, dan heeft dat lichaam zelf geen rust, want dat verteert. Dan gaan we tot de wormen zeggen: *gij zijt mijn broeder en gij zijt mijn zuster*. Of u nu koning, keizer, president of de verachtste bedelaar van de wereld bent, u wordt na het sterven door de wormen opgegeten. Het is een zegen, dat er een graf is en dat de kist dichtgemaakt wordt. Want als de familie toch eens zien zou, wat daar in de kist gebeurt, dan zou de mens van schrik een hartinfarct krijgen. Er blijft een handjevol stof over.

Dus in dat opzicht is er in geen rust het graf. En dat is ook naar Gods Woord dat er in het graf geen rust is, want Paulus zegt in 1 Kor. 15:26: "De laatste vijand die teniet gedaan wordt, is de dood." Dat wil zeggen, dat de dood zelfs nawerkt, ook wanneer een mens gestorven is. De dood komt pas tot een einde, wanneer Christus tot de laatste trap van Zijn verhoging komt, namelijk als Christus verschijnt op de wolken des hemels om te oordelen de levenden en de doden. Wanneer door Zijn kracht bij het blazen van de bazuin de graven geopend worden, dan zullen al die mensen uit de graven verrijzen.

Er is naar Gods Woord *een opstanding van de rechtvaardigen* en er is ook een opstanding van de goddelozen. Nu is er een verschil in *de grond* van die opstanding, en daar wil ik vanmiddag een paar woorden over zeggen, en er is ook verschil *in het gevolg* van die opstanding.

Wat de grond betreft, Gods kinderen staan op en worden opgewekt, omdat Christus opgewekt is uit de dood. En dan krijgen ze in de opstanding een verheerlijkt lichaam, gelijkvormig aan het lichaam van Christus.

De goddelozen staan ook op, maar de grond waarop zij opstaan, is de volvoering van de gerechtigheid Gods. Er staat in Daniël, *dat zij alle vlees tot een afgrijzing zullen wezen*. Dus hoe die mensen er straks uit zullen zien, dat zal verschrikkelijk wezen. Daar is geen denkbeeld van te vormen, geliefden, wat dat zijn zal in de opstanding van de goddelozen.

Maar nu heeft Job het in onze tekst over *de rust van het graf*. Het graf is een plaats van verschrikking voor de natuurlijk mens. Het graf heeft iets verschrikkelijks in zich. De mens die een beeldrager van God was in de staat der rechtheid, daarvan wordt het lichaam straks onder de grond gestopt, en dat wordt aan de vertering overgegeven. Wat een gedachte! Of een mens nu rijk of arm is, dit gaat allemaal door.

Het graf van Gods Kerk is geheiligd door Christus. Want Christus als Borg heeft in de eerste plaats de dood gedood, en in de tweede plaats heeft Hij het graf begraven. Begraven, zoals er staat in Jesaja 57: "Zij zullen rusten op hun slaapstede, een iegelijk die in zijn oprechtheid gewandeld heeft."

Durham zegt in één van zijn preken, *dat het graf voor Gods volk als een doos is, waarin hun lichaam opgeborgen wordt tot de dag van de opstanding*. Gelukkig als het graf voor ons geheiligd is. Er is nog iets waar we op moeten wijzen, en dat is dit: wanneer het volk sterft en begraven wordt, dan is het een *aanvankelijke* verheerlijking, want de ziel gaat van stonde af aan naar de hemel, maar het lichaam blijft nog in het graf. In de dag van de opstanding krijgt Gods volk hun lichaam terug, en dan zal ze naar ziel en lichaam verenigd, God Drie-enig eeuwig verheerlijken in de

hemel. Dan is het een volkomen zaligheid, die dat volk deelachtig zal worden, wat ook nooit meer tot een einde zal komen.

Vanmiddag hebben we te spreken over *de rust van het graf*.

Het eerste wat we dan opmerken is: *daar houden de bozen op van beroering*. Wat eindigt daar? De beroering. Achab zei eens tegen Elia: "Zijt gij die beroerder Israëls?" Dat was niet zo; dat was Achab zelf. Maar Gods kinderen worden hier in dit leven beroerd. Daar is en daar zal, zolang er een Kerk zal zijn in de wereld, verschil blijven. Er zijn er die wettisch geleid worden en er zijn er die Evangelisch geleid worden; er zijn er die geleid worden aan zeer stille wateren en er zijn er die geleid worden door diepe afgronden. De HEERE is vrij daarin. Och, wat ben je toch gelukkig als je tot dat volk mag behoren. *Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is, en dat volk dat Hij Zich ten erve verkoren heeft*.

Die man die morgen begraven wordt, is uit Nederland naar Amerika gekomen, en toen wist die man ook geen verschil tussen zijn rechter- en zijn linkerhand. Hij wist nergens van af; hij leefde als een vis in het water. Hij zwierf van de ene Staat naar de andere Staat, totdat hij onder de bediening kwam van wijlen dominee Van Dijke. Daar heeft het God behaagd om Zijn genade in die man te verheerlijken. En onder de bediening van een andere predikant heeft God hem dieper ontdekt. De grote IK komt telkens op de voorgrond. Ik ga daar vanmiddag ook niet verder over spreken, maar die man was daar door genade daarin geoefend. Maar toch geliefden, wat kende hij een enorme strijd. Hoe ouder die man werd en hoe korter bij de dood, hoe zwaarder zijn strijd werd, ondanks al de wetenschap die hij van God had ontvangen. Ik ga over die man niet meer verder spreken; dat is ook niet nodig.

De tekst zegt: **"Daar houden de bozen op van beroering."**

Wie worden met die bozen nu bedoeld? Daar worden die drie hoofdvijanden mee bedoeld, die Gods volk hier in dit leven heeft.

- Er wordt gesproken in Gods Woord van *een boze wereld*.
- De Heere Jezus heeft Zijn discipelen leren bidden: "Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van *den boze*."
- En in de derde plaats dragen wij allemaal in ons om een boos hart, een vijandig hart, een goddeloos hart, een broeinest van allerlei zonden en ongerechtigheid. "Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?" Gods volk krijgen in de wedergeboorte allemaal een begeerte om heilig voor God te leven. De zonde wordt hen de dood, de duivel wordt hun vijand, en de wereld wordt ook hun vijand.

Ten eerste. Nu geeft God Zijn volk die genade, dat ze ten eerste uit die klauwen van *den boze* verlost worden. Dat gebeurt in de tijd van Gods welbehagen, want dat volk is gekocht, niet met goud of met zilver, maar met het dierbare bloed van Christus. Christus heeft de prijs er voor betaald. Maar er komt een tijd in het leven van Gods kinderen, dat ze persoonlijk uit die klauwen van de duivel verlost worden. Er komt een tijd, dat ze vrijgelaten worden; dat de duivel hen los moet laten. Er komt een tijd, dat ze overgebracht worden in het Koninkrijk van de Zoon van Gods eeuwige liefde.

Ten tweede. Er komt een tijd voor al dat volk, dat ze *de wereld* vaarwel mogen zeggen. "Vergeet uw volk, en uws vaders huis, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid; dewijl Hij uw Heere is, zo buigt u voor Hem neder." Dat gaat

gemakkelijk. Er was eens in een plaats een heel ruwe jonge man. Hij had vele vrienden, waar hij mee omging en waarmee hij de zonde en de wereld diende. God bekeerde die man en zijn moeder zei tegen hem: "Ik denk dat je het moeilijk met je vrienden zal krijgen."

Die jonge man zei: "Ik denk het niet." Het gerucht ging door het dorp, dat er een wonder aan die man gebeurd was; toen zijn zijne vrienden nooit meer wezen vragen of hij met hen meeding. Zo is hij gemakkelijk van zijn vrienden afgekomen. Sommigen zeiden: *'Hij is gek geworden, hij is zijn verstand verloren.'* Maar als je genade ontvangt, dan krijg je je verstand terug! Wat staat er in Psalm 110? "Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heikracht, in heilige sieradiën." Hellenbroek vraagt dan: "Dwingt God de mens? Nee, maar God maakt ze gewillig." Ze leggen de wapens van vijandschap aan de voeten van die gezegende Koning neer.

Ze werden gelokt vanuit kracht van het welbehagen Gods. In Hoséa 2:13 staat: "Daarom, ziet, Ik zal haar lokken, en zal haar voeren in de woestijn." In dat woordje 'daarom' ligt het welbehagen Gods verklaard. Daarom zal Ik haar lokken. Ze krijgen allemaal een tijd, dat de liefde Gods in hun hart wordt uitgestort. En weet u, wat nu zo'n wonder is? Wat God reeds in beginsel aan Zijn volk in de wedergeboorte komt te schenken, dat neemt Hij nooit meer terug. Lees het maar in Romeinen 5:5: "En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, Die ons is gegeven." Wat God geschonken heeft, mogen ze houden, en Hij draagt er Zelf zorg voor, dat dát nooit meer van dat volk wordt weggenomen. Want Paulus zegt in Fil. 1:6: "Vertrouwende ditzelve, dat Hij, Die in u een goed werk begonnen heeft, dat voleindigen zal tot op de dag van Jezus Christus."

Er gaan vaak vele stormen over hun hoofd; de strijd is soms zo zwaar. Soms zeggen ze van binnen: "Het is je opvoeding, het is je consciëntie, of het is een vreze voor de hel." Erskine zegt: 'Dat is om je in de wanhoop te drijven.' Ik dacht van de week nog, dat we soms 's avonds blij zijn, dat we nog een bed hebben, waar we ons matte lichaam nog op neer mogen neerleggen, maar de duivel heeft geen bed nodig. Die slaapt nooit en is dag en nacht wakker. Hij heeft maar één doel en dat is om te verwoesten en om je in de wanhoop te drijven. Dat is alles wat hij zoekt en begeert. Het is een rusteloze vijand.

Maar bij dat volk waar de liefde Gods in het hart is uitgestort, daar blijft de liefde. Misschien zegt u: 'Maar ik heb wel eens gehoord, dat het Volk zo klaagt, dat ze zo liefdeloos zijn, dat ze zo hard zijn, dat ze zo koud zijn, en dat ze zo ellendig zijn.' Och, dat hebt u goed gehoord, daar vergist je jezelf niet in. Er zijn tijden, dat dát het volk naar beneden trekt. Dan zeggen ze: 'Zou het wel ooit waar geweest zijn?' Ik heb in mijn leven toch wel eens gezongen: "God heb ik lief." Maar dan zegt de vijand: "Je bent een huichelaar, het was niets anders dan gehuichel." O, waar ze niet mee aan komen dragen! David zegt in Psalm 25: "En die rusteloos mijn val, heet en wreveldmoedig zoeken."

Ze kunnen soms in zulke banden terecht komen. Het is u straks voorgelezen van Job, dat hij wenste dat hij een misdracht was geweest. Dat hij de zon nooit aanschouwd had. Dat hij nooit een bestaan op de wereld gehad had. Hebt u dat een huichelaar ooit horen zeggen? Nee! En als Job het heeft over de huichelaars, dat moet u vanavond maar eens lezen voordat je naar bed gaat, in hoofdstuk 13; dan heeft hij daar zulke verborgenheden gezegd tot troost van Gods Kerk. Dan zegt hij over een huichelaar: "Een huichelaar zal voor Zijn aangezicht niet komen." Dat doet een huichelaar nooit,

maar Gods kind wel, want er is een vlammetje liefde Gods in hun hart ontstoken en dat vlammetje gaat nooit uit. Als God eenmaal in uw leven begonnen is, dan wordt het anders in uw leven en dan blijft het anders in uw leven. U kunt nooit meer terug naar de wereld. Waarom kun je niet terug? Omdat God Zelf de brug heeft opgehaald, en omdat God Zijn volk liefgehad heeft met een eeuwige liefde. God laat dat volk nooit los, al zijn ze er duizendmaal benauwd voor dat het gebeuren zal dat ze nog tot de wereld terug zullen vallen en dat ze nog aan de strop terecht zullen komen.

Ze worden soms zo met de dood geplaagd, ik durf het vanmiddag allemaal niet te zeggen. Het is verschrikkelijk. Het kan wel gebeuren, mensen, dat na alle ontvangen genade atheïstische gedachten je hart gaan vervullen. En dat de vijand er een vraagteken achter gaat plaatsens of er wel een eeuwigheid bestaat en of er wel een hemel is en een hel is. Kan dat allemaal? O ja, het is niet om te zeggen, mensen! Wie er kennis aan heeft, die weet het wat er allemaal op kan doen en wat er allemaal voor kan doen en wat er allemaal op afkomt in dat leven; en ook wat een beroeringen er in het hart zijn.

Nu moet u niet denken, dat het alleen in de bekommerde staat is. O nee, hoe meer genade u in uw leven krijgt, hoe zwaarder de strijd gaat worden. Ik zal er maar twee woorden van zeggen.

Als God een mens bekeert, dan wordt hij ontdekt dat hij een vijand is. Hij moet als een vijand met God verzoend worden. Dat is een weg, die niet meevalt. Dat is een weg die hij niet begeert en niet verlangt, maar wat wel doorgemaakt wordt. Dan moet u eens Romeinen 1 lezen, daar heeft u de overtuiging door de wet en in het 4^e hoofdstuk wordt al de eigengerechtigheid van de mens er afgesneden. In het 5^e hoofdstuk wordt er een goddeloze gerechtvaardigd en een vijand met God verzoend. En in het 6^e hoofdstuk krijgt u de oefeningen in de weg van de heiligmaking. En in het 7^e hoofdstuk de praktijk van de heiligmaking. En in het 8^e hoofdstuk wordt Gods Kerk uit de diepte opgehaald en op de Rotssteen Christus geplaatst, en daar worden de weldaden behandeld, die God komt te verlenen aan Zijn Kerk, namelijk *dat er geen verdoemenis meer is voor degenen, die in Christus Jezus zijn.*

Dan zegt Paulus in het 7^e vers, dat ons vlees zich niet onderwerpt aan de wet Gods en het kan ook niet! En die strijd tussen vlees en geest komt naar voren in de weg van heiligmaking, wanneer dat volk gerechtvaardigd is. Daarom wordt die strijd voor dat volk al maar groter. Ik heb in mijn huis brieven liggen van oude Godvrezende mensen. Sommigen zijn al jaren weg. Dan schreven ze nog terwijl ze voor de poorten van de eeuwigheid lagen, dat ze nooit hadden kunnen denken in hun hele leven, dat ze zo'n vijand van God waren, als dat er nu naar voren kwam.

De strijd wordt almaar zwaarder. Natuurlijk, de Heere onderhoudt Zijn volk. De Heere brengt ze wel eens in Zijn binnenkamer en Hij brengt ze wel eens in het wijnhuis. De Heere geeft soms dat hun beker over mag lopen. De Heere vergunt Zijn volk wel eens op de heuvel Pisga het land van Kanaän te aanschouwen. Maar daar ligt een weg van strijd, van banden, van gevangenis tussen. Daar ligt een weg van beroering tussen, want de duivel schroomt niet om het allerheiligste aan te tasten. Och mensen, als ik er vanmiddag alles van zeggen moest, dan zou u vreemd staan te kijken als u er geen kennis aan heeft.

Als u denkt aan David, dat die man zegt in Psalm 43, dat hij gestaag in het akelig zwart ging. En als u eens denkt aan Psalm 42, daar zegt hij:

"Ik heb mijn tranen onder 't klagen,

*Tot mijn spijsdag en nacht,
Daar mij spotters durven vragen:
Waar is God, Dien gij verwacht?"*

Zou Gods volk daar vreemd aan blijven? Zou het bij David alleen zo geweest zijn? Soms gebeurt het met een Heilig Avondmaal of met de Heilige Doop, bij de heiligste inzettingen, dat de vijand zijn pijlen er op schieten kan.

Zelfs het verdwaasde verstand en de blinde reden kan zo in de weg staan. Het moet allemaal beleefd worden om het te verstaan, mensen, wat er allemaal in de stad mensenziel omgaat. Aan uw liefste vrienden op de wereld zou u het allemaal niet durven vertellen; het is ook niet nodig. Och geliefden, er zijn tijden dat de afgrond roept tot de afgrond, bij het gedruis van Gods watergoten.

Nu zegt Job hier van de rust van het graf: *Daar houden de bozen op van beroering.* Het volk van God wordt zo vaak beroerd. Christus als de Borg van het Verbond, is ook beroerd geworden in die drieëndertig jaar dat Hij op de wereld is geweest. De vijand is achter Hem geweest. Die heeft Christus zelfs willen verleiden tot zelfmoord. "Werp Uzelven van hier nederwaarts; want er is geschreven, dat Hij Zijn engelen van U bevelen zal, dat zij U bewaren zullen." Zelfs Christus, de Zoon van God, is beroerd geworden in Zijn leven. Als Hij bij het graf van Lazarus komt, dan wordt Hij ontroerd in de geest. De dood is daar, en Hij ziet de gevolgen van de zonde. Straks in Gethsémané komt Hij Zelf persoonlijk met de dood in aanraking. Christus heeft een Persoonlijke strijd met de dood gehad.

Er zijn er ook van Gods kinderen, die een persoonlijke strijd met de duivel kennen; geen algemene, maar *een persoonlijke* strijd. En dat is meestal bij mensen die door God geoefend zijn. Dat zijn mensen, die grote genade van God hebben gekregen. Ik zal het u uit de Bijbel bewijzen. En dan gaan we een Psalmversje zingen en dan gaan we naar huis toe.

We lezen in Gods Woord van een man, die was opgetrokken tot in de derde hemel. Die had in geen veertien jaar over die weldaad gesproken. Daar moet u eens over denken. Hebt u er wel eens over nagedacht? Hij zegt: "Ik ken een mens, voor veertien jaren (of het geschied zij in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet. God weet het), dat hij opgetrokken geweest is in het paradijs." Nu heeft de duivel die veertien jaar zo achter die man gezeten, zodat hij er nooit over geschreven heeft, zover als wij weten. Het is de eerste keer in 1 Korinthe 12.

Toen Paulus uit de hemel weer op de wereld terugkwam, heeft God hem een scherpe doorn in zijn vlees gegeven, namelijk een engel des satans, die hem met vuisten sloeg. Dan zegt hij: "Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, opdat hij van mij zou wijken. En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht." Wat heeft God bij die man gedaan?

Als u verder leest in de Waarheid, dan ziet u, dat God die doorn er nog steeds dieper ingestoken heeft. De Heere heeft die doorn er niet uitgehaald. De Heere heeft die vijand toegelaten, om die lieve knecht van God zo te beroeren. In 2 Timotheüs 4:18, dat is de laatste brief die hij schreef aan Timotheüs, schrijft hij: "En de HEERE zal mij verlossen (hij moest nog verlost worden), van alle boos werk, en bewaren tot Zijn hemels Koninkrijk; Denwelken zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen."

Wat dat boze werk geweest is, mensen, dat is de macht van het verdorven vlees, waar hij zoveel mee te kampen heeft gehad. Ik hoop dat u het begrijpen mag, maar met

eerbied gesproken, de duivel haalt wat er maar te halen is. Als ze straks Boven zullen komen, dan zullen ze komen uit de grote verdrukking.

We gaan nog een versje zingen, en dan gaan we maar eindigen, uit Psalm 74:18:

*"Geef 't wild gediert', dat niets in 't woên ontziet,
De ziele van Uw tortelduif niet over;
Laat, grote God, om een gehaten rover
Uw kwijnend volk niet eeuwig in 't verdriet."*

Toepassing

Als dat volk straks sterft en begraven wordt, dan is de ziel in de hemel. Daar is het volk alles te boven, want *daar houden de bozen op van beroering*. Wat zal het toch een ontwaken zijn, mensen! Wat een aankomst zal het wezen voor dat volk, als ze daar in de troonzalen des hemels zullen aankomen. Van het lichaam der zonde en des doods verlost, en uit het leven van zoveel strijd en van zoveel beroering verlost. Newton zegt: "Er zijn twee wonderen. Het eerste is dat ik boven komen mag. En het tweede bestaat daarin, dat er straks een stem van de troon zal zijn, die zal zeggen: Vriend, kom hoger op." Het staat allemaal in Gods Woord.

Daar houden de bozen op van beroering. Dat volk is dan thuis en dan hoeft het niet meer van huis af. Ze zullen niet meer naar man of vrouw of kind meer verlangen. Het volk wat thuis is, zal niet meer beroerd worden. Dat zal voor eeuwig van al die beroeringen verlost zijn.

We lezen van die koningin van Scheba *dat er geen geest meer in haar was*. Wat zal het wezen als dat arme volk in de hemel gebracht zal worden! Want er staat *dat ze gedragen worden in de schoot van Abraham*. En dan is er geen gedachtenis meer van al wat hier afgeleefd is, en van al wat hier doorgeleefd is, van al het zuchten, van al die tranen, van al die strijd en van al die moeite. Dan zal eeuwig de lofzang klinken.

Hier gezworven en vaak rusteloos geweest. Job zegt ervan, dat hij hoopte dat hij op zijn bed nog een weinig rust zou vinden, maar hij werd bezet met dromen en verschrikkingen. Toen had hij nog geen rust. Mensen, het is hier het land der ruste niet.

We moeten nodig eindigen.

Jong en oud, klein en groot, kent u hier wat van? Bent u ook wel eens gebukt over de wereld gegaan, dat u uit moest roepen: "Ik zal nog één dezer dagen door de hand van Saul omkomen." Weet u ervan, dat u 's nachts van de ene kamer naar de andere kamer liep, en dat u geen rust kon vinden? Dat u zo beroerd werd van binnen, dat u zelfs aangezet werd met Job om uw geboortedag te gaan vervloeken, en God te verzoeken? Maar zover komt het bij Job niet, want aan het begin hebben we het al gezegd, hij heeft wel de scheppingsdaad vervloekt, maar hij heeft God niet vervloekt. Daar bewaart God Zijn volk voor. Hij bewaart ze als het zwart van Zijn oogappel.

O, wat is het volk gelukkig, wat de kroon heeft gelegd aan de voeten van het Lam, en wat niet meer treurig zal wezen. Ze gaan niet meer in het zwart, maar ze zijn bekleed met lange klederen, die wit gemaakt zijn in het bloed des Lams. Ze zullen de palmtakken in hun hand hebben, ze zullen de vijanden op hun nek trappen. Ze zijn zelf zo vaak vertrapt geworden, maar daar trappen ze op de nek van de vijanden. Er staat in Psalm 68:12 zo duidelijk verklaard:

*"Dan moogt g' in zegepraal uw voet,
Ja, uwer honden tong, in 't bloed
Van elke vijand steken."*

Dat is de toekomst van Gods Kerk.

Geliefde hoorders, is dat ook onze toekomst? Hebben we grond van God gekregen om dat te mogen geloven? Hebben we houvast mogen krijgen aan: "Ik weet mijn Verlosser leeft"?

Mensen, we zijn nog in het heden der genade, we zijn nog in de welaangename tijd, we zijn nog in de dag van zaligheid. We kunnen nog bekeerd worden, al zijn we al oud, of al zijn we nog jong, of al zijn we zo hard als een steen. God kan het stenen hart nog wegnemen, en Hij kan u nog een vlees hart geven. Blijf roepen, God kan wonderen werken. We zijn zo goddeloos en zo vijandig, maar die grote Koning van Sion kan het veranderen. De strijd zal wel blijven en die zal zwaarder worden, maar:

*"Gij zijt Verwinnaar in de strijd,
En geeft Uw volk den zegen."*

Amen.

Psalm 12:5 en 7

*"Omdat Mijn volk verwoest wordt en verdreven,
Omdat het kermt, nooddruftig treurt, en zucht,
Zal Ik," zegt God, "Mij nu ter hulp begeven,
En drijven, die hen aanblaast, op de vlucht."*

*"Gij zult Uw volk, in bange tegenspoeden,
Hoe 't ga, o HEER', bewaren door Uw kracht;
Uw arm zal hen in eeuwigheid behoeden
Voor dit verdraaid en wrevelig geslacht."*

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen***

2. Het vooruitzicht van de Kerk, de verwachting van het volk van God.

Uitgesproken te Grand-Rapids, 30 september 1973

Psalm 43: 1, 2
 Lezen Jesaja 49
 Psalm 66:4, 5
 Psalm 146:5
 Psalm 68:10

Vangen we deze godsdienstoefening aan door met elkander te zingen van Psalm 43 en daarvan het 1ste en het 2^e vers.

Wat wij uit Gods heilig woord wensen voor te lezen kunt u vinden in Jesaja 49 en daarvan het eerste gedeelte.

Vooraf de 12 Artikelen des geloofs.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den HEERE in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu tesamen het aangezicht des Heeren.

HEERE, Gij bracht ons in Uw grote lankmoedigheid en taai geduld aan de middag van deze heilige rust- en sabbatdag bij vernieuwing aan de plaats des gebeds. Gij betoont over ons nog te zijn Degene Die de trouw en de weldadigheid bewaart tot in duizenden geslachten. Gij zijt de nooit beschamende Rotssteen Wiens werk volkomen is. Die nooit tot den huize Jacobs gezegd heeft: zoek Mij tevergeefs.

Gij mocht in deze middag uit het vrije en soevereine van Uw Goddelijk welbehagen ons nog willen gedenken ons willen bezoeken. Van Uw kant kan het alleen nog. Gij zijt het Die ons heil volmaken kan. Gij weet wat van Uw maaxsel is te wachten; hoe zwak van moed hoe klein we zijn van krachten en dat wij stof van jongsaf zijn geweest. Dat er van ons geen verwachting is. Maar dat onze hulp en verwachting, ook voor dit samenzijn van U zijn mocht. Van die God Die nooit begeeft en nooit verlaten zal. Die een Waarmaker zijt van Uw Woord en van Uw beloften. En Die Zelf gezegd heeft: Waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn daar ben Ik in het midden en aldaar zal Ik u zegenen. Dat alle rumoer van de straten uitgeroeid mocht worden; dat al onze gedachten ook maar vergaan mochten. Opdat Gij U een eeuwige Naam mocht maken. En opdat U alleen de eer en de dankzegging en aanbidding mocht ontvangen voor die aanbiddelijke en hoge Weg, die ontsloten is in de Zoon van Uw liefde, Die Gij geopenbaard en bekend gemaakt hebt. Die van eeuwigheid als Borg en Middelaar verordineerd is. Maar die ook Zichzelf in de eeuwige Vrederaad verbonden heeft om waarachtige voldoening te geven. Om satans kop te vermorzelen om de vloek van de wet weg te nemen en om de wet te verheerlijken en om die in de harten van Uw volk te

geven als de wet van het genadeverbond. Om de weg van Uw inzettingen en van Uw rechten met blijmoedigheid te mogen wandelen.

Heere gij mocht de heerlijkheid en de dierbaarheid en de grootheid en de beminnelijkheid van die Schoonste aller mensenkinderen op Wiens lippen genade is uitgestort openbaren. Gij mocht die Geest in onze harten willen uitstorten. En Uzelf verwaardigen om Uzelf te openbaren als de Gift des Vaders door de Heilige Geest.

Gedenk in het lezen, gedenk in het spreken, gedenk in het luisteren. We hebben allemaal Uw hulp en Uw bijstand nodig. Zonder U is alles leeg, maar met U is alles vol. Laat in deze middag en in deze dag het mogen gebeuren dat Uw werk gezien wordt, wat de eeuwigheid zal verduren. Laat het rijk van de satan ingekort wordt. Dat Uw koninkrijk mocht komen, met kracht, met macht en met heerschappij. Ook onder de Joden en onder de heidenen.

Gedenk onze gezinnen, de families, gedenk land en volk. Och, gedenk in de toorn nog des ontfermens. Geef ook de krachten in deze middag om te lezen en te spreken en dat Uw kracht in zwakheid volbracht mocht worden. Dat er toegedaan mochten worden tot de gemeente die zalig zullen worden en dat Uw kerk opgebouwd mocht worden in het allerheiligst geloof. Gij mocht geven dat wij niet leeg hier vandaan gaan, dat er nog een kruimpje van Uw tafel mocht vallen. Dat u de zielen vervullen mocht dat de zielen gesterkt en verkwikt mochten worden.

Wat ziek en wat oud is, en voor de poorten der eeuwigheid ligt, we dragen hen op aan het gerommel Uwer Goddelijke ingewanden. In de ziekenhuizen, in de gestichten, Gij mocht nog wonderen willen doen en nog verblijden met Uw daden. Och, kom er nog eens in mee. En dat de drukking van de neus bloed en de drukking van de melk boter mocht voorbrengen. Vervul ons met uw goedertierenheden en uw barmhartigheden, en de zegen allen die op Uw hulp wachten en uitzien.

Gedenk allen die in droefheid en smart neerzitten. Mocht U ze nog sterken en ondersteunen. Met alle weduwen, wezen en weduwnaars in al hun gemis wat ze omdragen, zolang ze op aarde zijn. Bind ze nog aan Uw troon en dat U er nog bemoeienissen mee mocht maken.

Wil ook ons deze middag sterken om nog een enkel woord tot stichting te mogen spreken en kon het zijn tot bemoediging des harten. Gij weet alle wegen en alle omstandigheden. Dat we maar verwaardigd mochten worden gelijk Uw woord het gezegd heeft:

Maar gij mijn ziel, het ga zo 't wil,

Stel u gerust, zwijg Gode stil.

Ik wacht op hem, Zijn hulp zal blijken.

Doe boven bidden en verwachten. Gedenk aan ellendigen. Gedenk aan armen, lammen, blinden, kreupelen en verminkten, ongelukkigen en verachten. Ach, zie van Boven op ons neer! In de verzoening van onze misdaden. Om Christus' wil. Amen.

Psalm 66 het vierde en het vijfde vers.

Geliefden.

We lezen in Genesis 1 en daarvan het laatste vers, dat God alles geschapen had, *en ziet, het was zeer goed.* En dat Hij Zich verlustigde in het werk van Zijn handen. Waarom? Omdat de schepping een volmaakt werk van God is. Als wij wat bouwen of maken, dan hebben wij gedurig behoefte om nog verbetering of veranderingen aan te brengen. Het prachtigste paleis wat gebouwd wordt, wordt steeds nog weer veranderd. Dat komt op deze wereld nooit tot een einde, omdat alles hier onvolmaakt is.

Zo was het met de schepping niet; die was volmaakt. Ook Adam is volmaakt geschapen, versierd zijnde met Gods beeld. En in de staat der rechtheid was de mens delende in de gemeenschap met God. Er was in het paradijs niet de minste beroering; daar werd ook geen onrust gekend. Het was altijd rust. Er was ook nog wat anders. In het paradijs was ook een volmaakte vrijheid. En die volmaakte vrijheid bestond in het gebonden zijn aan God.

In onze diepe val in Adam hebben we ons van God losgescheurd, en nu zijn we dienstknechten en slaven van de duivel en van de zonde geworden. Mensen, als er nu in ons leven tussen de wieg en het graf niets gebeurt wat van God is, dan gaan we straks als een slachtoffer van de zonde sterven. Dat is een schrikkelijke gedachte.

Er was in één van mijn gemeenten jaren geleden eens een jongen, die lag te sterven in één kamer, en zijn moeder lag te sterven in een andere kamer. We hebben die mensen ook nog begraven. Die vrouw was van God bekeerd, maar die jongen miste de genade. Die jongen werd soms op zijn bed gedragen naar het bed van zijn moeder, omdat hij zijn moeder nog wel eens wilde zien voordat ze stierf. Die jongen deed deze uitdrukking eens: *Straks zullen de engelen u dragen in de schoot van Abraham, maar voor mij staan de duivels al te wachten om mijn ziel te slepen naar de hel.* Wat een uitdrukking en wat een woorden! Wat een gedachte! Dat waren geen leugens, want Gods volk gaat straks de hemel in, en zoals Luther zong, en dan beërven ze koninkrijken. Maar als een mens moet sterven zoals hij geboren is, namelijk zonder God en buiten God, en dan God eeuwig tegen te hebben. O wat een gedachte!

Wat is het noodzakelijk, geliefden, om ons hart op onze wegen te zetten voordat het eeuwigheid wordt, en er niet lichtvaardig mee te handelen. Maar dat we verwaardigd mogen worden om te doorzoeken of we een grond hebben gekregen van God Zelf, dat we op het vaste Fundament gegrond zijn.

Voor Gods volk zal de dag des doods beter zijn, dan de dag dat ze geboren werden. Dan worden ze van zichzelf verlost, dat is de grootste ballast die er ooit op de wereld was. Want ze gaan als een ellendeling over de wereld heen met de strop om hun hals.

We wensen vanmiddag bij vernieuwing met de hulp Gods iets te zeggen over *het vooruitzicht van de Kerk, de verwachting van het volk van God.*

Onze tekst is uit Job 3 en daarvan het 18^e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

"Daar zijn de gebondenen tezamen in rust; zij horen de stem des drijvers niet."

We hebben de laatste weken stil gestaan bij de rust van het graf.

1. Wat daar eindigt: *de beroering.*
2. Wat daar geschonken wordt: *de rust.*
3. En nu wat daar genoten wordt: *de vrijheid.*

Nu hebben we het 2^e, de rust. ***Daar zijn de gebondenen tezamen in rust.***

Het gaat hier in het bijzonder vanzelf over Gods volk. Die worden hier *gebondenen* genoemd. Dat is vanzelf in verschillende opzichten te verklaren. Laten we bij het begin beginnen en daarom verder gaan bij het woord "gebondenen". Zoals we reeds opmerkten, in het paradijs zijn we vrij geweest. De hoogste vrijheid bestond in de staat der rechtheid daarin, dat de mens aan God gebonden was.

Eén van onze oudvaders zegt, dat Adam en Eva in het paradijs dagelijks door God werden bezocht. Dat ze in het paradijs elkaar gedurig hebben ontmoet, en dat het een verlustiging voor God was, maar ook een verlustiging voor het schepsel, die naar Gods beeld was geschapen.

Wat een leven, geliefden! Een leven van vrede, een leven van rust en een leven van vrijheid. Het schijnt naar Gods Woord dat het maar zeer kort geduurd heeft. Luther denkt dat het niet langer geweest is dan veertien dagen. Calvijn zegt: het is kort geweest. We kunnen er geen dagen in bepalen, omdat Gods Woord daarvan niets zegt; maar dat het kort geweest is, dat kunnen we wel geloven.

De duivel, die een gevallen engel is en uit de hemel gestoten is vanwege zijn opstand tegen God en in de hel terechtgekomen is, daarvan staat in Jesaja 14: "Hoe zijt gij uit den hemel gevallen, o morgenster, gij zoon des dageraads!" Die gevallen engelen kunnen nooit meer bekeerd worden. Erskine zegt: "*Al ben je zo slecht als de duivel, als je maar geen duivel bent, dan kan je nog bekeerd worden.*" Dan is er nog de kans om bekeerd te worden.

Maar voor de duivel is geen bekering meer! De duivel is een gevallen engel. De gevallen engelen zijn met een eeuwige vijandschap tegen God vervuld, en die hebben getracht om zich te wreken op het schepsel Gods, om door dat schepsel heen de Schepper te treffen, om God aan te tasten en aan te randen.

Nu heeft de duivel, die tot Eva gesproken heeft, haar een vrijheid voorgesteld, die zij nooit tevoren gekend had. *Gij zult als God zijn, kennende het goed en het kwaad.* Adam en Eva hebben voor die duivel gebogen; ze hebben God vaarwel gezegd, en ze zijn de duivel toegevallen. Dat heeft geen vijf minuten geduurd, geliefden toen hun ogen geopend werden en ze zagen dat ze naakt waren. Ze zagen dat ze verwoest waren; ze zagen dat ze kwijt waren, wat God hen geschonken had. Ze zijn in de ellendigste staat en toestand terechtgekomen. Want er is niets verschrikkelijker mensen, dan los van God op de wereld te leven. Los van God.

Ik zou wel wensen, dat ik de woorden had om het alles uit te drukken. Maar al zou ik tot morgen praten, dan kon ik het einde ervan nog niet bereiken, want daar is geen einde van, geliefden, wat dat betekent: *zonder God in de wereld, en dat wij als een vijand tegenover God staan.*

Je zou zeggen: hoe kan een mens nog op de wereld leven, hoe kan hij nog rust hebben en hoe kan hij nog slapen? Hoe kan hij nog plezier hebben?

Dat is net als met de jonge mensen en misschien ook nog wel met de ouderen, die dopings gebruiken. Ze worden zo bedwelmd, waardoor ze eigenlijk niet meer beseffen wat ze doen. Zo is het met de mens ook.

Maar, de mens want hij heeft met open oog gezondigd. Het is niet zo, wat de Socinianen geleerd hebben, namelijk dat Adam in *de staat van onnozelheid* verkeerde, en dat hij eigenlijk niet geweten heeft wat hij gedaan heeft. Nee, zo is het niet! Adam heeft met zijn volle verstand, zowel als Eva, van die verboden vrucht gegeten.

Daarom, als God u overtuigt, dan wordt u ook niet bedwelmd, mensen! Dan bent u niet meer bedwelmd. Daarvan zegt de HEERE in Zijn Woord: "Ik zal het u ordentelijk voor ogen stellen." Er zijn mensen geweest, die geen vlees meer aan hun lichaam hadden. Dan vroegen de mensen zich af: zal die man de tering hebben? Zal hij een ongeneeslijke ziekte hebben, want je ziet hem als sneeuw voor de zon verteren. Maar dat was, omdat ze onder het besef van de zonde en de vloek kwamen, doordat ze tegen God gezondigd hadden, en dat het een verloren zaak was. Want we *gaan* niet verloren, maar we *liggen* verloren! Er is geen toekomst, dan om eeuwig gescheiden en van God verworpen te worden.

We kunnen maar een enkel woord ervan zeggen, vanmiddag. Er gebeuren dan twee dingen in het leven van een mens, die onder het zegel van de verkiezende liefde ligt.

Het eerste is een *bekendmaking*, en het tweede is een *openbaring*. Daar ligt eigenlijk heel de zaak in besloten.

(1) Een bekendmaking van hun verloren en gescheiden staat. Dat is bij de één door middel van de wet en bij de ander door het Evangelie; daar is de Heere vrij in. "*'s HEEREN goedheid kent geen palen.*" Maar er is bij allen die door God levend gemaakt worden, een bekendmaking van hun staat en van hun toestand. En ze krijgen allemaal in te leven, hoe ellendig en hoe ongelukkig dat ze zichzelf gemaakt hebben. Spring daar maar nooit overheen, want dat zal geleerd moeten worden, en dat zal gekend moeten worden. De Psalmddichter zegt in Psalm 116: "Ik heb geloofd, daarom sprak ik". Nu kan het zijn, geliefden, dat de mens een lange tijd onder de wet over de wereld zwerft, zonder dat hij zijn mond kan openen, vanwege de strijd die er is.

Want het wordt in de zaligmakende bediening een persoonlijke zaak. Zodra God met een mens begint, dan krijgt hij de duivel tegen; later dan krijgt hij zichzelf tegen. Dat is later. Ze nemen allemaal hun weg op in het licht, maar ze moeten hem in het donker uit gaan leven. Dus in het eerst heb je jezelf niet tegen.

De Heere zegt tegen de profeet Jeremia: "Ik gedenk de weldadigheden uwer jeugd en de liefde van uw ondertrouw, toen gij Mij nawandelde in de woestijn." In de wedergeboorte krijgt Gods volk zoveel liefde in haar hart, dat ze dat beginsel van die liefde nooit meer kwijt kunnen raken. Er kunnen wel tijden zijn, dat ze zich zo ellendig gaan gevoelen. En reken er maar op, dat die tijden gaan komen. Dan voelen ze zich zo dood, zo koud, dat ze zeggen: *ik denk dat er nooit wat van God in mijn hart geweest is.* Dan vervult zoveel twijfel hun hart en dan merken ze zoveel tegenstrijdigheden op. Dat is een volk, wat het heus niet vast kan houden. O nee, het gaat op en neer. Maar zelfs dat klagen over hun liefdeloosheid, is een bewijs dat de liefde er is. Paulus zegt: "De liefde vergaat nimmermeer."

We hebben vroeger een man in Rotterdam gehad, en dat wil ik toch even zeggen, want dat vergeet ik nooit. Die man kwam na zijn bekering in zo'n strijd, dat hij niet meer zou bidden en niet meer uit de Bijbel zou lezen, want hij was toch niet anders dan een huichelaar. Op een morgen ging hij vroeg uit bed. Hij zei, dat hij vroeg naar zijn werk ging, opdat hij niet zou behoeven te bidden en niet te lezen voor zijn gezin. Hij ging ook weg, maar met een verscheurde ziel. Hij kwam op de fabriek; en daar was een jonge man die vloekte, die God aantastte. Toen begon hij te preken. Hij zei: 'Ik wil wel op de grond gaan liggen, als je mij aan wil tasten, maar tast God niet aan.'

Hij is nóóit meer de deur uitgegaan zonder bidden en lezen. O nee, de Heere kan een mens op zijn plek brengen, waar wij onszelf nooit brengen kunnen. Als God in het leven begint, dan gaat Hij bekend maken met wat er gebeurd is. Dan krijgt een mens gezicht op de weg die achter hem ligt; en het is allemaal verkeerd! En hij heeft het zelf allemaal gedaan, het is niet een ander, maar: *ik heb gedaan wat kwaad is in Uw ogen, en ik ben Uw gramschap dubbel waardig.* En het is voor al dat volk een vanzelfsheid om voor God te bukken. Ze worden door de liefde Gods daar toe overwonnen, om God recht en gerechtigheid toe te kennen.

Calvijn zou zeggen: *dat gebeurt zodra als je het lijden kan, zodra als je er vatbaar voor bent.* Want gelukkig wordt op één dag niet alles bekend gemaakt. Als dat wel zou gebeuren, dan bezweek Gods volk. Ze hebben van de ouderen wel eens gehoord hoe dat gaat en hoe het is. Dat hebben ze niet tegen gesproken, maar eigenlijk geloofden ze dat in hun hart niet. Want ze hebben toch wel gedacht, dat zij het er beter af zouden brengen. Ze hebben in hun eenvoudigheid gedacht: hoe verder op de weg naar de hemel, hoe meer kennis, hoe meer openbaringen, hoe meer oefeningen, hoe meer leven; zodat ze meer toebereid zouden zijn om in de hemel te stappen. Maar nu

gaat het net andersom, want die kroon wordt omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd worden. Dan zegt David in de oude rijm van Datheen, in Psalm 71:

*"Als ik Heer' oud en koud zal wezen
En zwak, vol van verdriet,
Wil mij verwerpen niet."*

Als het in God niet vast lag, dan was het eeuwig afgelopen. "Maar het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De HEERE kent degenen die de Zijnen zijn. En die Hij liefgehad heeft, heeft Hij lief tot het einde toe". Ze hebben in hun leven met een onveranderlijk en met een getrouw Verbonds-God te doen.

*"En aan hen, schoon diep in schuld,
Met berouw gedenken zult!"*

En de Kerk zegt op een andere plaats:

*"Hij handelt nooit met ons naar onze zonden,
Hoe lang, hoe zwaar wij ook Zijn wetten schonden,
Hij straft ons, maar naar onze zonden niet."*

Ik zal er nog een klein beetje van zeggen, mensen. Dat volk heeft een God, Die zo meevalt! Het is een God, Die nóóit tegenvaalt! Als zij op klappen rekenen, dan krijgen ze een kus! En als ze er over denken om weggeworpen te worden van Zijn aangezicht, dan haalt Hij ze aan, en dan zegt Hij tegen Efraïm: "Is hij Mij niet een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds dat Ik tot hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem. Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen."

Dat volk wordt bekend gemaakt met haar schuld en met haar gescheiden staat, maar ze worden ook bekend gemaakt met haar diepe val in Adam. Ik kan het allemaal maar even noemen, maar als dat nu in ons leven gebeurt, namelijk dat we Adam voor God worden. En dat de Heere bekend maakt in ons leven, wat we in de staat der rechtheid geweest zijn, en wat we nu door moedwillige afval en ongehoorzaamheid geworden zijn. Als de Heere daar niet ondersteunde, dan zou een mens wegzinken van verdriet. Dan zou hij sterven van verdriet!

Daarom, de mensen die de droefheid naar God krijgen, zeggen: *ik wilde dat mijn ogen nooit meer droog werden*. Dat schreeuwen en die tranen zijn niet om God te bewegen, en dat is ook niet om iets te verdienen, maar dat komt vanuit de waardigheid van dat leven. *Uw Naam worde geheiligd*, met gedachten, woorden en werken.

Ze hebben God beledigd, ze hebben God bedroefd, ze hebben God smaadheid aangedaan, ze hebben God verworpen. Als dat nu werkelijkheid wordt, - en dat moet werkelijkheid in ons leven worden - dan is er in de harten van dat volk een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt.

(2) Dat volk ontvangt een openbaring en dat is *een openbaring van Christus*. Dan gaat de Eerste Persoon de Tweede Persoon in het leven openbaren. Paulus zegt in Galaten 1: "Wanneer het Gode behaagd heeft Zijn Zoon in mij te openbaren." En de Heere Jezus Zelf heeft het tegen Petrus gezegd, toen hij de belijdenis afgelegd heeft: "Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods. Vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is." Dat is nu ook iets, zowel het één als het ander, wat een mens niet uitrekenen kan.

We hebben gisteren nog de tekst gelezen uit Prediker 9, daar wordt dat vrije werk Gods zo helder en zo klaar naar voren gebracht. Er staat: "Dat de mens zijn tijd niet weet, gelijk de vissen die gevangen worden met het boze net, en gelijk de vogels die gevangen worden met de strik, also worden de kinderen der mensen verstrikt, ter bozer tijd, wanneer dezelve haastelijk over hen valt." Dus er is geen mens die er op

rekent, en er is geen mens die er op zit te wachten. "Maar uit genade zijt gij zalig geworden". "De wind blaast waarheen hij wil, en gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat, alzo is het ook met een iegelijk, die uit de Geest geboren wordt".

Mensen, het valt er zo maar op en het valt er zo maar in. Maria heeft niet zitten wachten op de engel, maar de engel kwam tot Maria. Johannes de Doper zat niet op de Heere Jezus te wachten, maar de Heere Jezus kwam tot hem. En Johannes zag Jezus tot hem komen, en dan vallen de schellen van zijn ogen. En dan zegt hij tot het volk: "Ziet het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegdraagt."

Wij kunnen het niet uitrekenen, mensen, gelukkig niet. "Ik zal de blinden leiden door de weg, die zij niet geweten hebben, en door paden die zij niet bewandeld hebben." En nu blijft u blind zolang als u leeft, opdat die belofte in uw ziel zal worden vervuld. Want er staat niet: degenen die goed uit hun ogen kijken, zal Ik leiden door de weg, die zij niet geweten hebben; nee, dus u blijft een blind mens! Tot uw sterven zult u zuchten: "*Ontdek mijn oog, opdat ik aanschouw de wonderen van Uw wet.*"

Wat ligt er nu in die openbaring van Christus?

- Daar ligt ten eerste in, dat de Vader van eeuwigheid de Zoon verkoren heeft. Jesaja 42: "Ziet Mijn Knecht, Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft. Hij zal het recht de heidenen voortbrengen."
- In de tweede plaats heeft die Zoon Zichzelf van eeuwigheid in de raad des vredes af, Zich verbonden om de eer van Zijn Vader te verhogen en te verheerlijken, terug te brengen, en om Zijn Kerk uit de banden te verlossen. Zoals in het Oude Testament de offerdieren gebonden werden tot aan de hoornen van het altaar, Psalm 118:22, zo is Christus ook gebonden door Zijn Vader.
- Hij heeft Zichzelf verbonden en de Heilige Geest heeft Zichzelf verbonden om dat volbrachte werk toe te passen in het hart van al dat uitverkoren volk. Dat kan nooit meer misgaan. Die daar van eeuwigheid in besloten liggen en daartoe bewerkt worden door de eeuwige Geest, voor die geldt het in al de schuddingen, al de bestrijdingen en alle slingeringen en verzoekingingen:

*"Gij zult nimmer onze hoop beschamen,
De HEER' zij eeuwig eer en elk zegge: amen, amen."*

Er zal geen klauw achter blijven. De grootste leeuwen, beren en tijgers zijn in de ark gekomen, maar de kleintjes ook.

*"Elk die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot,
Wordt van dat heil, die weldaân deelgenoot;
Hij zal ze groter maken."*

De weg van de Borg, van Christus, Die *gebonden* is door de Joden en door de heidenen, en Die als een *Gebondene* gestaan heeft voor Kájafas en ook voor Pilatus, en Die *gebonden* is door het recht van Zijn Vader en gebonden door de vloek van de wet en *gebonden* door de deugden Gods, heeft Zich *laten binden*. In Johannes 18 zegt Hij tegen de vijanden: "Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan." Daar eist Hij vrijgeleide voor Zijn Kerk en voor Zijn volk.

Nu kunnen ze hier wel getart, geplaagd, benauwd, vervolgd en veroordeeld worden, en ze kunnen hier wel in de klem terecht komen, we hebben het vanmiddag al gezongen: "Hier scheen ons het water te overstromen, en daar werden wij bedreigd door het vuur, maar Gij deed ons het gevaar ontkomen, verkwikkend ons ter goeder uur."

Er staat hier: **"Daar zijn de gebonden tezamen in rust."**

Nu is er hier een vrijmaken onder de Waarheid,
een vrijmaken door Christus,
en een vrijstellen door de Heilige Geest.

(a) Het kan wezen dat een kind van God in banden en gevangenis onder de Waarheid zit, en dat het is als een gebonden weg, maar dat hij dan zo opgenomen wordt in de Waarheid. Daarvan spreekt de Heere Jezus ook Zelf in Johannes 8:32: *"En gij zult de Waarheid verstaan, en de Waarheid zal u vrijmaken."* Dat doen ze zelf niet, maar dat doet de Waarheid. Het kan zo laag aflopen, dat ze naar de kerk gaan en van binnen zeggen: 'och man, je kon net zo goed maar thuis gebleven zijn; het is toch niet voor jou; ja nog erger, het zal je oordeel verzwaren, want elke preek komt terug.' Daar hopen we vanavond iets van te zeggen, als we het nog beleven mogen en gespaard blijven.

De Waarheid zal u vrijmaken. Het kan wezen, dat we er zo in opgenomen worden, dat we zeggen: 'O God, wat ben ik blij dat ik er onder zit. Wat is de duivel een leugenaar.' O mensen, het kan soms zo leeg zijn, zo koud zijn, dat we er geen gedachte meer van vormen kunnen dat het zondag is. Maar als ze er dan zitten, dan valt het mee. Dan zeggen ze: 'Ik had er niet op gerekend, dat U nog zoveel lekkernijen voor mijn ziel had. "Ik zal op deze berg alle volken een vette maaltijd maken; een maaltijd van reine wijn, van vet vol mergs." Dat is Evangelie, dat is dat blij bazuingeschal van dat eeuwig Evangelie.

Vroeger had je in het midden van de gevangenis grote open plaatsen. Er zijn nog enkelen over in het land, waar je dat ziet. En op bepaalde tijden werden de gevangenen uitgelaten, maar ze moesten natuurlijk weer terug. En ze werden onder begeleiding uitgelaten. Misschien zitten hier ook wel van die zielen, die onder geleide er wel eens uitkomen. Dan frissen ze een beetje op; dan krijgen ze een beetje nieuwe lucht.

(b) We moeten terug. Er zijn standen in het vrijlaten, vrijmaken. Er is een *statelijke* vrijlating, en dat is in Johannes 8:36: "Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn." Wanneer op grond van de gerechtigheid van dat Borgwerk van de Middelaar, dat volk vrijgesproken wordt van schuld en van straf, en recht krijgt op het eeuwige leven, dan geldt het: "Indien de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn." Dan eist Hij die vrijmaking Zelf op grond van Zijn verdienste.

(c) En dan is er nog wat anders: "Waar de Geest des HEEREN is, daar is vrijheid." Dan komt die Derde Persoon, de Heilige Geest, de verzegelende genade aan een mens te schenken, en wordt hij verwaardigd *om te staan in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods*. Je leest ervan in het Oude Testament in Numeri en in Deuteronomium. U leest daar van mensen die *in de vrijstad* kwamen, en die werden behandeld door de rechter. En als zij verklaren konden, dat het buiten hun schuld gebeurd was, dan kregen ze daar een plaats. De bloedwreker mocht hen in die plaats nooit doden, wel als ze eruit zouden vluchten. Maar ze moesten daar blijven totdat de hogepriester stierf, en dan kregen ze vrijheid om overal heen te gaan. Dan konden ze naar hun betrekkingen en familie. Dan kan de wet je niet meer verdoemen; dan kan de zonde je niet meer veroordelen. En dan kan Gods recht je niet meer afsnijden. Dan heb je vrede met God gekregen in het bloed des Lams.

Daar zijn de gebondenen tezamen in rust. Dus die gebondenen krijgen de vrijheid. Wat hier in de tekst staat, gaat in het bijzonder over het lichaam. Want als Gods volk sterft, dan gaat hun ziel naar de hemel en hun lichaam naar het graf. Maar hun lichaam kan in het graf niet meer gefolterd worden. Een man zei pas tegen mij: *dat de dag toch eens mocht komen, dat de hoofdman in de straat doodgetrapt werd.* Dat is de geschiedenis uit 2 Koningen 7, van de hoofdman die zei, dat de Heere dan vensters in de hemel moest maken, als het ooit zou gebeuren. Toen keek die profeet, met eerbied gesproken, ernaar uit, dat die hoofdman doodgetrapt zou worden. Kun je begrijpen wat dat betekent? Dat is het *ongeloof*, want dat wordt doodgetrapt in de straat. Voor het volk van God mag in vervulling gaan, wat we nu met elkaar gaan zingen Psalm 146:5:

*"'t is de HEER' Die 't recht der armen,
Der verdrukten gelden doet;
Die, uit liefderijk erbarmen,
Honderigen mild'lijk voedt;
Die gevang'nen vrijheid schenkt,
En aan hun ellende denkt."*

Daar zijn de gebondenen tezamen in rust.

Dat is het vooruitzicht van Gods volk. Die zijn eerst door God in de banden gebracht. En al zijn ze door God uit de banden verlost, dan schrijft Paulus daarna in Efése 3 *een gevangene van Christus Jezus* te zijn.

Er kwam eens een man in een huis waar Paulus ook was, een zekere Agábus. Die nam Paulus zijn gordel en hij ging zichzelf daarmee binden. Toen zei hij: 'zo zal het met Paulus nu ook gaan; banden en gevangenis zijn aanstaande.' Hij is gebonden en hij is er door genade voor ingewonnen. Daar lezen we van in Handelingen 21, hij zei: *"Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam van de Heere Jezus"*.

In Romeinen 7:23 zegt hij, dat hij gevangen genomen werd door de wet der zonde, die in zijn leden is. En nu was hij van de zonde vrijgemaakt, maar weer was hij in de banden: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?" Dus mensen, Gods kinderen zijn geen hoogvliegers. Ze blijven aan de grond, maar ze zijn bij ogenblikken uitziende naar die dag en naar die ure om verlost te worden.

Daar zijn de gebondenen tezamen in rust. Ze verlangen naar die volkomen vrijheid, die ze in het paradijs gehad hebben, om die weer terug te mogen krijgen in en door Christus, en dat naar lichaam en ziel beide. Naar de ziel als ze straks gaan sterven, en naar het lichaam als ze in het stof liggen, en eenmaal verenigd zullen worden om volkomen God Drie-Enig groot te maken.

Toepassing

Geliefden, we moeten gaan eindigen. We hebben kort verklaard en stilgestaan bij het geluk van dat volk en de werkzaamheden en het leven van dat volk. Dat u daar nu eens jaloers op mocht worden! Och, het is zo leeg zonder God en zonder Christus, het is zo ellendig! Maar in de gemeenschap met God is leven, daar is vrede. Daar mag Gods volk adem halen, daar vinden ze hun verlustiging en hun blijdschap. Ze mogen soms hier in de wereld al huppelen van zielsvreugd al ze vrij in God gezet worden en als ze in de vrijheid mogen wandelen. Er zijn soms ogenblikken, dat de Heere zegt: *duivel, je blijft er eens af, en wereld komt er niet aan, en dat zelfs de oude goddeloze natuur er ook eens onder mag liggen.* David zegt: "Ik loof U zevenmaal des daags,

over de rechten Uwer gerechtigheid." Dan is er geen duivel, dan is er geen wereld, en dan is er geen zonde.

O volk, dat dát toch vaker in het leven mocht gebeuren. Dat de Heere dat toch veel in ons leven mocht schenken, opdat we toch niet altijd met een gebogen hoofd op de wereld zullen moeten lopen. Het is hier vaak in het akelig zwart. We hebben het vanmiddag gezongen, en het is de ervaring van dat volk. Maar om nu te mogen inleven en beleven:

*"Gij volkeren, wilt u begeven,
Om God te prijzen bovenal,
Dat Zijn Naam zeer hoog zij verheven,
Van allen in dit aardse dal,
Hij is 't, Die ons bewaart ons leven,
Die voor ons zorgt tot ons behoed,
Opdat we niet vallen noch beven,
Ja, dat niet slibber' onze voet"* Psalm 66, Datheen

Nu is het hier maar slibberen en uitglijden, maar dat zal straks niet meer wezen. Daar zullen ze wandelen op die hoge berg, waarop de dwaze niet zal dwalen. Waarop geen leeuw en verscheurend gedierte meer gevonden zal worden. Maar waar God zal zijn *Alles en in allen*. Dan zullen ze eeuwig hun wens verkrijgen. Dan zijn ze in de kerk die aangaat, maar die ook nooit meer uitgaat.

De Heere mocht de bediening nog zegenen tot de bekering van zondaren. Als dat gebeuren mocht, dan zou je zeggen: nu leef ik pas, ik heb nooit geleefd. Nu heb ik dat gekregen, en dat zal de Heere ook nooit meer van mij wegnemen. Dat zal Hij bevestigen en bekrachtigen, en dat zal eeuwig juichen tot Zijn eer en heerlijkheid.

Er is ruimte in God, er is ruimte in Christus, er is ruimte in de grote Toepasser, de Heilige Geest. De Heere mocht het nog bekrachtigen aan veler, aan aller harten tot de heerlijkheid van Zijn Naam. Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht de waarheid bekrachtigen. En wil ons ook gedenken in de avondstond en ons nog samenbrengen. Geef nog lust en liefde, opgewektheid, moed en krachten. En doe boven bidden en verwachten. Doe ellendigen nog wèl. Dat Uw Naam verhoogd werd, van kind tot kind en van geslacht tot geslacht. Wil ons voor Uw rekening nemen. Naar het vrije van Uw welbehagen, om Christus' wil. Amen.

Onze slotsom is uit Psalm 68 het tiende vers.

*Geloofd zij God met diepst ontzag;
Hij overlaadt ons dag aan dag,
Met Zijne gunstbewijzen.
Die God is onze zaligheid,
Wie zou die hoogste Majesteit
Dan niet met eerbied prijzen?
Die God is ons een God van heil;
Hij schenkt, uit goedheid zonder peil,
Ons 't eeuwig, zalig leven;
Hij kan, en wil, en zal in nood
Zelfs bij het naad'ren van den dood
Volkomen uitkomst geven.*

Ontvangt nu de zegen des Heeren en gaat heen in vrede.

Ook degenen die weer vertrekken zullen naar het oude vaderland. Omdat we naar Canada hopen te vertrekken tot volgende week maandag zullen we volgende week hier niet kunnen zijn vanzelf. Maar ik hoop voor degene die vertrekken dat God hen veilig geleiden mocht. En dat er nog wat over mag blijven van hetgeen wat hier gehoord is. Dat hebben wij allemaal nodig.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.*

3. Zij horen de stem des drijvers niet meer

Psalm 74:20, 21
 Lezen: Psalm 35
 Psalm 35:1,2
 Psalm 71:8
 Psalm 83:9, 10

Vangen wij deze godsdienstoefening aan met het zingen van Psalm 74:20 en 21.

Wat wij uit Gods heilig woord u wensen voor te lezen dat vindt ge opgetekend in Psalm 35.

Vooraf de 12 artikelen des geloofs.

Onze hulp de is in den Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader, en Christus Jezus den HEERE in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we tezamen het aangezicht des Heeren.

HEERE, Gij bracht ons voor de tweede maal op deze heilige rust- en de sabbatdag nog in Uw bedehuis. Gij laat in het rijk der natuur de zon nog over ons schijnen en Gij geeft de gelegenheid om naar deze plaats te kunnen komen, om bij vernieuwing Uw getuigenis nog te spreken en te horen. Gij mocht naar Uw Eigen belofte met Uw Godheid, majesteit, genade en Geest nog in ons midden en in onze harten aanwezig willen zijn. De grootheid van Uw genade nog verheerlijken. Waar Ge toch tot het einde der eeuwen met Uw kerk zult blijven en Uw rijk zult vermeerderen, en Uw kerk zult bevestigen. Opdat ze straks als een reine maagd, een Man, namelijk Christus, zullen voorgesteld worden. En dan zonder vlek en zonder rimpel.

Dat het lezen van Uw Woord en de prediking daarvan ook in deze middag dienstbaar gesteld mocht worden, opdat die grote Koning van Sion, Die daar rijdt op het witte paard van Uw overwinning, uitgaande, overwinnende en opdat Hij overwon, ook in het midden van ons nog gezien en aanschouwd mocht worden. Uw arm is toch niet verkort en Uw macht is niet minder. Gij zijt een God, Die alle macht bezit in de hemel en op de aarde. En wat voor ons onbereikbaar is en wat voor ons onmogelijk is, dat is bereikbaar en mogelijk bij U.

Och Heere, wij mochten verwaardigd worden de Geest der genade en der gebeden te ontvangen. Maar ook alle noden aan Uw voeten neer te leggen, in dat kinderlijk geloof dat Gij het alleen vervullen zult. Maak het nog in elke weg wèl, dat wij er buiten vallen maar dat U alleen worde toegebracht, de eer, de dankzegging, de aanbidding. En dat er voor ons niets anders overblijft dan verwondering en aanbidding.

Heere, Gij mocht in deze middag het woord Uwer waarheid ook nog willen openen. Dat het nog zijn mocht naar de zin en de mening van Uw Geest, naar het hart van Jeruzalem. En tot verheerlijking van Uw Naam en Uw deugden. Dat er nog toegebracht mochten worden tot de gemeente die zalig worden. Dat er nog valse

gronden ontdekt mochten worden, opdat we onszelf niet bedriegen zullen voor de eeuwigheid. Maar dat Uw arme volk een zegen ten leven van U mocht ontvangen.

We hebben het van de kerk opgezongen, 'dat allen die verdrukt zijn, Uw bijstand, Uw hulp erlangt. Laat, laat Uw volk niet schaamrood wederkeren.' Gij weet alles, Gij weet hun omstandigheden. Gij weet hun gemis, hun noden hun bezwaren, hun moeiten, hun strijd. Eer is voor U niets verborgen. Maak dat zij in deze middag nog teerkost mochten ontvangen op de weg door dit Mesech, waar zoveel Mara's zijn. Versterk Uw erfenis uit kracht van het eeuwig verbond der genade, uit de bediening van de Middelaar. Opdat de vertroosting des Geestes hen mochten verblijden en hun hart en leven mochten vervullen.

Gedenken aan al de wettig verhinderden. Al degenen die in ziekenhuizen zijn. Wij dragen ze bij vernieuwing op aan Uw troon. Aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat we het in Uw handen zouden geven. En bij het naderen van de dood mocht Gij volkomen uitkomst geven. Herstellen nog wat ziek is in de weg van Uw voorzienigheid.

Weduwen, wezen en weduwnaars, ondersteun ze in de moeiten van hun leven. Wees hun een Toevlucht en een Sterkte. De Overheid mogen we aan U bevelen. In al de zorgen en moeiten die er zijn.

Ook dat volk wat in de oorlog gewikkeld is, de beminden om der vaderen wil. Gij mocht ons tezamen willen gedenken. En dat er nog een wederkeren tot de levendige God moge zijn. Gedenken nog aan Uw beloften, die Gij aan dat volk gegeven hebt.

Zegen Uw knechten waar ze ook zijn. Sterk ze met Uw Geest. Bekrachtig ze door Uw Goddelijke genade. En geef dat het ook ons in deze middag niet aan woorden, aan zaken mocht ontbreken. En dat wij het heil van Sion mogen zoeken.

Wat in rouw gedompeld is, hier en elders, wij dragen ze op aan Uw troon. Gedenk nog des ontfermens. Leer ons sterven voordat het sterven wordt. En vervul de noden in de gezinnen, naar ziel en lichaam beide. Wil voor- en toebereiden om U te ontmoeten. In de verzoening van al onze ongerechtigheden. Om Christus' wil. Amen.

Psalm 35 vers 1 en 2.

Geliefden, we wensen vanmiddag nog een ogenblikje stil te staan bij het laatste gedeelte van Job 3:18, waar Gods Woord aldus luidt:

"Zij horen de stem des drijvers niet."

Tot dusver.

We hebben bij het begin van deze verhandeling vernomen, dat in deze verzen gesproken wordt over *de rust van het graf*. In vier punten:

1. Wat daar eindigt: *de beroering*
2. Wat daar geschonken wordt: *de rust*
3. Wat daar genoten wordt: *de vrijheid*
4. En nu willen we stilstaan bij, wat daar niet meer gehoord wordt: *de stem des drijvers*

Er wordt op verschillende plaatsen in Gods Woord gesproken over 'drijvers'. Vooral in het Oude Testament wordt dat menigmaal aangehaald. We lezen in Gods Woord dat Adam en Eva *verdreven* werden uit het paradijs, nadat ze tegen God hadden gezondigd.

We lezen ook in Exodus 2 en 3, dat de *drijvers* achter de kinderen Israëls waren. Er staat van Simson dat de Geest des HEEREN hem begon te *drijven*.

Van de apostelen wordt gezegd, dat ze *gedreven* werden door de Heilige Geest. We lezen van de apostel Paulus, dat hij schreef aan de gemeente van de Filippenzen, dat hij *gedrongen* werd om ontbonden te worden en met Christus te zijn, want dat was zeer verre het beste.

En tenslotte lezen we in 2 Kor. 5:14 dat Paulus daar betuigt: "Want de liefde van Christus *dringt* ons".

Als we de tekst eens goed beschouwen, die we vanmiddag een ogenblik wensen te overdenken, dan kan een ieder wel begrijpen, wat eigenlijk de betekenis van deze tekst is. Het gaat hier over *de drijver*, en dat is in het bijzonder *de duivel*, waar Gods volk mee te kampen heeft, en waar Gods kerk zoveel strijd mee heeft, terwijl ze aan deze zijde van het graf zijn.

En we moeten ten allen tijde opmerken, dat Gods volk hier op de wereld geen onbekende weg bewandelt. Wat in het leven van Gods volk plaats heeft, dat heeft ook plaats gehad in het leven van het gezegende Hoofd, de Heere Jezus Christus. Hij is niet alleen *Borg* geweest voor Zijn volk, Die de schuld betaald heeft, en niet alleen de *Middelaar*, Die ze met God verzoend heeft en weer tot God terug brengt, maar Hij heeft ons ook een *voorbeeld* nagelaten, zegt de apostel, opdat wij in Zijn voetstappen zouden wandelen.

Het leven van Christus is een zwaar en moeitenvol leven geweest van Zijn kribbe tot aan Zijn kruis. Ja, niet alleen tot aan Zijn kruis, maar zelfs tot in het graf, geliefden. Christus als Borg heeft een leven gehad, waarin Hij, naar Zijn eigen getuigenis, Zijn Hoofd niet neerleggen kon. *Hij is gedreven geworden*. Gedreven, zoals u dat leest in Jesaja 53: "Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden."

Vanzelf, wij kunnen niet ten volle begrijpen en indenken wat eigenlijk dat Borgtochtelijk leven van Christus geweest is. We moeten altijd maar besluiten met wat we lezen in Job 26:14: "Ziet, dit zijn maar uiterste einden Zijner wegen; en wat een klein stukje der zaak hebben wij van Hem gehoord?"

Er is nooit een mens op de wereld geweest, die in de diepte van dat Borgtochtelijk lijden kon komen. Dat wil zeggen, die tot op de bodem daarvan is neergedaald.

Christus is er dóór gekomen en Hij is er uit gekomen, omdat Zijn Goddelijke natuur Zijn menselijke natuur ondersteund heeft. Dat is de enige reden die wij ervoor kunnen geven. Christus kwam hier op een vervloekte wereld. Christus heeft de diepte van de val aanvaard. Hij is in de diepte van die val neergedaald. Daarom is Hij ook Zijn levenlang min of meer onder de bestrijdingen van de vorst der duisternis geweest.

De duivel zat er in het Oude Testament al achter om Zijn komst in de wereld te verhinderen. Dat is begonnen toen Kaïn Abel dood sloeg. Want het ligt werkelijk veel dieper, als dat wij oppervlakkig beschouwen. Kaïn heeft zijn broeder vermoord, maar daar zat achter om God te treffen. Om Gods eeuwige Raad te verbreken en te vernietigen.

Er is in plaats van Abel, die opgenomen is in de hemel, een Seth geboren. We zingen in Psalm 33 in de oude rijm van Datheen: "Dat Hij eens besluit 't Zijner eere, zal zonder hindering voortgaan." En natuurlijk, de duivel blijft daartegen drijven. We hebben vanmorgen gehoord dat God Koning is, en Christus is ook tot Koning gezalfd als de Middelaar van Zijn Kerk. En nu zullen de poorten der hel Zijn Gemeente nooit overweldigen. Laten we een enkel voorbeeld uit Gods Getuigenis aanhalen.

- Bij Israël in Egypte moesten alle jongetjes in de Nijl geworpen worden om te verdrinken. Het doel was om dat volk tot de grond toe uit te roeien, maar het is mislukt.
- De goddeloze koningin Athalia bracht al het koninklijke zaad om, maar er was één kleine jongen van zes jaar verborgen gehouden. Er was er maar één meer overgebleven, en dat was degene in het geslacht, waaruit Christus geboren moest worden.
- De kerk is 70 lange jaren in Babel gebracht. Uitwendig was er geen verwachting, maar God verwekte een verlosser, namelijk Kores. Die heeft na 70 jaren de deuren van de gevangenis weer geopend, zodat dat volk terug kon gaan naar Kanaän.
- Vierhonderd jaar heeft de profetie gezwegen. De Maccabeën zijn grotendeels ook uitgeroeid.
- Toen Christus op de wereld moest komen was het zó donker, als het nog nooit op de wereld geweest was. "Niet één profeet is ons tot troost gebleven, en niemand weet hoelang dit duren zal."
- In het verachte Nazareth in het noorden van het land zat nog een Jozef en daar zat nog een Maria. Ze waren onbekend bij de wereld. Er is geen gedachte meer geweest, dat zij nog op de wereld waren; dat er daar in Názareth nog van het geslacht van David gevonden werden. Maar God zorgt.
- Als Jozef en Maria naar Bethlehem moeten, dan is er in dat kleine stadje geen mens, die de deur voor hen openzet. Er is geen mens bij wie ze terechtkunnen. In een stal voor de schapen hebben Jozef en Maria gelukkig nog een dak boven hun hoofd gevonden. En daar is dat gezegende Zaad in een beestenstal geboren. Van dat Zaad had de HEERE gesproken tegen Abram: "En in u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden".

Er zijn zoveel voorbeelden in de Bijbel, maar we zien dat de duivel het altijd verliest, en dat God het wint! Maar het is een grote genade om daar eens licht in te krijgen en om daar eens houvast aan te krijgen. Tegenwoordig rapen ze het allemaal maar op, je staat er verwonderd van! Ja, je staat er verwonderd van. Maar zou u er mee mede durven gaan? Zou je ermee durven reizen? Nee! Ledeboer zong:

*"Door diepte en door dalen,
door bossen dicht en volbegroeid,
en menigmaal gesloten voor de stralen."*

In Jesaja 40 staat: "Mijn weg is voor den HEERE verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij." En in Jesaja 43 staat: "De HEERE heeft mij verlaten en de HEERE heeft mij vergeten."

Want werkelijk, om in de dadelijkheid eens te geloven, dat er een God is, is iets anders; we geloven wel met ons hoofd, maar het komt op het hart aan. Dat is wat anders! Weet u wanneer de ziel dat geloof krijgt? Als hij bij wijze van spreken geen kruimeltje geloof meer overgehouden heeft. Dan staat er in Hebréeën 11: "Want die tot God komt, moet geloven, dat Hij is en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken." Maar het blijft een geschonken genade, mensen, een geschonken weldaad, waar we zelf geen gebruik van maken kunnen, tenzij dat de hemel er ons toe verwaardigt.

Christus is nauwelijks geboren, of *de duivel* zit al achter Hem aan. Dan zendt Herodes zijn soldaten naar Bethlehem om dat Kind te doden. Er worden zoveel kinderen omgebracht, maar dat ene Kind is er niet bij, want Dat is daar niet meer. Dat zit in Egypte. En toch ging het om dat ene Kind. En nu gaat het ook maar om het levende kind, en daar zal het over blijven gaan zolang als de Kerk hier op aarde is.

Het gehele leven van Christus is een moeitenvol leven geweest. Het recht Gods was achter Hem, de vloek was achter Hem, het oordeel was achter Hem, de zonde was achter Hem, de duivel was achter Hem, en de dood en de hel waren achter Hem. Dus, wat een leven, mensen!

Er zijn ogenblikken van verademing voor die Borg geweest, vooral in de nacht als Hij op de berg was om te bidden, en gemeenschap met Zijn Vader had. Dat zijn ook voor een kind van God de ogenblikken, dat de HEERE eens een weinigje verlichting geeft en eens een weinigje verademing komt te schenken.

Maar als we denken aan de Borg, dat Hij het uitgeroepen heeft: "Hoe word ik geperst totdat het volbracht zij." "Is er een smart gelijk deze Mijn smart?" Hij is van eeuwigheid geweest in de gemeenschap van Zijn Vader, en nu is Hij voor 33 jaar in de hel terecht gekomen. Want als we het goed beschouwen, dan is de wereld niet anders dan een hel. Christus is onder de rook van de zonde opgegroeid en heeft er onder geleefd. Niet alleen buiten Zijn huis, maar ook in Zijn huis. Want er staat *dat Zijn broeders niet in Hem geloofden*. Heeft u er wel eens over gedacht, wat het ergste was, dat Zijn ziel doorsneden, getroffen en gegriefd heeft?

Het bitterste, het aller-bitterste was, dat de duivel tegen Hem zei tijdens de verzoeken in de woestijn: "*Indien Gij Gods Zoon zijt.*" In dat woordje 'indien' ligt eigenlijk de miskenning van Zijn Godheid.

En elke keer als Christus over Zijn Godheid sprak onder de schare der Joden, dan heeft dat de vijandschap zó opgewekt in hun hart, dat ze soms stenen opnamen om Hem te stenigen. Als Hij later voor Kájafas staat, dan wordt Hij geblinddoekt door de vijanden; ze slaan Hem in Zijn aangezicht. Ze zeggen: "Profeteer nu eens en zeg nu eens wie U geslagen heeft?" Ze hebben Zijn aangezicht bedekt met speeksel.

Het laagste wat er op de wereld geschieden kan, hebben ze Hem aangedaan, mensen. Bij Herodes hebben ze Hem een spotkleed aangetrokken; ze hebben Zijn Koningschap miskend. Bij Pilatus is het niet anders gegaan. Ze hebben Hem gezeseld, ze hebben Hem naar Golgotha gebracht. Daar hebben ze weer gesproken: "Indien Gij Gods Zoon zijt, zo kom af van het kruis."

Geliefden, het is een eeuwige vijandschap tegen God en tegen Christus die van binnen in ons hart zit. De Joden hebben zelfs niet kunnen rusten nadat Hij gestorven was. Ze hebben gehoopt dat ze dat lichaam konden nemen en er mee doen wat ze wilden. Ze hebben tegen Pilatus gezegd: "Heer, wij zijn indachtig, dat deze verleider, nog levende, gezegd heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan."

Je kan zomaar de vijandschap gevoelen. En dat is niet vreemd, hoor. Want voor een natuurlijk mens is er niets zo verschrikkelijk als dat er een God is. En als een mens tot God bekeerd wordt, dan wordt het een blijdschap dat er een God is. En dan geldt: *een God zoals Gij zijt; een God, Die recht is in al Zijn weg en werk*. Maar ook een God, Die oneindig groot is in barmhartigheid en in ontferming voor al degenen, die Hem aanroepen.

Christus heeft aan Gods recht voldaan. Hij heeft de beker van Gods toorn en gramschap geledigd tot de laatste druppel toe. Er is voor Gods arme volk geen druppeltje overgebleven, want als wij er een druppeltje uit drinken moesten, dan zouden we verteren! "Wie kent de sterkte Uws toorns, en Uw verbolgenheid, naardat Gij te vrezen zijt!" En de indrukken die de Kerk ervan ontvangt en omdraagt, zijn gemengd met de liefde Gods en met Goddelijke ondersteuning, want anders bezweken ze er onder.

De weg van Christus is de weg van de Kerk. Dus met andere woorden is het geen opgaande weg, maar het is een afdalende weg. Wat heeft de Heere Jezus gezegd tegen

Zijn discipelen in Johannes 16:33? "In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen."

Nu staat er vanmiddag in de tekst: "**Zij horen de stem des drijvers niet.**"

Dat gaat in het bijzonder over de binnenkant, over hetgeen hier van binnen in het hart van Gods kind afspeelt op de wereld.

Ze horen de stem des drijvers niet. Die drijver is *de duivel*, en dat is een drijver die nooit moe wordt en het ook nooit zat wordt. Als u reist en trekt over wegen en straten, dan ziet u soms in de avond en nacht bij hotels grote trucks staan. Daar liggen de mensen dan te slapen in die trucks, omdat ze niet altijd door kunnen gaan. Die mensen hebben ook behoefte aan rust. Wij hebben in dit leven ook behoefte aan rust. En als het goed is, dan verlangt een mens 's avonds naar zijn bed. En als hij dan 's nachts op dat bed gaat liggen, dan mag hij wel eens zeggen: wat een wonder dat ik nog een bed mag hebben. En als hij dan een weinig mag slapen en 's morgens weer verfrist opstaat, dan is dat een aangename gedachte.

Dat is bij Gods volk soms ook zo anders. Job had gehoopt in zijn diepe beproevingen, dat hij in de nacht eens uitrusten mocht. Maar dan zegt hij, *dat hij verzocht werd met dromen en verschrikkingen*. De duivel is een vijand, die het nooit zat wordt; en het is een vijand, die je nooit afsluiten kunt. Wat mensen betreft kunnen we zeggen: ik sluit de deur en ik onttrek mijzelf; of ik laat er niet één meer in. Maar dat kun je met de duivel niet doen. Die gaat overal mee naar toe; hij vergezelt Gods volk overal. Hij is altijd maar bezig om in de engte te drijven. Hij is altijd bezig om van alles voor de voeten te werpen, en zoveel in het hart te werpen, dat als God niet de ziel bewaarde, dan zou hij in de wanhoop omkomen.

Denk maar eens aan de eerste bekering. Als er iets van de hemel in het hart gewerkt is, dan is hij bezig om het allemaal weg te nemen uit uw hart, wat u van God gekregen heeft. Ook als u naar God bedroefd bent geworden, de één meer en de ander minder, en de één dieper en dan de ander minder diep, want het gaat niet over de *zwaarte* van de overtuiging, maar om de *waarheid* van de overtuiging. De waarheid van de overtuiging is: "En de Geest gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel."

De waarheid van de overtuiging brengt de droefheid naar God met zich mee, die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Maar dan zegt de vijand: 'Je wilt in de hemel komen, maar bij die man of die vrouw is het anders dan bij jou. Er staat in Hoséa 6, dat uw weldadigheid is als een morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die heengaat.' Hij probeert de ziel in engten en benauwdheden te brengen.

Het is ook niet altijd zo, dat de Heere dadelijk de mens antwoord geeft. Wel in de dadelijkheid, in dat verband, dat Gods volk in de strijd die zij te strijden hebben, ondersteund worden. Want als Gods volk, bevestigd of bekommerd, terug mag blikken op de weg, die achter hen ligt, dan moet ze zeggen: "Het zijn de goedertierenheden des HEEREN dat wij niet vernield zijn." En dat ze in de wanhoop niet omgekomen zijn, en dat ze nog geen einde aan hun leven gemaakt hebben. Want soms wordt er zoveel in hun leven voorgesteld, dat ze werkelijk naar de strop zouden grijpen, of dat ze het water in zouden lopen. Dan wordt door de vijand het leven hun haast onmogelijk gemaakt.

Maar Wie is het, Die hen bewaart? Wie is het, Die hen beschermt? Wie is het, Die hen bekrachtigt? Dat is de eeuwige Jehovah. Want op de bodem van hun hart is altijd nog een hoop, dat de HEERE nog eens op zal staan, al zou het de laatste dag van hun leven zijn. We lezen van de dwaze maagden in Mattheüs 25, dat zij geklopt hebben op de

deur: "Doe mij open, doe mij open!" De wijzen hebben niet geklopt, want die waren al binnen. De wijzen kloppen ook niet, maar die kijken in hun leven of de deur nog eens geopend mocht worden, dat God het nog eens zou openen. Ze hebben alle recht en aanspraak in zichzelf verloren. Hun leven getuigt gedurig tegen hen. Van binnen zeggen ze: als het waar was in uw leven, dan zou het heel anders wezen; en u moet er maar op rekenen, dat het op niets uitloopt als de dood komt.

Toen Philips II ging sterven in Spanje, die velen van Gods kinderen heeft vermoord, kon zijn eigen familie het in zijn huis niet uithouden vanwege de benauwdheid. Toen ze buiten gingen vertellen dat hij gestorven was, was het een verademing voor de mensen dat die man weg was.

Nu is de Heere vrij; we gaan vanmiddag geen paal en perk stellen. We zingen immers met Psalm 25: *"s HEEREN goedheid kent geen palen."* Maar wat er soms afspeelt en doorleefd wordt ook ten opzichte van de dood en ten opzichte van de eeuwigheid, is onbeschrijflijk. Zelfs David, bevestigd zijnde in zijn staat, zegt in Psalm 30: "Toen Gij Uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt."

En één van onze oude leraars, die al zoveel jaar voor de troon is, heb ik zo vaak horen zeggen: *praat maar niet zo hard over de dood, want het kan nog wel wezen, dat je de honden nog hoort blaffen, die je nog nooit in je leven hebt gehoord.* En hoe ouder een mens wordt, geliefden, hoe korter hij erbij komt. En als je dan het één niet meer aan het ander kunt krijgen, en hoe langer hoe leger en hoe onbekeerder, en hoe langer hoe ellendiger wordt, dan zeggen ze soms wel met Psalm 3: "Hij heeft geen heil bij God." En dat was bij David, de man naar Gods hart.

De duivel heeft er plezier in om Gods volk te tarten en te treiteren, en om ze in de grootste ellende te brengen. Het is Gods lust en welgevallen om Zijn volk te verkwikken, en om Zijn volk te bemoedigen en om Zijn volk te vertroosten. En om Zijn volk bij Elim te brengen, waar ze twaalf waterfonteinen en zeventig palmbomen mogen vinden. Het is Gods lust om tot Zijn volk van vrede te spreken en dat volk te omhelzen. En om tegen dat volk te zeggen: "Uw God is Koning." En om dat volk te verblijden met Zijn daden. Maar het is het verlangen van de duivel om ze te verwoesten. Die verwoester kan zó ver gaan, geliefden, dat het schijnt dat ze zullen bezwijken in al de ellende, die hun deel is.

Maar er staat hier: *"Ze horen de stem des drijvers niet."* Er is een tijd dat dát tot een einde komt. We zeiden daarnet dat de duivel op het beginnende leven afkomt, maar het gebeurt ook dat hij op de rechtvaardigmaking afkomt. Al is dat gebeurd in hun leven gelijk een lichtende ster aan de donkere hemel, dat de Heere hun schuld vergaf en een recht op het eeuwige leven gaf, dan kan het gebeuren dat ze zelfs geen gebruik meer kunnen maken van de weldaad, die God hen gegeven heeft. Dan hebben ze er geen houvast meer aan. En dan kan het zijn, dat ze niet meer weten wat ze ervan denken moeten. Wij begeren die grote zaken in ons leven meestal om zelf rust te vinden, dan dat God er door verheerlijkt wordt.

Dan zijn er van die tijden, dat de Heere een floers over wat in hun leven gebeurd is, gaat leggen, zodat ze er niet bij kunnen komen, en dat ze er niet onder kunnen komen. En dat de vijand er zo'n gebruik van maakt in hun leven, dat ze zeggen: "Toen scheen ons het water te overstromen, en daar werden wij bedreigd door het vuur."

We lezen in Psalm 83, en u moet het vanavond maar eens nalezen, van al die vijanden, die zich verbonden hebben tegen de Kerke Gods. Het is een leger; maar in ons is geen kracht tegen die grote menigte. Ze staan met lege handen. En als de Hemel er niet aan te pas komt, dan zou dat volk omkomen. Maar dat kan niet mensen, want daar staat

God Borg voor en daar is Christus Borg voor geworden. Hij zal ze nóóit, nóóit tevergeefs laten roepen, al komen ze in een diepte, waarvan we samen nog willen zingen uit Psalm 71:8. En dan moet u ernstig overdenken wat daar geschreven staat:

*"Ziet, zeggen zij, hij ligt verschoven;
God staat niet aan zijn zij;
Jaagt, jaagt hem; grijpt hem vrij;
Hij kan geen uitkomst zich beloven.
O God, toon m' Uw ontferming,
En haast U ter bescherming."*

Toepassing

Geliefden, dat is het laatste versje wat dominee Fraanje liet zingen in de kerk voordat hij ging sterven. Hij was in het wijnhuis geweest, en toen kwam hij in de woning der draken. Op een middag kwam hij in de kerk al leunende op de stok vanwege zijn zwakheid. Toen vroeg één van de ouderlingen: *heeft u nog een versje?* Toen zei hij: *Psalm 71:8; want dat is mijn leven.* Maar er is verandering gekomen. Dan kunt u zien mensen, dat je met al de genade die je gekregen hebt, nog maar een worm bent als de drijver achter je komt.

Maar ook deze tijd komt: *ze horen de stem des drijvers niet.* Wat begeert dat volk soms, dat ze nog eens een poosje vrede kregen voordat ze gingen sterven. Wat zouden ze toch wensen, dat ze van de strijd afkwamen. Maar de Heere laat dat maar doorgaan en Hij laat dat maar toe. En dat is aan één kant gelukkig, mensen, want het moet op genade aan. We zullen zelfs voor de poorten van de dood nog in de soevereiniteit Gods terecht moeten komen, namelijk dat God recht is om ons in te sluiten of eeuwig buiten te sluiten. En als het op dat punt komt om God vrij te laten ten opzichte van onze eeuwige bestemming, dan blijft er van de bekering van een mens niets meer over! Dat wil niet zeggen, dat het niet waar geweest is. O nee, het is wel waar geweest, maar het is geen grond om God te ontmoeten en geen grond om in de hemel te komen. Dat is alleen Christus en Zijn eeuwige gerechtigheid.

De stem des drijvers zal niet meer gehoord worden. Als dat volk de laatste adem uitblaast, dan is de duivel zijn prooi kwijt. En dan kan hij ze niet meer benauwen. De wormen zullen dat lichaam wel opeten. O ja, dat wordt familie van hen, maar de ziel is verlost. Die ziel is het alles te boven. Die ziel kan niet meer beroerd worden, en hij kan niet meer benauwd worden. Die ziel zal nooit aanvechtingen en bestrijdingen meer krijgen.

Huntington schreef eens een keer, *dat op een hemelse stilte een helse storm volgt.* En als de Heere bijzonder goed voor Zijn volk is, pas dan maar op en kijk dan maar uit, zei één van de opstellers van de Catechismus, want dan staat er wat te wachten. Nu kan de hel dat niet wegnemen, *want het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De HEERE kent degenen die de Zijnen zijn.*

"Uw onbezweken trouw", niet uw bekering hoor, o nee, maar:

*"Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,
Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw Woord verhogen."*

Wat is het toch een buitenvallend werk, en waar God alleen aan Zijn eer zal komen! Hoe langer ze op de weg naar de hemel zijn, gaan ze dit verstaan en hoe dat allemaal toegaat, maar als Gods volk straks boven komt, dan zullen ze nooit vrees meer voor de

drijver hebben. Dan zal die drijver ze nooit meer benauwen, en hij zal ze nooit meer verwoesten, en hij zal ze nooit meer in de engte brengen.

Wat zal dat toch wezen, mensen! Soms heb je het gemakkelijk gehad, en dan krijg je het weer zo moeilijk. Soms heeft Gods volk een hemel op aarde, maar dan worden ze daarna door allerlei doorschoten. *"Daar mij spotters durven vragen: Waar is God, Dien gij verwacht?"*

Het blijft hier voor Gods lieve volk een zuchtend leven. En het is de wijsheid Gods om dat toe te laten en het door te laten gaan. En als ik dat nu maar bekijken kon, dan was het niet zo moeilijk. Dat doet de HEERE, opdat we zullen beleven wat er staat in Jesaja 40: "De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewisselijk vallen, maar die den HEERE verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen, en niet moede worden; zij zullen wandelen en niet mat worden."

Als u er wat van kennen mag, mensen, dan zult u bij tijden verlangen naar het ogenblik om verlost te worden. Ik weet dat het soms zo gemengd is. Er zijn zielen die wel eens verlangen, maar met gemengde gevoelens, omdat er nog zoveel strijd op loskomt hoe het ooit nog vallen zal. Zodat ze zeggen: als ik het maar zeker wist. Daarom zei Petrus: "Broeders, benaarstig u om uw roeping en verkiezing vast te maken, want dat doende zult gij nimmermeer struikelen."

We hebben van de week gehoord, *dat de luiaard verscheurde klederen zal dragen*, Gods kind leert zich als een luiaard voor God kennen, en dat hij veel te weinig betrekking op de hand des vlijtigen heeft, wiens handen gezegend zijn. Ik denk dat Henoeh er niet zoveel last van gehad heeft, want hij wandelde met God. En als u met God in uw leven mag wandelen, in dat Licht, - *want God is Licht en er is gans geen duisternis in Hem*, - dan kan de duivel daar niet bij komen. Natuurlijk, die man is niet zonder strijd geweest en die man is niet zonder banden in de hemel gekomen. Maar toch is er een verschil. Het is een voorrecht voor de Kerk om kort bij God te mogen leven en in de dadelijke vereniging met die Borg te mogen verkeren in de gemeenschap met God.

Maar daar zal ook het verlangen verlevendigd worden naar die plaats, *waar de stem van de drijver niet meer zal worden gehoord*.

Nu nog wat. Er zijn mensen, die zeggen: *dit is van de duivel en dat is van God*. Als u dat zo goed weet, dan bent u erg gelukkig. Maar er zijn er van Gods kinderen, die gedurig in de war zitten om aan de weet te komen, of het van God is of van de duivel, wat van binnen gezegd wordt. We lezen in Gods lieve Woord, dat Gideon tweemaal om een teken gevraagd heeft. Dat heeft hij niet gedaan uit ongelooft zoals Zacharias, maar uit de nood van zijn ziel tot de verheerlijking van God. De vrouw van Brakel, Sara Nevius, zei: *"Heere, zeg het nog eens, niet dat ik aan U twijfel, maar ik ben zo blij Uw stem weer eens te horen."*

Dat is een kinderlijk eigenschap. Christus zegt tegen Zijn Kerk: "Doe Mij uw stem horen." Dan zegt de Kerk tegen Christus: "Dit is de stem mijns Liefsten; ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen." *Ze horen de stem des drijvers niet*. Dat is de toekomst voor Gods kinderen.

Mensen, is dat ook onze toekomst? Hebben we grond om te geloven dat dát ook voor ons weggelegd is? Wat een zaak, geliefden! Dat moet ons brengen tot een ernstig zelfonderzoek tussen God en uw ziel. Het is misschien de laatste dag van ons leven en misschien zijn we van de week ook een lijk, wie zal het zeggen?

Stel het maar niet zo ver weg; leef er maar niet zo ver vanaf, mensen! Hebben we grond gekregen om te geloven, dat straks de stem van de drijver niet meer zal worden gehoord? Dat we ons eeuwig in God zullen verblijden en ons in God zullen verlustigen?

Dan moeten we van die geestelijke strijd wat kennen, maar ook van die geestelijke overwinning door het geloof. De enige grond om te geloven is hetgeen Christus heeft uitgeroepen op Golgótha: "Het is volbracht." Dat was in de hemel nog nooit gehoord, en dat was in de hel ook nog nooit gehoord en op de wereld ook niet. Dat is zo diep doorgeklonken in de hemel, de Vader heeft Zich daarin verlustigd. En het is doorgedrongen in de hel, en daar is de duivel door verschrikt geworden. Als het geloof dat mag horen, dan mag zij daarop rusten. Het is een volbracht werk voor de tijd en voor de eeuwigheid.

*"Gij zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier
Zijt Gij gestadig;
Het werk Uwer handen zult Gij
Volvoeren vrij,
O Heer' genadig."*

Het is nog de welaangename tijd, mensen, het is nog de dag der zaligheid. Wat gelukkig als de mens van die strijd ontheven wordt. Al zou u alles op de wereld bezitten en u mist dat, dan bent de ellendigste van alle mensen. Dan moet u bij uzelf zeggen: *waarvoor ben ik op de wereld gekomen? Om straks in de hel weg te zinken!* En dan gezeten onder zulk een bediening, dat er voor de grootste der zondaren en voor de snoodste der zondaren genade was. Dat de Heere u achterna gewandeld heeft en gesproken heeft: "Wie is slecht? Hij kere zich herwaarts. En tot de verstandeloze zegt Hij: Komt, eet van Mijn brood en drink van de wijn, die Ik gemengd heb." Dat zal eeuwig tegen ons getuigen, geliefden, in de dag der dagen!

Och, dat u onder die God nog leerde bukken en uw knieën nog leerde buigen in waarheid en oprechtheid eer dat het te laat is. Verknoei uw leven niet, verbeuzel uw leven niet, verzondig uw leven niet, maar *vraag nog naar den Heere en Zijn sterkte, naar Hem, Die al uw heil bewerkte.*

En dat hier in uw leven uw grootste blijdschap mag worden om die stem van God te mogen horen. Want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken, hetwelk niet tot dwaasheid wederkeert. Daar klinkt dan de nood van de Kerk weer in door. Namelijk om aan God gebonden te blijven en om straks verlost te worden van de drijver, die gebonden zal worden in ketenen en in de buitenste duisternis geworpen zal worden, waar hij de Kerk nooit meer zal benauwen. En dan zal hij nooit de Kerk meer vervolgen. Dan zullen zij trappen op de nek van al hun vijanden. Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht de waarheid zegenen. Wil kracht en sterkte geven door het wereldoverwinnend geloof. Door het geloof, wat het hart gereinigt en dat door de liefde werkend is. Dat het nog gebruik mocht worden tot bekering van zondaars, en tot verlevendiging van het werk Uwer handen. Maak het wèl. Doe verzoening over alle gebrek en alle tekort.

Breng ons vanavond nog samen. Sterk nog om dan weer het woord te brengen. En geef nog lust en liefde om er nog onder te komen. En vervul de noden van hart en huis, land en volk en kerk, overheid en onderdanen. Doe ons samen in het stof buigen. Om Jezus' wil. Amen.

We zingen nu uit Psalm 83 vers 9 en 10.

*Vervolg ze dus van oord tot oord!
En drijf ze met Uw onweer voor;
Verschrik hen met Uw dwarrelwinden,
Zodat zij rust noch schuilplaats vinden;
Doe hen, o Heer' vol schande vlieden,
Opdat z' Uw Naam eens hulde bieden."*

*"Beschaam, verschrik hen eeuwiglijk;
Dat ieder schaamrood rugwaarts wijk;
Verniel hun heiren; doe hen weten,
Dat Gij alleen de Heer' moogt heten;
Die grote Naam van 't hoogste Wezen
Doe 't wereldrond eerbiedig vrezen.*

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.***

4. Een zwaar gericht over Gods kerk

Dankdagpredicatie over Jesaja 5:6b

Zingen: Psalm 65:8

Lezen: Jesaja 5:1-7

Zingen: Psalm 68:4

Toepassing: Psalm 80:8 en 9

Slotzang: Psalm 85:2

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in de profetieën van Jesaja en daarvan het 5^e hoofdstuk, vanaf vers tot en met vers 7.

Onze hulp, is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
en vermenigvuldigd van God den Vader
en Christus Jezus den HEERE,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

Wij zijn op deze dag samengekomen om Gods weldadigheden te gedenken in het midden Zijns tempels. En inderdaad, overvloedige stof is er voor een ieder, om met hart en mond Gods weldaden te roemen. De tijden zijn zwaar, de lasten zijn groot en de oordelen hangen zo laag. Maar als wij mogen letten op wat God ons nog heeft geschonken, niettegenstaande de grootheid van onze schuld en zonde, dan zijn er overvloedig veel redenen om in het stof voor de hoge God te bukken en te buigen.

Ach geliefden, wij zijn toch zo naamloos arm in onszelf. Het is aan onze zijde alles schuld en alles tekort. Waar zouden wij moeten blijven, wanneer die grote Hogepriester en Bedienaar des waren tabernakels, Christus Jezus, voor ons niet intrad bij de Vader?

Wij staan maar met lege handen. Maria had nog twee duifjes in Lukas 2:24, maar mijn kooi is leeg. O, laat het die armen en verarmden in ons midden tot troost zijn, dat Christus alles is en in allen. Zijn offer was volmaakt. Hij heeft het gebracht en de Vader heeft het niet afgewezen, maar aanvaard en er Zich in verlustigd. Ja, Hij vermaakt er Zich nog steeds in. Bij ons gaat overal de kracht en het leven uit, maar niet bij dat volmaakte, algenoegzame zoen- en dankoffer, door Christus eenmaal gebracht. Dat onze ziel ook op deze dag zich in Hem verblijden en verlustigen moge, om eenmaal eeuwig dat Lam Gods te mogen prijzen, als de onuitsprekelijke Gave Gods.

In het natuurlijke heeft de Heere nog menigvuldige vruchten gegeven, maar wat is het over het algemeen onvruchtbaar op de akker van Gods Kerk, en wat een dorheid in onze harten. God zal Zijn volk nooit begeven en nimmer verlaten, maar voleindigen

het werk Zijner handen. Daar is geen twijfel aan. Doch wat zien wij toch weinig van Gods werk. Wel veel godsdienst zonder God. Erediensten, zonder God de eer te geven; christenen zonder Christus; waarheid zonder warmte; licht zonder leven; strijd voor de Waarheid, zonder strijd tegen de zonde. O, er komt geen einde aan, wanneer Gods Geest de breuken van hart en huis, land en kerk eens open gaat leggen.

Werkelijk, wij hebben niet verder te gaan dan onszelf. Hoe meer zelfkennis en ontdekking er is in ons leven, hoe meer wij gewaar zullen worden, dat wij zoveel in onszelf vinden, dat er geen tijd en geen lust meer zijn zal om ons met een ander te bemoeien. De Farizeeër zag wel de tollenaar, maar de tollenaar heeft de Farizeeër niet gezien.

Hier en daar zit er nog een enkele, die een open oog heeft voor de verre afstand, en het veraf leven, en die bij ogenblikken nog mag wenen over zijn diep weggezonden leven. Maar helaas, over het algemeen is het meer beschouwing dan praktijk. Soms wel de woorden van de zaken, maar de zaken van de woorden, dat is wat anders. En dan het wel zien liggen, maar niet kunnen komen waar wij wezen moeten. 't Is vanwege onze zonden dat God Zich zo verborgen houdt.

*Wij hebben God op 't hoogst misdaan,
Wij zijn van 't heilspoor afgegaan.
Ja wij, en onze vaad'ren tevens.*

En als het oordeel begint van Gods huis, waar zal het dan een einde nemen? Wij klagen zo vaak over de onvruchtbaarheid onder de Waarheid, over de belangeloosheid, onopmerkzaamheid, ja, onverschilligheid op school en catechisatie, maar de breuk ligt bij ons.

Zeg het zelf maar, wanneer hebben wij God nog eens nodig in en bij alles? Waar zijn de worstelingen voor Gods aangezicht in het verborgen, eer wij in het openbaar ons werk verrichten? Dat optrekken in eigen kracht, wij mochten er wel van walgen, maar de meeste tijd is het er ver vandaan. Toen Mozes van de berg kwam, lag er een glans op zijn aangezicht, maar bij ons straalt het de meeste tijd maar *van zelfvoldaanheid*. Onze eer staat meer op de voorgrond dan de ere Gods. En daarom verbergt God Zijn aangezicht zo voor ons.

Och, dat het eens een ware boete- en bededag zijn mocht, om met jong en oud, klein en groot, leraars, ambtsdragers en leden, in waarheid voor God in de schuld te komen. In de schuld alleen zullen wij God kunnen ontmoeten, Die in Christus Jezus genadig en gaarne vergevend is. Blijft dat achterwege, dan hebben wij steeds meer Zijn straffen te vrezen.

De Heere mocht ons uit de diepe slaap nog eens doen ontwaken, en daartoe in deze ure door Zijn Geest Zijn Woord gebruiken en vruchtbaar maken.

Onze tekst kunt u opgetekend vinden in Jesaja 5:6b:

En Ik zal de wolken gebieden, dat zij geen regen daarop regenen.

Dat woord spreekt van: *Een zwaar gericht over Gods Kerk*. Het is zwaar:

1. Wanneer wij letten op de tegenovergestelde zegen.
2. Wanneer wij acht slaan op de betekenis van de zaak zelf.
3. Wanneer wij het bezien met het oog op onze tijd.

1. Wij letten in de eerste plaats op de tegenovergestelde zegen.

Geliefden, Gods Woord is rijk, en wij zijn arm. Telkens moeten wij dat gewaar worden. De meeste tijd lezen wij Gods Woord maar gedachteloos. En het is wel een wonder als wij na het lezen nog weten wat wij gelezen hebben. Ons verstand is door de zonde verduisterd, en een dwaas verstaat het niet. Ja, al is ons verstand door de Heilige Geest aanvankelijk verlicht, er is nog zoveel duisternis overgebleven, dat de voor- en toelichting des Heiligen Geestes hoe langer hoe meer noodzakelijk wordt. Wat een weldaad, wanneer die grote Profeet en Leraar der gerechtigheid, de Heere Jezus Christus, Die de opperste Wijsheid Zelf is, ons onderwijst en leert. Maar ook niet minder, dat de Heilige Geest ons in al de waarheid leidt. *De opening Uwer woorden geeft licht, de slechten verstandig makende.* Zo is het ook met de woorden die wij u voorlezen als onze tekst.

Jesaja heeft geprofeteerd in de dagen van Uzzia, Jotham, Achaz en Hiskia, koningen van Juda. Met alle recht wordt hij genoemd *de evangelist onder de profeten*, omdat hij meer dan de anderen op zulk een buitengewone wijze geprofeteerd heeft van Christus, en het grote heil dat in en door Hem geopenbaard zou worden. Hij heeft als profeet des Heeren het gericht over het oude en de verlossing voor het nieuwe Israël verkondigd. In het eerste gedeelte van zijn profetieën heeft hij gesproken over het diepe verval van het volk van God, eerst in het algemeen, en daarna in het bijzonder. Alsook van het gericht dat daarover komen zou in de dagen der ballingschap.

In ons tekstgedeelte vinden wij de gelijkenis van de onvruchtbare wijngaard. De Heere heeft een wijngaard; niet gelegen in een woestijn, maar op een vette heuvel. Het is een wijngaard waar alles aan gedaan is; omtuind, van stenen gezuiverd, beplant met edele wijnstokken. Niet slechts een hut, maar een toren is er in gebouwd, voor de opzichter. En de perskuip is gereed: twee in de rots uitgehouwen bakken, verbonden door een goot. In de bovenste worden de druiven getreden, zodat het sap in de onderste loopt. Zo wacht nu alles, ook de eigenaar, op de vrucht. Maar de wijngaard brengt niets dan wilde druiven voort, klein en wrang.

Daarna laat de profeet zijn vriend zelf het woord nemen. Hij laat deze aan het volk van Juda en Jeruzalem vragen, recht te spreken tussen hem en zijn wijngaard.

En vanzelf, die mensen kunnen niet anders doen dan in hun hart, en misschien ook wel door uiterlijke tekenen van instemming, het vonnis goedkeuren, dat de eigenaar over de wijngaard gaat vellen. Zo wil de profeet hen in de consciëntie grijpen, daar straks zal blijken, dat ze aldus zichzelf veroordeeld hebben. Het door de eigenaar over zijn wijngaard uitgesproken vonnis luidt, *dat hij hem aan de verwoesting zal prijsgeven.*

De muur zal afgebroken worden, en de daaromheen gegroeide doornheg uitgerukt, zodat het vee de ranken zal afvreten, en mens en dier alles zal vertrappen. Straks zal er niets anders overblijven dan een doorn- en distelveld. Ja, de eigenaar zal ook *de wolken gebieden, niet op die wijngaard te regenen.*

Het huis Israëls is Gods wijngaard; in het bijzonder Juda, in welks gebied de tempel en het koningshuis van David gevestigd was. God had dat volk bewelddadigd boven alle volkeren der wereld; vooral de stam van Juda, waar God Zijn haardstede had. Uit alle volkeren des aardbodems had God Israël verkoren. Hij had hen geleid uit Egypte, op grond van het bloed des Lams, naar Zijn Goddelijk welbehagen. In het verbond der genade had Hij hen opgenomen, Zijn wetten en ordinantiën hun gegeven, zoals aan niet één volk op de wereld. Het land Kanaän hun geschonken als het snoer Zijner erve. Uit Juda zou de Verlosser voortkomen. Terecht had Mozes van dat volk gezongen:

"Ja, zijn hemel zal van dauw druipen. Welgelukzalig zijt gij, o Israël, wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door de Heere, het schild uwer hulp, en die een zwaard is uwer hoogheid."

Groot en vele waren de bemoeienissen geweest, die God aan hen ten koste gelegd had. God had Zijn profeten in het midden van hen gegeven. Maar zij hadden er geen acht op geslagen. De vruchten waren zeer bitter en droevig. Zij hadden God verlaten, hun eigen weg gekozen, en met de heidenen zich verzwagerd. Armoede en ellende, wegvoering en ballingschap zou de straf zijn, die de Heere over hen brengen zou. Werkelijk, geliefden, wie God verlaat heeft smart op smart te vrezén. God komt op Zijn tijd, en Hij zal Zijn gerechtigheid handhaven; ook over Zijn volk dat in snode ondankbaarheid Hem verlaat. Het blijkt in deze tekst dat, hoe vreselijk de *tijdelijke* oordelen ook zijn mogen, de *geestelijke* gerichten nog veel zwaarder zijn. Verharding, het inhouden van Gods Geest, het verbergen van Gods aangezicht; en ook wat in onze tekst bedreigd wordt.

Wolken zijn vochtige dampen, die in de lucht drijven, een verzameling van fijne hemelwateren. Wij lezen in Job 26:8: "Hij bindt de wateren in Zijn wolken." Vochtigheden, van beneden omhoog getrokken, en door kou of wind samengevoegd, zijn de baarmoeder van de regen. Dan ontstaan de regenwolken, die de hemel betrekken of bedekken. "Die de hemelen met wolken bedekt, die voor de aarde regen bereidt (Ps. 147:8). Wolken zijn zinnebeelden:

- Van een *Goddelijke majesteit* en tegenwoordigheid; waarom God in de woestijn aan Israël verscheen in een wolk, en ook in Salomo's tempel.
- Er wordt ook wel eens gesproken van donkere wolken; en dat ziet dan op *een duistere en droeve toestand*.
- Een wolk betekent soms *een grote menigte*. In Jeremia 4:13 wordt van het heir der Chaldeeën gesproken als van wolken. Ook wordt van Gog gesproken als van een wolk, die komt om het land te bedekken.
- De zonden worden een wolk genoemd in Jesaja 44: "Ik delg uw zonden uit als een wolk." Zo genoemd omdat ze zeer veel zijn, en de hemel als verduisteren voor ons gezicht, maar die God haastelijk, als een wolk kan doen verdwijnen.
- Wolken zien ook op beschutting en bescherming: "En de Heere zal over alle woning van de berg Sion scheppen een wolk des daags." De wolk in de woestijn, was Israël tot dekking en bescherming.
- Een wolk ziet ook op iets, dat haast verdwijnt en voorbijgaat: "en mijn heil is als een wolk voorbijgegaan." Wij lezen ook in Hosea 6:4 van Efraïm: "Uw weldadigheid is als een morgenwolk." Soms toont het een schijn van bekering, maar die was niet dan uitwendig en alleen voor een tijd; haastelijk verdwijnende, gelijk een morgenwolk met het opgaan van de zon menigmaal verdwijnt. Efraïm wordt ook in Hoséa 13:3 bij een morgenwolk vergeleken. Dat volk zou schielijk verstrooid worden, en door Gods oordeel omkomen.
- Het leven van een mens, dat op het onverwachtst voorbijvliegt, en als voor een ogenblik is, komt onder de naam van een wolk voor in Job 7:9. "Want het leven is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt, en daarna verdwijnt", zegt Jakobus in zijn brief.

Nu is het opmerkelijk, dat ook in onze tekst van 'wolken' gesproken wordt. Doch hier hebben wij te verstaan, *leraars en dienstknechten Gods*. Vele voortreffelijke namen worden in Gods getuigenis aan de profeten, apostelen en leraars der kerk gegeven. Die verschillende benamingen drukken uit de heerlijkheid, de betekenis, de

verantwoordelijkheid, maar ook de rijke zegen van het ambt dat God hen heeft toevertrouwd.

- Zo is het nu ook met deze vergelijking in onze tekst. De profeten, de dienaars van God verordineerd, geroepen en bekwaamd, worden hier "wolken" genoemd. Wij worden hierin bevestigd door Gods eigen Woord. Mozes, de grote profeet van het Oude Testament, spreekt in zijn afscheidsrede tot Israël in Deut. 32:2: "Mijn leer druïpe als een regen, mijn rede vloeie als een dauw, als een stofregen op de grasscheutjes, en als druppelen op het kruid."
- Maar wanneer Petrus van de valse leraars spreekt, dan zegt hij: "Dezen zijn waterloze fonteinen, wolken van een draaiwind gedreven." Judas spreekt op gelijke wijze van waterloze wolken, die van de winden omgedreven worden in vers 12.
- Degene die door God gebruikt wordt, om Zijn raad en werken uit te voeren, wordt een "wolk" genoemd (Openb. 14:14).
- In de letterlijke zin van het woord worden in Jesaja 5:6 *de profeten* bedoeld, die bij wolken worden vergeleken. Zij werden door God gezonden, omdat zij door Hem geroepen waren. Zij waren als Gods mond in het midden van de vergadering Israëls. De Heere had hen geroepen om het volk te leren, en de openbaringen, die zij uit de hemel hadden ontvangen, over te brengen aan het volk.

Henoch, de zevende van Adam, die met God wandelde, heeft geprofeteerd in de Naam des Heeren. Noach wordt geroemd de prediker der gerechtigheid. Wat heeft vader Jakob vooral op zijn sterfbed als een profeet, als één van die wolken, gedropen op zijn zonen, op de twaalf stammen Israëls. Mozes, de man Gods, sprak tot Israël: "Een Profeet uit het midden van u, als mij, zal u de Heere uw God verwekken." En denk aan Samuël, aan David en Salomo, en zovelen wier namen ons opgetekend zijn als getuigen van Gods onveranderlijke trouw en liefde over Zijn volk, dat Hij verkoren had uit alle volkeren der aarde.

Zeker, zij moesten soms zware boodschappen overbrengen tot de koning en het volk, vooral in tijden van verval, wanneer de overheden en het volk de rechte wegen des Heeren verzaakten. Dan donderde vaak hun stem van het oordeel Gods dat werd aangekondigd. Maar hun woord was ook bemoedigend, opwekkend en vertroostend, wanneer zij spraken van de komende Christus, de beloofde Messias, Die komen zou in de volheid des tijds. Dan was het naar waarheid wat wij lezen in Jesaja 52:7: "Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschap, die de vrede doet horen; desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen; desgenen die tot Sion zegt: Uw God is Koning."

Werkelijk, wanneer zij zulke boodschappen brachten, dan waren zij *als wolken, die de regen uitgoten op het dorre aardrijk*. Het geestelijke zaad van Abraham, de ware gelovigen, zagen toch met smachtend verlangen de komst van de Messias, van de Verlosser tegemoet. God Zelf had die belofte geschonken en Hij kwam ook in hun hart plaats daarvoor te maken. De Kerk zuchtte onder de oude dag: "*Och, dat Israëls verlossing uit Sion kwame.*" En: "Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt." Dat ware volk ging gebukt onder schuld en zonde, en het leefde onder de dienstbaarheid der wet.

Ook zij leerden het bevindelijk, dat de weg niet is bij de mens, noch bij een man dat hij zijn gangen richten zal. En dat de ene broeder de andere niet verlossen kan. Sommigen mochten gelijk Abraham, door het geloof de dag van Christus zien, en zijn verblijd geweest, gevende God de eer. Maar wij lezen ook van een Jakob, dat hij stervende uitriep: "*Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere.*" Met reikhalzend verlangen

zag hij uit naar de komst van de Messias in het vlees, naar de vervulling van de Goddelijke beloften. De profeten onder de oude dag profeteerden door de Geest van Christus, Die in hen was; en daarom waren zij als wolken die regen gaven. Zij werden door Gods Geest opgewekt, aangedreven, maar ook bekwaam gemaakt om als wolken zich te ontlasten over het volk des verbonds.

Van de profeet Elia lezen wij in de brief van Jakobus, *dat hij een mens was van gelijke bewegingen als wij*, en dat gold van al de mannen Gods. In zichzelf waren zij krachtens Adams val ledige vaten, maar in betrekking tot hun heilig ambt, werden zij door Gods Geest vervuld. Zij leefden niet voor zichzelf, maar werden tot een zegen voor het volk gesteld. Van zichzelf vermochten zij ook niets, maar zij werden aangedaan met kracht uit de Hoogte, wanneer het God behaagde hen te gebruiken tot dienst van Zijn Kerk. O, welk een klare getuigenissen hebben wij daarvan ook onder de oude bedeling. Wat is Gods ware volk onder druk en kruis, onder schuld en zonde, onder vloek en oordeel, menigmaal vertroost door de stem der profeten. Wat heeft de Heere hun dienst willen gebruiken tot bemoediging van hun ziel; tot oprichting van hun neergebogen hart; tot versterking van hun zwak geloof; tot verlevendiging van hun geslingerde hoop; maar ook tot verwakking van hun verkoelde liefde.

Gods volk wordt wel gewaar hoe ellendig, hoe arm, hoe onvruchtbaar zij zijn in zichzelf. Met alles wat er eenmaal gebeurd is kunnen zij niets doen. Al heeft het wel eens geregend, zij hebben die regen des Geestes gedurig van node. Zij zijn toch zo zwak van moed en klein van krachten. 't Is alles weer zo spoedig opgedroogd. Hun handen hangen zo spoedig weer slap, en hun knieën wankelen telkens en telkens weer. Wij vinden dit ook in de ervaring van die oude Bijbelheiligen. Wanneer de wolken regen gaven, dan spraken de profeten van de eeuwige, onveranderlijke, standvastige, nooit verminderende liefde van de getrouwe Verbonds-Jehovah. Hun woorden waren als een verkwikkende regen, in de tijden dat zij getuigenis gaven van de aan de vaders beloofde Profeet, Priester en Koning, Die de verzoening met God zou teweegbrengen. En Die op een dag de ongerechtigheid des volks zou wegnemen. Ja, het gaf aan het moedeloze volk moed, wanneer zij Gods stem uit de mond der profeten mochten beluisteren, dat er hulp besteld was bij een Held, Die machtig was om te verlossen, en door Wiens hand het welbehagen des Heeren gelukkig zou voortgaan.

En al zou in de volheid des tijds die milde regen op het dorstige erf van Gods Kerk en volk vallen bij de uitstorting van de Heilige Geest, onder de bediening van de profeten vielen toch de eerste druppelen, waardoor zij onder de bediening van Mozes, van de wet, zich toch in God mochten verblijden.

Door die regen werden zij ook vruchtbaar gemaakt, om te wandelen in de rechte wegen des Heeren, met innerlijk vermaak van hun hart. Ja, door de bediening van de Godsgezanten werden zij opgewekt om te wachten op het heil des Heeren, en te verbeiden de volle zaligheid, die God eenmaal in het einde der eeuwen zou schenken en bevestigen, aan dat God-geheiligd zaad. Immers, de profeten spraken ook in hun dagen reeds van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

Abraham verwachtte de stad die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is. Mozes zag op de vergelding des loons. Job sprak van de grote dag der opstanding in het laatste der dagen. Jesaja profeteerde van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Ezechiël zag de heerlijkheid van de nieuwe tempel. David zong van dat geopenbaarde heil in Christus Jezus; dat gaf aan zijn hart vertroosting, geest en leven.

Voorwaar, wat een weldaad was het om onder die wolken te leven, die, wanneer God het gebod, regen gaven tot levendmaking, maar ook tot verlevendiging en versterking van hetgeen reeds levend gemaakt was.

O, wat is het verschil dan groot. Eerst de plasregens van Gods wet, van vloek en toorn, die hen deden beven, en hen deden vrezen voor eeuwig weg te zinken onder Gods recht. Maar nu die wolken, die druipen van evangelische vertroostingen, die milde, zachte regen des Geestes, wat valt het alles zalig in hun ziel. Zij wensen wel om er elke dag onder te mogen zitten. Zij kunnen er nooit genoeg van krijgen.

Die God is onze zaligheid.

Wie zou die hoogste Majesteit

Dan niet met eerbied prijzen?

2. Wanneer wij acht slaan op de betekenis van de zaak zelf.

Maar kom, wanneer wij nu in de tweede plaats acht slaan op de betekenis van de zaak zelf, en tot onze tekst terugkeren, dan zullen wij wel bemerken, hoe zwaar en veelbetekenend het gericht was, dat de Heere Zijn volk liet aankondigen door de profeet Jesaja.

Onze geachte Kanttekenaren zeggen: Het is alsof God zei: *Ik zal dit volk niet meer verkwikken, gelijk Ik tevoren gedaan heb, maar zal ze in Babylon en elders in droefenis laten verkwijnen.* Stad en tempel zouden met vuur verbrand worden, en het volk in ballingschap weggevoerd, om zeventig jaar onder de heidenen te moeten verkeren. Wat een droeve tijd zou het zijn. Verdreven uit eigen land, maar ook afgesneden van het huis des Heeren, zou het volk des verbond onder zware druk en bittere bespottung daar moeten zuchten.

Jeremia, Ezechiël en Daniël hebben de ballingschap mede doorleefd. Jeremia heeft de laatste periode van Juda's volksbestaan en de ondergang van Jeruzalem onder Zedekia meegemaakt. Maar ook daarna het Woord Gods nog doen horen onder zijn in het geteisterde land achtergebleven volksgenoten. Na de moord op stadhouder Gedalia meegevoerd naar Egypte, heeft hij hen ook daar nog de boodschap Gods vertolkt. Hoe zijn einde geweest is, is niet met zekerheid te zeggen, omdat Gods Woord er over zwijgt.

Ezechiël is reeds elf jaar voor de verwoesting van Jeruzalem met koning Jojachin, veel vorsten en groten des rijks en veel priesters, in ballingschap gevoerd naar Babel. Hij heeft zijn ambt daar minstens tweeëntwintig jaar uitgeoefend.

Daniël is ook in de tijd van Ezechiël naar Babel weggevoerd. Hij was een man van grote wijsheid en tedere godvruchtigheid, die door Nebukadnézar tot stadhouder van Babel benoemd werd in Daniël 2; en die onder Darius de Meder als eerste minister werkzaam was. En deze waardigheid ook nog enige tijd behield onder Kores (Cyrus), de koning van Perzië.

Zijn roeping van Godswege was, in het midden van de heidense wereld, een getuige te zijn van God, de God van Israël. De enige, ware God, Die is de Heere der heren en de Koning der koningen. Terwijl zijn roeping ook betrekking had op zijn eigen volk, het volk der Joden, dat korte tijd na Daniëls wegvoering, door Gods straffende hand ook in ballingschap naar Babel werd gebracht.

Dus ook in de jaren van de ballingschap zijn er nog wel profeten geweest. Maar de Kerk in Psalm 74:9 klaagt: "Wij zien onze tekenen niet; daar is geen profeet meer, noch iemand bij ons, die weet hoelang."

De vraag zouden we kunnen stellen, *of de dichter hier niet te ver ging?* Of hij niet leed aan overdrijving, daar vooral bij de wegvoering naar Babel Jeremia er nog was. Die

toch in de Naam des Heeren geprofeteerd had, dat de Heere hen gewis uit Babel zou wederbrengen, ja, zelfs het getal der jaren van hun ballingschap genoemd had, Jer. 29:10-14. Zeker, Jeremia was er nog, maar hij was geen profeet meer zoals hij dit was vóór de verwoesting van Jeruzalem. Hij zweeg en was verstomd; ook dat teken, het teken der profetie, had de Heere weggenomen, opdat Israël te dieper zijn schuld en ellende zou gevoelen.

En dat zij in die toestand vroegen: *Hoelang*, terwijl zij het konden weten, is verklaarbaar. Hun zielsoog was gesloten voor de vorige profetie, nu de levende stem van de profetie zweeg. Het ging Gods volk in die tijd evenals het met Gods kinderen gaat in tijden van bezoeking, zij weten wel dat het in de Bijbel staat, God heeft het beloofd. Maar, en nog eens 'maar', om er aan vast te houden, dat is wat anders.

De verklaring van onze tekstwoorden is dus wel duidelijk. In de dagen van de ballingschap waren er nog wel van God bekeerde mensen, ook wel profeten, doch de bedieningen en verkwikkingen van weleer bleven voor een tijd achterwege. God had een twist met Zijn wijngaard, en vanwege hun zonden zouden ze de verkwikkende bediening moeten missen. O, wat een ontzettende gedachte toch.

God kan diepe wegen houden met een land en een volk; zovele pijlen heeft God op Zijn boog. Oorlog is verschrikkelijk, hongersnood nog erger, en pestilentie, waardoor duizenden levens in korte tijd worden afgesneden, zeer vreselijk. God kan grote droogte geven, dat alles sterft, of overtollige regens, zodat de kostelijke vruchten des lands verteren. Maar als God er in mee mag komen, dan kan Gods volk roemen in de verdrukkingen, en Habakuk zingen bij een lege stal.

Doch wanneer God Zijn bediening wegneemt, dat is wel het ergste van alles. Al zouden wij de diepste armoede hebben, maar wij mogen ons in Gods Woord vermaken, dan troost dat ons ofschoon wij verder alles moeten missen.

De van God gezonden profeten hebben voor hun eigen ziel mee mogen delen in de vrucht van hetgeen zij van Godswege mochten openbaren tot vertroosting en bemoediging van de ware Kerke Gods. Die in de wijngaard arbeiden, mogen van deszelfs vrucht genieten. Ook hun hart werd er door versterkt en vertroost.

Eén van onze geliefde ontslapen leraars zei eens, dat hij blij was dat hij een goot was waar het water doorheen liep, *maar niet minder dat hij een vat was waar water in bleef*. Alleen een goot en geen vat, dat is droevig. Paulus was een uitverkoren vat om Gods Naam te dragen voor de heidenen.

De profeten hebben ook persoonlijk geleden onder het aankondigen van de oordelen en gerichten Gods. Het is niet buiten hen om gegaan. Dat kunnen wij uit hun profetieën wel bemerken.

Zwaar was het gericht, dat Jesaja aankondigde, *dat de Heere de wolken zou gebieden om niet te regenen op de wijngaard*. Het zou zijn zoals in de natuur. Over het algemeen waren er in Kanaän twee regenperioden in het jaar. Telkens lezen wij in de Waarheid van de vroege en van de spade regen. Wanneer de vroege regen achterwege bleef, dan was het onmogelijk om het land te bewerken tot het ontvangen van het zaad. En was er geen spade regen, dan verdroogde alles, zodat de vruchten niet tot rijpheid kwamen.

Het was een land waarvan gezegd wordt in Deuteronomium 11:11: "Het drinkt water bij de regen des hemels." Daar hing de welvaart van het volk van af. Zo was het nu ook geestelijk. Wanneer God de regen zou inhouden, dan zou alles verdorren en worden tot een woestijn.

Helaas, het heeft in de dagen van de profeet niet geleid tot vernedering, tot inkeer en tot wederkeer. God is er mee doorgegaan. Later hebben zij het verschrikkelijke en het smartelijke ervan moeten ondervinden.

Zwijgende profeten, een zwijgend God, Die hen de bitterheid van de zonde deed gevoelen en beleven. Toen het regende hebben zij het niet gewaardeerd, en toen zij de regen moesten missen, hebben zij beseft wat het inhield. O, sla de klaagliederen van Jeremia maar eens op, gezongen op de puinhopen van Jeruzalem. Zij hadden weleer de bediening versmaad, maar nu versmaadde de Heere hen. Daar in Babel hebben zij moeten leven zonder de openbare bediening, en God heeft hen wel onderhouden, maar toch Zijn aangezicht voor hen verborgen. Zij hebben daar getreurd in plaats van gezongen. Waar vroeger de wolken op Gods bevel regen gaven, daar moesten zij later zeggen: *"Gij hebt U met een wolk bedekt, zodat er geen gebed doorkwam. Daar is geen wet, de profeten vinden ook geen gezicht van de Heere."*

De getrouwe Verbonds-Jehovah vervult Zijn beloften aan Zijn Kerk gedaan. Door welke onmogelijke wegen het ook gaan moge, *wat uit Zijn mond gegaan is, blijft vast en onverbroken.* Er zal niet een woord op de aarde vallen van wat Hij eenmaal gesproken heeft. Maar datzelfde geldt ook van de bedreigingen, die Hij door middel van Zijn profeten gedaan heeft. God is wel traag tot toorn, en zeer lankmoedig, doch God komt op Zijn tijd. Hij laat niet straffeloos Zijn geboden verzaken. Lange jaren hadden de profeten gewaarschuwd en vermaand, maar helaas zonder vrucht.

Het volk had zich verhard en was afkerig gebleven, en de tijd is gekomen dat alles in vervulling ging wat door Hem was voorzegd.

De wolken gaven geen regen meer. Alles verteerde van honger en van dorst. In plaats van verkwikking, moesten zij Gods ongenoegen ondervinden. De Kerk zingt naar waarheid in Psalm 68:3:

*Maar die verlaters van Zijn wet
Doet in het dorre wonen.*

3. Wanneer wij acht slaan op de betekenis van de zaak zelf, met het oog op onze tijd

Tenslotte, *het is een zwaar gericht waarover in onze tekst gesproken wordt, wanneer wij het in de derde plaats bezien met het oog op onze tijd, en de omstandigheden waarin wij thans verkeren.*

Het is niet tegen Gods getuigenis, dat wij inzonderheid op deze dag stilstaan bij de nood waarin de wereld, en ook ons land en volk zich bevindt, alsook bij de huidige toestand van de zichtbare kerk. Wij hebben op een dag als deze daar overvloedig redenen voor. Het is zelfs een bijzondere roeping van de door God gestelde wachters op de muren van Sion. God geve genade om er niet te veel, maar ook niet te weinig van te zeggen. Maar door Goddelijke onderwijzingen de breuken open te leggen, onszelf niet te sparen, geen vlees te ontzien, en Gods eer bovenal op het oog te hebben. Dat wij staan mochten in uw midden als een zuchtende Jeremia en als een wenende Ezra. Niet uit de hoogte, of gedreven door een ijver zonder verstand, maar in diepe verootmoediging en beschaamdheid des harten onszelf erbij insluitende, als de oorzaak, dat God niet anders kan, dan Zijn ongenoegen tonen, de wolken gebiedend dat zij niet regenen. Omdat wij ons talent in een zweetdoek begraven hebben, en samen het rechte gebruik niet hebben gemaakt van de Waarheid.

Als weleer in het midden van Israëls volk heeft het de Heere behaagd, ook onder ons Zijn Kerk te planten. Zomin als bij het Israël van weleer, waren er ook bij ons geen

redenen waarom Hij dat gedaan heeft. Wij hebben allen zonder onderscheid onze weg voor God verdorven, en ons het eeuwige leven onwaardig gemaakt.

Er zijn landen en volken, waar God nimmer de Banier des kruises geplant heeft. Maar ook naties, steden en dorpen, vroeger door God beweldadigd met Zijn eeuwig getuigenis, waar God nooit meer komt. Dat zijn degenen die tot zout zijn overgegeven. Wat een vreselijke gedachte, dat God de kandelaar van Zijn Woord wegneemt! Maar ook dat Hij het licht van de kandelaar uitblust!

Een zwaar oordeel van verharding ligt er op het Jodendom, dat eenmaal de Messias verwierp, en Hem verwees tot de dood des kruises. Zij hebben de profeten gedood, en gestenigd die tot hen gezonden werden; en ten laatste Gods eigen Zoon verworpen. En tot op de huidige dag ligt er een deksel op hun aangezicht, *en zitten zij zonder koning en zonder vorst, en zonder offer en zonder opgericht beeld, en zonder efod en terafim*, Hoséa 3:4.

Zeker, het is naar Gods onfeilbaar Woord, *dat God in het laatste der dagen het Jodendom nog bezoeken zal. Hun aanneming zal zijn als een leven uit de doden*. Maar toch is het Jodendom een zeer ernstig voorbeeld voor ons. Wij kunnen hierin twee dingen opmerken.

1. Als eerste voorrecht van de Joden, noemt Paulus in Romeinen 3:2, dat hun de woorden Gods waren toevertrouwd *Door de woorden Gods*, verstond Paulus de boeken van het Oude Testament; de wet van Mozes, de Profeten, de Psalmen; doch inzonderheid de leer in die boeken begrepen, welke gekend, geloofd en betracht moest worden. In hoofdzaak was dat de Goddelijke openbaring van de weg der zaligheid. Het voornemen Gods, het besluit Gods, het plan Gods, de raad Gods, de gedachten Gods, gedocumenteerd in de Schriften van het oude verbond. De weg waarin en de wijze waarop het God behaagd heeft Zich in en door Christus te verheerlijken in het hart van verloren zondaren, om hun God te worden voor tijd en eeuwigheid beide.

Van nature is de mens van Gods zalige en zaligmakende gemeenschap vervreemd, hij is zonder God in de wereld. Het Beeld Gods hebben wij verloren in onze diepe val, en nu zijn wij blind in 's hemels wegen. Wij tasten als een blinde naar de wand. Wij zijn het spoor bijster. Het hangt van Gods vrijmachtig welbehagen af, of Hij Zich weer met de zondaar tot gemeenschapsoefening wil inlaten, waarvan niemand verzekerd kan zijn, dan door het getuigenis van God Zelf. Dit nu zo zijnde, heeft het de Heere behaagd naar de rijkdom Zijner vrije genade, de weg ter zaligheid door een hemelse ontdekking te openbaren, en door de heilige mannen, gedreven door de Heilige Geest, te laten beschrijven. Met dat onwaardeerbaar voorrecht waren de Joden begiftigd, gelijk wij in deze ure al meer hebben opgemerkt.

Levend onder de Waarheid, verkeren wij onder de middelen die God wil gebruiken. *Het geloof is uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods*. Ook tot ons heeft God Zijn Woord gebracht. God heeft Zijn knechten gezonden, om Zijn Woord te verklaren. Ja, God heeft mannen gegeven, die als sterren hebben geblonken aan de kerkhemel. Er zijn er geweest die donderden met hun stem, en bliksemde met hun leven. God schonk leraars, die begiftigd waren met genade en gaven, als pilaren in de Kerke Gods; die de Waarheid hebben verdedigd tegenover zovele dwalingen die men openlijk of bedekt in de kerk wilde invoeren.

Zeker, het komt in ons verstand niet op, om onze oude schrijvers op één lijn te stellen met de profeten en de apostelen. Dezen waren geïnspireerd door Gods Geest en onfeilbaar in hun schrijven. Dat durven wij van onze oude vaders niet te zeggen, alhoewel sommigen zeer veel licht van de hemel gehad hebben, en door God tot een

grote zegen zijn gesteld op de aarde. Zij spreken nog nadat zij gestorven zijn, en het overjarige koren, hoewel door velen veracht en miskend, wordt altijd nog door sommigen hoog gewaardeerd. Wat hebben sommigen dienstbaar mogen zijn tot vermeerdering, uitbreiding en bevestiging van de Kerke Gods. Werkelijk, God heeft hen gegeven in het midden van de Kerk, als *wolken die regen gaven*, en de Heere heeft Zijn doel met hen bereikt.

Wij zouden de namen kunnen noemen, maar och, ik acht het niet noodzakelijk. Het zijn ook mensen geweest, en al wat zij hadden en mochten verrichten, het was alleen omdat God het hun had geschonken, en de hemel er hen toe bekwaamde. Van zichzelf waren zij ook maar leeg, en hadden geen druppel water in zich. Maar het zijn wolken geweest, die van Boven vol gemaakt werden, en die op Gods bevel het mochten uitgieten over Gods wijngaard. Wat een rijke zegen heeft God in die mannen land en volk en kerk gegeven!

Werkelijk, wij zijn ook in dezen met Kapernaüm wel tot de hemel toe verhoogd. En nog geeft God hier en daar een nachtpitje. Wat een weldaad, wanneer de bazuin van wet en Evangelie nog geblazen wordt, en de weg Gods onderscheidenlijk wordt uitgelegd en voorgesteld. De grondslag is het soevereine welbehagen Gods, Christus als het enige Fundament, de Heilige Geest in Zijn noodzakelijke en onmisbare bediening tot zaligheid. God alles en de mens niets; afsnijding, inlijving en aanneming.

2. Maar in de tweede plaats, nu kan de Waarheid er wel zijn, *maar dat deze geen kracht doet*. Er staat van Christus geschreven, *dat Hij aldaar geen krachten kon doen vanwege hun ongeloof*. En de Gadarenen baden Hem dat Hij uit hun landpaal wilde vertrekken. Het was ook in de dagen van Jesaja, dat de Heere alles aan Zijn wijngaard gedaan had, wat maar immer mogelijk was, maar zij had stinkende vruchten voortgebracht. En nu kwam de Heere met dat zware gericht, *dat Hij gebood dat de wolken geen regen zouden geven*. Dat volk had door hun zonde zelf oorzaak gegeven, dat God de bediening met onvruchtbaarheid sloeg. Het is God alleen, Die de wasdom kan geven. En wanneer Hij die onthoudt, dan hebben wij zelf de Heere daarvoor oorzaak gegeven.

- Het is een oordeel, wanneer God Zijn knechten wegneemt, maar ook dat zij met Jesaja moeten klagen: "Wie heeft onze prediking geloofd, en aan wie is de arm des Heeren geopenbaard?" Dat wij moeten getuigen tegen een wedersprekend volk. Dat er geen oor voor de Waarheid meer is, dat alles afstuit als op harde rotsen. Wanneer er klaagliederen gezongen worden, en er niet wordt geweend; dat er op de fluit wordt gespeeld, en er niet wordt gedanst. O, wat een zware bezoeking toch!
- Het is een oordeel dat God Zijn zegen onttrekt van de Waarheid en men schier niet meer hoort, dat er nog mensen tot bekering komen. Er zijn wat plaatsen, ook onder ons en in ons land, wanneer men vragen zou, hoelang het al geleden is dat men gehoord heeft, dat God mensen krachtadig uit de wereld of uit de eigengerechtigheid getrokken heeft?, dat men moet zeggen: "Voor zover wij weten, is dat jaren geleden."

Sommigen zeggen: " In onze tijd weten wij er niet van, maar mijn vader of mijn moeder sprak ervan, dat het in hun tijd nog eens gebeurd is." Het is een tijd dat er geen huichelaars meer ontdekt worden, maar dat zij vrij doorgaan in hun verwaandheid en zelfbedrog. Het is een zegen voor een gemeente, wanneer een vos wegloopt, en ook wanneer er een schaap terugkomt.

- Wat een droeve toestand is het, wanneer bij Gods volk alles zo maar hetzelfde blijft. Geen doorbreking; geen ontdekking; geen afsnijding; geen openbaring; maar ook geen oplossing. Geen opwassen in de kennis en in de genade van de Heere Jezus Christus; geen geloofsoefeningen; geen doding van de zonde; geen voortgang in de weg der heiligmaking; maar een verachtering in de genade. Geen blijdschap in God door Christus; geen vrijmoedige toegang tot Gods troon en tot Zijn hart; geen begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn; geen wandel in de hemelen; geen dadelijke gemeenschap met de Vader en met degenen die uit God geboren zijn; geen dagelijks benodigen van Christus, als Profeet, Priester en Koning; niet ijverig in goede werken. O, dat alles, en nog zo veel meer wordt er gemist, wanneer de wolken geen regen geven.
- En dan het ergste van alles, dat vanwege de dodigheid en onvruchtbaarheid, vanwege het veraf leven van God, er geen wezenlijke smart gevoeld wordt. Dat wij zo onopmerkzaam, gevoelloos en koud daarheen leven; onszelf schikken in de omstandigheden; rusten daar waar geen rust is; onszelf vergenoegen in hetgeen wij jaren geleden beleefd hebben, maar waar al lang de vrucht uit is, zonder wezenlijke bekommelingen naar de dadelijke gemeenschap met God. 't Is toch zulk een onvruchtbaar leven, wanneer wij meer bezitten dan missen; wanneer wij meer bekeerd dan onbekeerd zijn.

Och ja, geliefden, wanneer Gods Geest niet met ons twist, dan behouden wij wat wij hebben. Dan wordt de praktijk gemist, waarvan Paulus sprak in Filippenzen 3, om alles schade en drek te achten om de uitnemendheid der kennis van Christus, en om in Hem geborgen te worden. En waar geen levend gemis is, daar is het ook onmogelijk om te komen tot de volheid die in Christus is. Er moet voor elke weldaad toch plaats gemaakt worden.

Als de wolken regen geven, dan spoelt het onze weg. Maar wordt die regen van Boven gemist, dan blijven wij behouden wat wij hebben, en dan is er ook geen plaats voor nieuwe bedieningen van de hemel. Wanneer er geen regen komt, dan komt er steeds meer stof op de planten en de gewassen; de reuk gaat weg, en alles verflenst; de doodskleur gaat er op liggen.

En dat alles om eigen schuld en zonde. God vergeten, God verlaten. O, wat een droeve toestand; wat een zwaar gericht! Werkelijk, wanneer wij het recht mochten beseffen dan zouden wij onszelf wel tot water schreeuwen. Huichelaars plaatsen zich buiten de schuld, maar Gods arme volk wordt op Gods tijd voor dat alles in de schuld gebracht. Dan wordt het met David: "Mij is zeer bange. Zie, ik heb gezondigd, maar wat hebben deze arme schapen gedaan?" Dat het ook op deze dag nog eens zover met ons kwam. Want werkelijk, zo wij nog niet gans en al blind zijn, dan zullen wij wel toe moeten stemmen, dat wij onder het gericht leven met Gods Kerk in het algemeen, gelijk het verklaard ligt in de woorden van onze tekst.

Maar komt, zingen wij, aleeer wij met de Waarheid tot onszelf inkeren, Psalm 80:8 en 9.

*Waarom hebt Gij zijn muur verbroken.
Hem van Uw zorg en hulp verstoken?
Men plukt, men trapt hem met de voet;
Het boszwijn heeft hem omgewroet,
Het wild gediert' hem afgeweid,
Daar' t zich door 't ganse land verspreidt.*

*Keer weer, o God der legermachten,
Tot ons, die op Uw bijstand wachten;
Zie uit de hoge hemel neer;
Herstel Uw wijnstok als weleer,
De stam ter liefd' Uws Zoons geplant,
Die Gij gesterkt hebt door Uw hand.*

Toepassing

Met vreeze in ons hart hebben wij deze Waarheid een weinig toegelicht in uw midden, geliefden, naar de mate het de Heere beliefde ons er licht over te geven. Met vreeze en beven, vanwege het zware gericht waaronder wij thans leven. Het is een harde Waarheid, en er is genade van de hemel toe nodig, om eronder te bukken en het te aanvaarden. Er zullen er wel zijn in ons midden, die denken of misschien wel durven zeggen: zó droevig is het onder ons nog niet gesteld.

Helaas, niet allen die zitten onder de Waarheid kunnen deze verstaan, en allen zijn ook niet vatbaar voor de waarheid. Er is een geslacht, dat zich ergert aan de naakte waarheid, en dat er zich tegen verzet, in hoogmoed des harten. Dat zijn degenen die zeggen: "Spreekt tot ons zachte dingen en schouwt onze bedriegerijen niet aan."

Er zijn mensen die over de breuken van Gods Kerk spreken, hun mond er altijd vol over hebben, maar die de: breuk van hun eigen hart niet kennen. Dat laatste baart hun geen bekommring. Zij hebben het druk over de zonden van land en volk, over de gebreken van de kerk, maar het gaat alles buiten hen om. Het raakt hen persoonlijk nooit.

Tegen dezulken zou ik in deze ure wel willen zeggen: 'O arme mens, bedenk toch, dat als straks de dood komt, en u voor het oordeel van de rechtvaardige God geplaatst zult worden, u dan niet gevraagd zal worden, hoe het met het land, of met de kerk, of met uw buurman er bijstaat. Maar dan zal het persoonlijk zijn, of u ooit uit de dood geroepen zijt tot het leven. Of u ooit een verloren zondaar of zondares voor God zift geworden, verzoening hebt gevonden met God in het bloed des Lams, en bekleed zift geworden met het kled van Christus' volmaakte gerechtigheid. Of de Waarheid wel eens ooit kracht op uw ziel gedaan heeft tot zaligheid, en of de regen des Geestes ooit op uw dode en onvruchtbare ziel gevallen is. Maak toch eens ernst met uw eigen onsterfelijke ziel, eer de dood voor u komt, om u af te snijden uit dit leven, en u te plaatsen voor dat beslissende oordeel Gods.

Immers, wanneer God verschijnt in ons leven, dan wordt het een persoonlijke zaak. Dan valt alles weg. Dan krijgt een mens met God en met Zijn recht te doen, en blijft er geen slachtoffer over voor de zonde. Maar dat is ook steeds zo in het leven van Gods kinderen. Zij worden steeds meer gewaar, dat het een persoonlijke zaak is. Zij moeten met God verzoend worden, en zij moeten straks God ontmoeten.

Maar anderzijds, ook de mensen, die er zich aan ergeren wanneer de breuken van hart, huis, land en kerk worden blootgelegd, moeten wij met alle ernst die in ons is waarschuwen. Een huichelaar heeft altijd nog wat over. Hij is nog zo slecht niet; misschien zijn anderen zo goddeloos, maar hij vindt bij zichzelf nogal goede dingen. Uw beeld is als van de Farizeeër uit Lukas 18. En wat zijn einde was, zegt ons de Waarheid. Maar zo zal ook uw einde zijn, als uw leven blijft als van die hoogmoedige, verwaande Farizeeër.

Nee, ik spreek thans niet naar uw mond, dat kunt u wel merken. God geve genade om geen vlees te sparen, maar om in alle ootmoed en met alle ernst de boodschap neer te leggen die God in ons hart heeft gegeven. God beware ons ervoor om te pleisteren met loze kalk. Maar de toestand voor u persoonlijk neer te leggen, hoe het er bij staat met

Gods wijngaard. Luther sprak eens van vruchten die rijp *gemaakt* waren, maar ook van vruchten die rijp *geworden* waren. Het laatste is beter dan het eerste. Er wordt vaak zoveel voor vrucht gehouden, dat geen vrucht is van de ware boom des levens. Zoveel voor licht gehouden, dat niet anders dan kunstlicht is. God wordt vaak gedankt voor weldaden, die nooit van Hem geschonken of ontvangen zijn.

Wat een nauw onderzoek is er toch nodig voor elk schepsel! Wij dragen allen zulk een bedrieglijk hart om; en de listen van satan zijn groot. God Zelf mocht onze ogen openen en ons wakker schudden, opdat wij niet door mochten leven onder het zware gericht Gods. Maar dat het een oorzaak van smart en droefheid voor onze ziel mocht worden. Het is onze natuur zo eigen om onszelf voorbij te zien, en de schuld bij een ander te zoeken.

Maar het is zo noodzakelijk en tevens gelukkig, als God Nathan naar ons zendt, gelijk eenmaal bij David. Dan komt de mens op de rechte plaats. Dan plaatsen wij onszelf er niet meer boven of buiten, maar dan vallen wij er onder. En als wij er onder mogen vallen, dan valt het altijd nog mee. Wat wordt het zelden gehoord, dat God nog mensen bekeert. Zeker, Christus zal nooit zonder onderdanen zijn, en satan zal met al zijn geweld en list, de ware Kerk nooit van de aarde weg kunnen krijgen. Maar toch, onder de toelating en vanwege onze zonden, kan God ver, heel ver wijken van de openbare bediening. Oordeel zelf maar.

Wat zinkt de kennis, de historiële kennis van de Waarheid ver weg. Wat is het een hard werk om onze jonge mensen nog enige kennis van de Waarheid bij te brengen. Wij vrezen soms, dat de tijd nabij is, dat ons geslacht over het algemeen niet meer weet, wat het inhoudt om tot God bekeerd te worden. De wereld en de zondedienst heeft zodanig het hart en het leven ingenomen, dat al gaan zij nog een keer naar de kerk, men vervreemdt van de zuivere Waarheid.

Wij moeten tegen onze eigen kinderen wel eens zeggen: kinderen, denken jullie nog wel eens over dood en eeuwigheid? Is alle vrees voor de majesteit Gods uit jullie hart gebannen, en zijn er geen gedachten meer omtrent de eeuwige belangen? Helaas, wij hebben de deur niet uit te gaan, daar er in eigen hart en huis genoeg reden is om te zuchten en te wenen. Oordelen of zegeningen, Woord en sacrament, het is of het niet meer spreekt.

O, waar zal het toch eindigen, als de Heere niet opstaat, en nog redenen neemt uit Zichzelf, om Zijn wijngaard te bezoeken als in de dagen vanouds. Velen van Gods getrouwe knechten zijn ingezameld, velen van Gods lieve kinderen, waar nog kracht van uit ging, zijn weggenomen voor de dag des kwaads. Maar waar wordt het gezien, dat in plaats van de vaders de zonen zijn?

Er is nog een overblijfsel naar de verkiezing der genade, maar och, wat moeten zij veel in het donker verkeren, en wat is over het algemeen hun leven onvruchtbaar. Wat zijn de breuken groot, en wat neemt de verdeeldheid toe. Hoe verder wij van God af leven, hoe meer Gods kinderen ook elkander kunnen missen. Wat is het toch een droevig gevolg van het gericht Gods, dat er zulke verwijderingen ontstaan, dat men geen behoefte meer heeft aan elkander. Ja, wat nog erger is, geen vertrouwen meer van elkander; elkanders ondergang zoeken; elkander benauwen; het leven bitter maken. En dan alles onder het voorwendsel, *dat men leven aan zijn ziel heeft*.

En het droevigste van alles: *God wordt niet verheerlijkt, Christus wordt niet verhoogd, en de Heilige Geest wordt bedroefd*. De verstandige zal te dier tijd zwijgen; voor de klachten der armen is geen oor; voor het geroep der nooddriftigen is geen plaats. Hier en daar zitten er nog in hoeken en op eenzame plaatsen, die nog wel eens bediend

worden van de hemel, maar och, zij weten bijna niet meer waar zij heen moeten, om het mee te delen. Wat moeten zij alleen leven. Zij worden niet meer verstaan; er is schier geen begeerte om het aan te horen.

Toen Elizabeth zwanger was, kreeg zij bezoek van Maria, die overschaduwde was van de Heilige Geest, en zij bleef er drie maanden. Toen de wolken regen gaven op het Pinksterfeest te Jeruzalem, waren zij dagelijks eendrachtig in de tempel volhardende, en van huis tot huis brood brekende, aten zij tezamen met verheuging en eenvoudigheid des harten. Zij prezen God en hadden genade bij het ganse volk.

In de dagen van vervolging ontlastten de wolken zich zodanig, dat het volk van God inwendig verkwikt, voor de Naam en de zaak des Heeren, ten spijt van de duivel, de brandstapels en de moordschavotten opgingen. Wat pronkte God toen met Zijn volk, maar ook zij pronkten met hun Koning.

O gemeente, wij zullen het niet verder uitbreiden, maar dat de Heere de Waarheid eens mocht heiligen aan de harten. Onder een zwaar gericht leven wij. Laten wij het maar niet verbloemen, maar eerlijk en oprecht voor God en mensen belijden. Bij de oprechten is goedwilligheid. Dat het voor ons samen toch eens een ware boetedag zijn mocht. Geen uitwendige en oppervlakkige belijdenis, want al dat lippenwerk kan God niet behagen.

Dat wij er zelf zat van mochten worden, met niets op de been konden blijven, maar in de schuld voor God zouden vallen! Misschien was er nog verwachting.

Dat we als leraars en ambtsdragers ook voor God werden vernederd; wat is onze schuld groot. O, wat komt er uit ons voort. 't Is over het algemeen onszelf maar behelpen met wat boekenwijsheid, oude en verouderde bevindingen. En dan soms nog veel beweging en drukte, waarmee wij niets anders bedoelen, dan om wat te lijken. Maar in de grond Gods eer verduisteren en onszelf handhaven.

Waar zijn de tijden, dat er gedurig onderwijzingen des Geestes waren; inleidingen in de verborgenheden Gods; openbaringen van de hemel; ontdekkingen van Christus; bewegingen van het eeuwig verbond; en dan tegelijk met Ezechiël maar steeds dieper in de wand blikken.

Dat waren tijden, dat Gods volk er ook van meegedeeld werd en dat wij ons samen in God mochten verblijden. Nee, dan stonden wij niet op de bovenste sport van de ladder, maar dan was onze plaats op de grond, in het dal der verootmoediging. Nu zijn wij vaak zo hard, zo bitter, zo hooggevoelende, zo liefdeloos, zo meesterachtig.

O volk, dat wij samen bij de oorzaken gebracht mochten worden, bij onze onvruchtbaarheid, dat God de wolken gebiedt om niet te regenen. Dat wij Gods gerechtigheid mochten erkennen. Want verre zij God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht. God kan over de zonde niet heen. Maar Hij heeft ook gezegd: *Als Mijn volk zich schuldig zal kennen, en Mijn aangezicht zal zoeken, dan zal Ik aan Mijn verbond gedenken.*

Achab vloekte, toen het zolang droog was, dat er geen voedsel voor de dieren meer was. Maar dat wij mochten gaan wenen en erkennen: *'t Is mijn schuld; 't is onze schuld.*

Jong en oud, klein en groot, dat wij samen eens mochten beseffen in welke tijd wij leven. Dat wij de hemel toch eens lastig mochten vallen, om de regen des Geestes. En dat de Heere Zijn knechten mocht bedienen, opdat zij tot een eeuwige zegen werden gesteld. De Geest is het alleen Die levend maakt, maar Hij vernieuwt ook het gelaat des aardrijks.

Volk des Heeren, wij zitten vanwege onze zonden in Babel, maar het mocht de almachtige, getrouwe en onveranderlijke Verbonds-Jehovah behagen om ons weer in Kanaän te brengen. God mocht Sions steden weer herbouwen uit het stof. En eindelijk ons door ontdekkende genade, onze onvruchtbaarheid krachtens onze diepe val in Adam, recht doen kennen. Opdat wij meer en meer mochten afzien van onszelf, en veel door de inwoning des Geestes in onze harten, Christus mochten benodigen, gelijk Hij van de Vader gegeven is tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verlossing; om tot Zijns Naams verheerlijking te mogen leven. Dan zullen wij ook veel uitzien en verlangen, om van onszelf en van de onvruchtbaarheid verlost te worden, om daarna eeuwig een Drie-enig God te verhogen, zonder einde. Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 85:2

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.*

5. De heerlijkheid van de beloofde Christus

Vervolg adventspreek

Psalm 81:15,18

Lezen: Jesaja 11

Psalm 45:1, 4

Psalm 32: 4

Psalm 25:8

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het boek der Psalmen en daarvan de 81ste Psalm.

Onze hulp, is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

*Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
en vermenigvuldigd van God den Vader
en Christus Jezus den HEERE,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.*

Zoeken we nu tezamen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

Het woord van onze overdenking kunt u vinden bij de profeet Jesaja, hoofdstuk 11:2, waar Gods Woord aldus luidt:

En op Hem zal de Geest des HEEREN rusten; de Geest der wijsheid en des verstands, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreze des HEEREN.

We hebben vorige week gehoord, dat de heerlijkheid van de beloofde Christus, daarin bestaat, dat de Geest des HEEREN op Hem rusten zou. De Geest is zeer nauw en innig met Christus verbonden, niet alleen als God, maar zoals het in deze tekst in het bijzonder naar voren komt, in Zijn menselijke natuur. Omdat Zijn Goddelijke natuur niet vatbaar is voor bekwaamaking, want Die is vol en volmaakt. Maar naar de menselijke natuur is Christus bekwaam gemaakt. En in een andere weg wordt Gods volk ook die Geest deelachtig.

Ik wil vanmiddag vooraf enkele zaken noemen, waarin het onderscheid tussen Christus en de Kerk naar voren komt, ten opzichte van de bediening des Geestes.

1. Zijn wijsheid

Ten eerste bestaat het onderscheid daarin, dat Gods volk *een deel* van die Geest krijgt. Ze krijgt een gave van de Geest, de ene dit en de andere dat. Maar Christus heeft *al de gaven* van de Geest ontvangen. Hij heeft in het bijzonder ontvangen de gave der wijsheid, de gave van de kracht, en de gave van de heiligheid.

Er zijn er onder Gods volk, die wijs gemaakt worden tot zaligheid. En er zijn er onder Gods kinderen, die sterk mogen zijn in den Heere. En er zijn er ook onder Gods kinderen, die een Godzalige wandel en de vreze Gods mogen hebben. Maar zoals al die gaven in Christus zijn verenigd, vinden we dat niet in Gods Kerk. Dat is wel bij Christus in Zijn menselijke natuur.

Om iets te noemen, wat een wijsheid heeft Hij tijdens Zijn 33 jarige wandel op deze aarde geopenbaard ten opzichte van het verkondigen van de volle raad Gods. We lezen bij de apostel Johannes: "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, Die heeft Hem ons verklaard."

Er staat op een andere plaats, dat Hij geleerd heeft als Machthebbende, en niet als de Schriftgeleerden en als de Farizeeën.

En er is nog iets anders. In de laatste drie jaren, dat Christus hier op de wereld verkeerd heeft, zijn er vele strikken gelegd. De Farizeeën zijn gedurig gekomen met listen en met lagen. Dan met het één en dan met het ander. Gods volk klaagt ook wel eens, maar ons leven heeft geen vergelijk met het leven van Christus, dat Hij hier op aarde gehad heeft. Er staat in Psalm 129: "Ze hebben mij dikwijls van mijn jeugd af benauwd; evenwel hebben ze mij niet overmocht." Dat geldt wel in de diepste zin van Christus. Als we de verschillende Evangelieën lezen, dan denk je wel eens: wat zal het antwoord zijn, wat Christus geeft aan Zijn vijanden?

Denk maar aan de vrouw, die bij Hem gebracht werd, die op de daad van overspel gegrepen was. Geloof maar, dat er heel wat in haar ziel omgegaan is, toen ze tussen dat publiek stond. Christus boog met Zijn gezicht eerst naar de aarde, want toen heeft Hij met de vinger in de aarde geschreven. En toen Hij opstond heeft Hij tegen die mensen gezegd: "Die van ulieden zonder zonde is, werpe eerst den steen op haar."

Wat is er toen gebeurd? Dan staat er, dat ze van de oudsten tot de jongsten vertrokken. Niet van de jongsten tot de oudsten, nee, want de oudsten hadden de meeste zonden begaan en wisten het meest van hetgeen in het Woord stond. Wij hebben er al 45 jaar uit gepreekt, maar ik moet nog beginnen. De Waarheid is zo diep, wie zal het verstaan?

De vrouw blijft alleen over. Ze zal wel gebeefd hebben, en het doodvonnis verwacht hebben. Ze stond voor een heilig God en was op de daad gegrepen. Maar dan zegt Jezus tegen die vrouw: "Vrouw, waar zijn deze uw beschuldigers?"

Ze zijn allemaal weg, er is er niet één overgebleven.

Dan zegt Hij: "Zo veroordeel Ik u ook niet; ga heen, en zondig niet meer." Dat is de boodschap, die zij meekrijgt. Wat een wijsheid en oprechtheid spreekt hier uit.

Wij willen graag aan de oppervlakte blijven. Maar kort voordat de Heere Jezus in het heiligdom van Zijn lijden inging, gaf Hij een boodschap mee voor Herodus, die de spot met Hem ging drijven: "Gaat heen en zegt dien vos: Zie, Ik werp duivelen uit, en maak gezond, heden en ten derden dage worde Ik voleindigd." Wat een boodschap! We lezen niet, dat Herodes een bevel gegeven heeft om Christus in de gevangenis te zetten, vanwege majesteitsschennis. Met mijn woorden gezegd: 'die man zal z'n zakken wel vol gehad hebben.' Maar hij was ook een leeuw, die aan de ketting lag, dus hij kon niet doen, wat hij wilde.

Zo zouden we vanmiddag de tijd wel kunnen vullen om een weinig die wijsheid aan te wijzen, die er openbaar geworden is in het lijden, en in het leven van den Heere Jezus Christus, op Wien de Geest des Heeren zou rusten, en dat tot het laatste toe.

Als Hij voor Kájafas staat, en voor Pilatus staat, en als Hij voor Herodus gedagvaard wordt, dan "wordt Hij als een Lam ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is

voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open". Hij zweeg Borgtochtelijk. Hij heeft gesproken, waar Hij spreken moest, maar Hij heeft ook gezwegen, waar Hij zwijgen moest, om de gesloten monden van Zijn volk open te breken. *En opdat ze eenmaal eeuwig zingen zullen van Gods goedertierenheden.*

Gemeente, daar is werkelijk geen einde van, want het land van Immanuël is zo wijd van begrip. Als u er eens een weinigje in mag blikken, en verwaardigd wordt om er in te kijken als dat heiligdom eens opengaat, dan zegt David daarvan in Psalm 27: "Hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog."

Samuël Rutherford was doorgeurd van de liefde van Christus, en hij zegt ervan: "Hoe meer dat ik Hem zie, en hoe meer dat ik Hem bemerk, hoe meer ik gewaar word hoe weinig ik ervan weet, en hoe weinig ik ervan versta."

Geliefden, dat is nu hetgeen waar het op aan komt. Wat is al de wijsheid van de wereld in vergelijking met die zaak toch dwaasheid. Waar maken we ons toch druk over! Hij zou zich dag en nacht druk moeten maken om met God in het reine te komen en dat hij Christus mocht leren kennen, "want Hem te kennen is het eeuwige leven."

Om ingeleid te worden in al de gangen van Zijn vernedering en verhoging, van Zijn lijden en Zijn sterven. En meegenomen te worden door de Koning, Die ze in Zijn binnenkamer brengt. Zo'n ziel heeft zo'n genoeglijk leven, en vertroostend leven. Hij zou als een opgetuigd oorlogsschip door al de zeeën en al de golven heengaan, en dan zou de blijdschap des Heeren hun sterkte wezen. Daarin ligt alleen het leven. In Hem is de vrede en de zaligheid.

De gezegende Heere Jezus heeft nooit een stap op de wereld gedaan, en Hij heeft nooit een zucht geslaakt, of het was voor Zijn Kerk, die hier zwerft door het Mesech, en die hier moet zuchten. Gods volk is een gedrukt volk, een geplaagd volk, een geplukt volk. Het is een volk wat door de diepte moet. Het gaat door de hel naar de hemel.

En nu is het voor elk mens de vraag, of we daar kennis aan hebben? Alles wat in de mens is, vecht daar tegen, want hij staat er vijandig tegenover. "Altijd de doding van den Heere Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons leven zou geopenbaard worden." "Want indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking Zijner opstanding." Dat was een enkel woord over Zijn wijsheid.

2. Zijn macht

En dan denken we aan Zijn macht, aan Zijn *oorspronkelijke macht* als de waarachtige Zoon van God met de Vader en met de Heilige Geest. Een macht die onbepert is.

We denken ook aan de *gegeven macht*: "Mij is gegeven alle *macht* in hemel en op aarde."

Het is hier een weg geweest van doornen en distels voor Christus. De vijanden en de wereld hebben Hem altijd achtervolgd. De dichter zingt in Psalm 25: "En die rusteloos mijn val, heet en wrevelmoedig zoeken." "De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des mensen heeft niet, waar Hij het hoofd neerlegge" Het recht van God is altijd achter Hem geweest. De Vader heeft Zijn Kind 's nachts op de berg wel eens toegelaten om Zijn hart voor Hem uit te storten. Maar in de gangen van Zijn dagelijks leven is Hij vervolgd geworden. Als Kájafas zegt, *dat Hij des doods schuldig is*, dan is daarachter de stem van de eeuwige Rechter. Als Pilatus Hem veroordeelt, dan is dat de veroordeling van God Zelf. En als Christus vervolgd wordt, benauwd wordt, veroordeeld wordt, dan is het zoals u leest in Psalm 69: "Wat Ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven."

Geliefden, en toch staat er in Jesaja 50: "Ik ben niet wederspanning." De Heere Jezus heeft nooit Zijn Vader verdacht in de gangen van Zijn vernedering. Wij verdenken God zo menigmaal. Christus is ook nooit moedeloos geweest, maar wij zijn zo vaak moedeloos. We zouden zo vaak alles er bij neergooien en maar weglopen.

Maar Christus heeft Zijn aangezicht gesteld als een keisteen, en wat heeft Hij gewillig het kruis gedragen en de schande veracht. Hij heeft ten bloede toe tegenstaan, strijdende tegen de zonde.

Er waren eens twee martelaars op de wereld, die allebei gedood moesten worden. Het waren beide bekeerde leraars. God onttrok Zich in die omstandigheden van die mensen. We zouden zeggen, dat ze het toen juist zo nodig hadden, dat God ze zou ondersteunen. Maar toen kregen ze het juist benauwd. Toen bogen ze samen hun knieën, en maakten daarna een afspraak. De één zou bidden als de ander verbrand werd. De één zei bevende tegen de ander: "Broeder, als je straks de vlammen ingaat en God zegt nog wat tegen je, knik dan naar mij."

Toen de eerste er stond kwam God naar hem toe, en ondersteunde hem. Toen draaide hij zich om en zei tegen die ander: "*God heb ik lief, Hij hoort mijn stem.*"

En dat gaf de ander zoveel moed, dat hij er ook naar toe stapte. "*Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.*"

De oude psalmberijming zingt in Psalm 68:

*"Prijst Zijn heerlijkheid t' zamen;
Die op de wolken vliegt en vaart,
En een Heer' is zeer wijd vermaard:
Eeuwig God is Zijn Name."*

Mensen, u zal in het donker gebracht moeten zijn, wil God het Licht voor u wezen, en u moet in de banden gebracht worden, wil God uw Ruimte wezen. Er is nog nooit een mens geweest, die met God bedrogen uitgekomen is. Ze zeggen wel van binnen:

*"God zal hem nu niet meer,
Verlossen als weleer,
Hem is geen heil beschoren."*

Ze zeggen van binnen wel eens: "Man, je zal nooit meer vernederd worden. Je zal God nooit meer ontmoeten. God zal Zich van u aftrekken. Je zal straks in de wanhoop omkomen, en een prooi van de duivel wezen. Je zal straks vloekende en zwerende naar de hel gaan." Het is niet te zeggen, wat er opdoet en voordoet. Maar het is ook niet in woorden uit te spreken, welke gaven en macht Christus heeft gekregen door die Geest voor Zijn Kerk.

We denken even aan de drie jongelingen, die de vurige oven ingingen. Voordat ze er ingingen, zeggen ze: "Onze God, Dien wij eren, is machtig ons te verlossen uit den oven des brandenden vuurs." En ze gaan er zo in. In dat vuur worden wel hun touwen verbrand, maar meer niet. Dat is een wonderlijke weg en een wonderlijk werk; want de Heere verheerlijkt Zichzelf in de harten van Zijn volk.

Menigmaal stond Christus te preken in de staat van Zijn vernedering, en dan stonden de Farizeeën klaar om Hem te vangen. Ze hadden de ketenen bij zich, maar ze kwamen zonder Hem terug. Dan zeiden ze: waarom heb je Hem niet meegebracht? Ze zeiden: "Nooit heeft iemand gesproken als die Mens. We konden er niet bij komen en er niet aan komen. Ze moesten er afblijven."

En als later de bende komt met zwaarden en stokken, gelijk als tegen een moordenaar, dan zegt Hij: "Wien zoekt gij?" En dan vallen ze allemaal achterover. Ze vielen niet voorover, maar ze vielen achterover; en dan sta je zelf weer op. Maar als je voorover mag vallen, en met je neus in het stof komt, dan kan God je nog oprichten.

De dichter van Psalm 146 zingt: "Wie in 't stof lag neergebogen, wordt door Hem weer opgericht." Het is zo'n lief plekje om voor God op de grond in het stof te liggen. Misschien zit er hier eentje; ik wilde dat u er allemaal lag. Misschien heeft u het wel eens gezegd: "Heere, ik zal van mijn knieën niet meer opstaan, totdat U mij gezegend hebt." Daarna ben je misschien toch opgestaan en weggelopen en er is niets gebeurd. Alleen op Gods tijd en op Zijn wijze zal Hij dit waar maken:

*Die gevang'nen vrijheid schenkt,
En aan hun ellende denkt.*

Wat een Gave heeft Hij gekregen en heeft Hij ontplooid door de opstanding uit de doden, toen Hij als Sions eeuwige Koning in Zijn heerlijkheid verschenen is en Zijn vijanden beschaamd heeft.

Maar er is nog meer; we gaan het een ogenblik na.

Op de eerste dag van Zijn opstanding heeft Hij vijf bezoeken afgelegd, en allemaal aan mensen, die geen hoop en geen verwachting meer hadden. Zij konden het niet meer bekijken. Het was voor hen hopeloos. Ambrosius zegt "Petrus zal wel ergens achter een bosje gelegen hebben, maar Christus heeft hem toch gevonden."

En Thomas met zijn ongeloof heeft Hij bezocht. Hij zei: "Indien ik in Zijn handen niet zie het teken der nagelen, en mijn vinger steke in het teken der nagelen, en steke mijn hand in Zijn zijde, ik zal geenszins geloven." Dan komt Christus uit kracht van Zijn Middelaarbeiding en zegt: "vrede zij ulieden!" En dan gaat Hij tegen Thomas praten en zegt: "Breng uw vinger hier, en zie Mijn handen, en breng uw hand, en steek ze in Mijn zijde; en zijt niet ongelovig, maar gelovig." Dan zakt Thomas weg, en zegt: "Mijn Heere en mijn God." O wat een moed zou dit ons vanmiddag moeten geven! Wat een sterkte zou het ons moeten geven! Hoe donker het ook gesteld is, Hij zegt: "*Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde.*"

Ik hoop dat hier nog zielen zitten, die zeggen: 'O God, het is hopeloos. Ik ga wel naar de kerk, want thuisblijven durf ik niet. Maar er is niets, ik heb al zoveel zondagen naar de kerk gelopen, dat ik zei: o God, laat er vandaag toch eens wat gebeuren. Dat U vandaag eens wat tegen mij zeggen zult En 's avonds ging ik weer terug, en er is niets gebeurd.'

'Heeft u wat tegen de Waarheid?'

'Nee, daar ben ik voor 100% op gevallen en onder gevallen. En ik heb met Hiskia in de kerk gezeten, die zei: "Bij deze dingen leeft men, en in dit alles is het leven van mijn geest."

'Er wordt dan wel gezegd: ja man, je moet geloven.'

'Hoe zal ik dat ooit kunnen? Ik geloof wel dat het kwijt is, en dat ik er buiten lig. En ik geloof dat God niet naar me om zal zien, want dat heb ik mezelf waardig gemaakt.'

Och, als Hij komt brengt Hij alles mee. God is in Zichzelf van eeuwigheid bewogen geweest, en dan schenkt Hij ook alles, en dan mag zo'n ziel geloven dat het ook voor hem is. En dan mag hij zeggen:

*Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord,
'k vertrouw op God, door gene vrees gestoord;
Wat sterv'ling zou mij schenden?"*

Zouden we naar het Kind, geboren in Bethlehems kribbe, niet moeten verlangen? Zou je hart niet naar Hem uitgaan? Of ben je blij met een kaartje, en met een presentje? Of gaat je hart naar die Persoon uit? Is het in uw ziel bij dag en bij nacht:

*Geef mij Jezus of ik sterf,
Want buiten Jezus is geen leven,*

Maar een eeuwig zielsverderf.

In Hem is alle macht en alle kracht. Datheen zingt:

*"Gij doet buigen alle krachten,
O eeuwig God zeer sterk; wie is U gelijk t' achten?
Het is rondom en alzins vol van Uwe trouwe,
En Uwer waarheid, welke U niet zal berouwen."*

Er zitten hier ook oude zielen in de kerk, die niet durven vertellen, wat ze van binnen allemaal zeggen, en hoeveel strijd er is, en hoeveel aanvechtingen. En voor hun beleving gaat het steeds verder van hen af. Maar uw heilzon is aan het dagen, volk. Als u het niet meer bekijken kunt, vraag dan, met eerbied gesproken: *'Heere, wilt U het voor mij bekijken? Want ik kan het niet meer bekijken. Gij zijt die sterke God. Kom eens, springende op de bergen, en huppelende op de heuvelen. Verkwik mijn ziel en verlevendig mijn hart.'*

Laten we ervan zingen uit Psalm 32:4:

*Gij zijt mij Heer' ter schuilplaats in gevaren;
Gij zult mij voor benauwdheid trouw bewaren;
G' omringt me, daar Gij mij in ruimte stelt,
Met blij gezang, dat mijn verlossing meldt.
Mijn leer zal u, o mens, naar 't recht doen hand'len,
En wijzen u den weg, dien gij zult wand'len;
Ik zal u trouw verzeilen met Mijn raad,
Terwijl Mijn oog op u gevestigd staat.*

Toepassing

Nog één ding over de gave van Zijn *macht*, want we hebben nog iets anders. De Heere Jezus zegt: "Ik heb macht om Mijn leven af te leggen, en Ik heb *macht* om hetzelfde wederom te nemen. Dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen." Daar spreekt Hij als Middelaar van de Kerk Gods, in het volle bewustzijn, dat Hij straks de volle schuld zal betaald hebben, en het oordeel zal gedragen en doordragen hebben; en dat Hij straks als grote Overwinnaar uit die zee op zal komen. "Vrees niet; Ik ben de Eerste en de Laatste; En die leef, en Ik ben dood geweest; en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods."

3. En het derde is, de gave van Zijn heiligheid.

Christus heeft naar Zijn menselijke natuur nooit een vader gehad, wel naar Zijn Goddelijke natuur. Naar Zijn menselijke natuur was Maria Zijn moeder, die uit het huis en uit het geslacht van David was. De toerekening van de zonde van Adam komt niet door de vrouw, maar dat komt door de man, want de zonde van Eva wordt ons niet toegerekend. Zij stond voor zichzelf en zondigde voor zichzelf.

Adam was het verbondshoofd, en nu zijn wij allemaal in Adam begrepen. Nu is het alleen door de genade van God mogelijk om het daarmee eens te worden, want anders vechten we ons dood.

Als we vanmiddag bloot moesten leggen, wat daarover in ons hoofdje afgedacht en afgeworsteld wordt, dan is de tijd vanmiddag te weinig. Als een mens gaat beseffen, dat hij mens is, en geschapen is voor een eeuwigheid, dan zijn er wat problemen!

In de weg der bekering gaat het vastlopen, mensen. Bij een huichelaar loopt het niet vast.

Maar misschien zit hier vanmiddag een ziel die zegt: 'Heere, ik sta voor een muur, ik sta voor onmogelijkheden. En dan is er het vreselijke Godonterende, wat er in mijn ziel opkomt...! En dan fluisteren ze, dat ik daarmee nog mee zal gaan praten.'

Geliefden, als we in ons leven Adam voor God mogen worden, dan vallen er zoveel problemen weg, en dan komt de mens op de rechte plaats. Zonder kennis van de eerste Adam kan er geen kennis van de *Tweede Adam* gevonden worden. De eerste zal ontdekt zijn voor er plaats voor de Tweede Adam is. We moeten naar twee dingen luisteren in ons leven, en dat is het plaatsmakende werk van Gods Geest, en het plaatsvervullende werk van Gods Geest.

Er is een Henoch geweest, die met God gewandeld heeft, en Noach ook. Nadat Noach zoveel beleefd heeft en zulke grote ervaringen heeft meegemaakt, plant hij een wijngaard en drinkt teveel van de wijn. Daarna lezen we niets meer van hem. Maar weet u op welke bodem het leven van Gods kinderen staat? "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn; en: Een iegelijk, die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid."

Christus is versierd met *de gave van de heiligheid*. Ik kan maar een paar punten meer noemen, want het is al weer tijd om te eindigen. Ik kom weer terug bij de tekst uit Psalm 129: "Zij hebben mij dikwijls van mijn jeugd af benauwd." Alles was Hem tegen, in Zijn eigen huis was Hem alles tegen; want Zijn broeders geloofden niet in Hem.

En in Názareth noemden ze Hem *de zoon van de timmerman*. De lasteringen zijn dag en nacht door Zijn ziel gesneden. Ze hebben geweigerd om Hem te erkennen als de eeuwige Zoon van God. Hebt u ooit gelezen, dat Hij er tegen uitgevaren is, zoals wij zo vaak doen? We zouden moeten zeggen: "Zet, HEER', een wacht voor mijne lippen; behoed de deuren van mijn mond."

"Die, als Hij gescholden werd, niet wedschold, en als Hij leed, niet dreigde; maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardiglijk oordeelt." Wat blonk die heiligheid uit, te midden van Zijn vijanden, die niet anders dan Zijn dood en ondergang zochten! Dan zegt Hij: "Wie van u overtuigt Mij van zonden?"

En u kan gerust geloven, als er één geweest was, die iets geweten had, dan had hij het wel voor Zijn voeten gegooid, want de mens is er altijd bij hoor. De Schrift zegt: "Slangenvenijs is onder hun lippen."

U moet Romeinen 3 eens lezen; dat is mijn portret en dat is uw portret. Denk maar niet beter van uzelf, dan wat daar geschreven staat. Verheft u zich daar niet boven, want God weet wel hoe het van binnen is. We kunnen het voor een mens wat proberen te verbloemen, maar voor God is dat onmogelijk.

Maar Christus is *heilig*. De bruid zegt: "Mijn Liefste is blank en rood." Hij is blank vanwege de heiligheid, en rood vanwege het Bloed van Zijn lijden. "Hij draagt de Banier boven tienduizend." Het is niet alleen dat ze stenen opnamen tegen Hem, als Hij betuigde dat Hij de Zoon van God was, maar het is ook gebeurd, dat ze Hem in het gezicht geworpen hebben: "Wij zijn niet uit hoererie geboren."

Als Hij aan het kruis gestorven is, dan kunnen ze nog hun vijandschap niet beteugelen, want dan zeggen ze tegen Pilatus: "Heer, wij zijn indachtig, dat deze verleider, nog levende gezegd heeft: "Na drie dagen zal Ik opstaan". Dus verzegel het graf! Dat is nu de grondslag van de mens. Maar nu wordt het zo'n wonder, dat vijanden met God verzoend worden, en dat goddelozen gerechtvaardigd worden.

En dan wordt *de heiligheid* van Christus ook zo'n wonder, waar Gods volk in beginsel ook wat van krijgt. Want het beginsel van de heiligheid is in het hart van Gods kinderen gelegd door de Heilige Geest. "Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is." "En Ik heilige Mijzelfen voor hen, opdat ook zij geheiligd mogen zijn in waarheid." "De heiligheid is Uwe huize sierlijk, HEERE, tot lange dagen."

Dat is nu het Kind, Wat in Bethlehem geboren is, Wiens komst wij straks hopen te gedenken, als God ons nog zolang zal sparen. Zouden we daar niet blij mee worden? Zou ons hart er niet naar uitgaan?

De oude Simeon heeft dat Kindeke in zijn armen genomen. Zijn uw armen nog leeg? Alleen dat Kind kan het vervullen, en zonder dat is het een lege wereld, en een leeg leven, en een ellendig leven. "Uw komst is het alleen, die mijn heil volmaken kan."

Dat het dit jaar gebeuren mocht voor al de zielen, die daar naar uitzien. Dat het dit jaar het jaar van de vrijlating werd. Dat het jubeljaar eens aan mocht breken, zodat u uw smader wat te antwoorden hebt. Want het is soms verschrikkelijk. David zingt, volgens Datheen in Psalm 27:

*Hadt Gij mij dien troost niet laten verwerven,
Dat ik nog in dit leven zou ontvaân,
't Gebruik Uwer goederen, vóór mijn sterven,
Ik waar onder den last des druks vergaan.
Daarom lankmoediglijk den Heer' verwacht,
Zijt altijd welgetroost en onversaagd,
God zal eind'lijk helpen u die nu klaagt
Verbeid den Heer; op Zijn toekomst hebt acht."*

De Heere mocht het enkele woord, wat we vanmiddag mochten zeggen, uit vrije goedheid toepassen. Alles wat Gods volk heeft is gebrekvol, want de allerheiligste heeft maar een klein beginsel der gehoorzaamheid. Maar bij Christus is alles volmaakt.

En op Hem zal de Geest des Heeren rusten. Soms wordt het bij Gods volk vermeerderd, en soms denken ze: het vermindert weer. Denk aan Petrus en aan David. Maar bij Christus is het eeuwig vol. Bij Hem is het waarachtig en het is duurzaam, want het is van eeuwigheid.

En wat wij hebben gekregen, kunnen we anderen niet meedelen. U kunt je man, je vrouw, je kind, je vriend, en je vriendin er niet van geven. Je mag er wel wat van zeggen, maar er iets van geven is onmogelijk.

Maar wat Christus van die Geest ontvangen heeft, *is om mee te delen.* "Gij zijt opgevaren in de hoogte; Gij hebt de gevangenis gevankelijk gevoerd; Gij hebt gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja, ook de wederhorigen om bij U te wonen, o HEERE God!" Wederhorig kroost, dat zijn tegenstanders, opstandelingen, murmureerders. "De dwalenden van geest zullen tot verstand komen, en de murmureerders zullen de leringen aannemen."

Geliefden, het Evangelie wordt u nog verkondigd, en de weg der zaligheid wordt u nog voorgesteld. Schuldigen, onwaardigen wil God het schenken uit loutere genade om de waardigheid van Zijn Zoon Christus Jezus' wil. Dat u er betrekking op zou krijgen, en van ál het zien- en zinlijke van de wereld afgebracht werd. "Ijdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid." "Want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE."

Kinderen, jongens en meisjes, dat jullie het zoeken zouden met je ganse hart. En dat je geen rust zou hebben, voordat je hart en leven met Christus vervuld zou zijn.

Op Hem zal de Geest des Heeren rusten. Laat er geen stilzwijgen bij u zijn, als u daar bij aanvang betrekking op hebt gekregen. Ook in deze dagen, die aan het Kerstfeest voorafgaan, mocht onze legering zijn in Psalm 25:

*Zie op mij in gunst van boven;
Wees mij toch genadig, HEER';
Eenzaam ben ik en verschoven;
Ja, d 'ellende drukt mij neer.*

Wat zou het een blijdschap geven, als ons hart vervuld werd met die Christus. Dan wordt het huis van Zijn reuk vervuld. Er zal wel een Judas wezen, die het verdenkt, want dat staat u dan te wachten. Dat was bij Maria ook zo, maar toch was dat huis vervuld met de reuk van de zalf.

De Heere mocht Zijn Kerk bezoeken en Zijn volk verblijden, zowel degenen, die thuis zitten, als die met ons zijn. Hij mocht de rijke bediening van Zijn Geest schenken, opdat Zijn volk zich in Hem verblijden mocht met een blijdschap die geestelijk is, en met een blijdschap die eeuwig is. Amen.

Dankgebed.

We zingen Psalm 25:8

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna henen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.***

6. Wat is het vooruitzicht schoon! I

Uitgesproken in de Boezemsingelkerk te Rotterdam

Psalm 43:1, 3
 Lezen: Jesaja 35
 Psalm 19:6, 7
 Psalm 119: 3
 Psalm 2: 7

Wat wij u uit God Woord wensen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in de profetieën van Jesaja en daarvan het 35^e hoofdstuk.

Onze hulp, is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
 en vermenigvuldigd van God den Vader
 en Christus Jezus den HEERE,
 in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

Zoeken we nu tezamen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

Waar zullen we vanavond mee beginnen. Dat is vanzelf voor u als gemeente een vraag, maar dat is voor mij geen vraag. U zult misschien zeggen: *waarom is het voor u geen vraag?* Toen we op reis gingen naar ons oude vaderland, zijn onze gedachten veel in Rotterdam geweest. Lichamelijk zijn we wel ver van elkaar gescheiden, maar toch kunnen we zo kort bij elkaar zijn. *Ik geloof de gemeenschap der heiligen.*

Het is 49 jaar geleden dat we voor het eerst in dit kerkgebouw verwaardigd zijn geworden om Gods Woord te brengen. En u weet dat dominee Kersten u hier ook als leraar gediend heeft. Op een zondagmorgen kwamen we van Zuid lopen, om hier een dienst waar te nemen. Er liggen in deze stad en ook in dit kerkgebouw zoveel onvergetelijke zaken, omdat het God wel eens heeft behaagd om ook onder de bediening van Zijn eeuwig Getuigenis Zichzelf te openbaren.

Ik ga daar niet zover op in, want een mens moet wegvallen, en gelukkig als er niet anders dan God overblijft. "Wie ben ik, HEERE God, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?" Het is zulk een wonder, dat de eeuwigheid wel nodig zal zijn, om dat te bewonderen en om dat uit te wonderen. Maar om het kort te maken.

We hebben gedacht over Rotterdam, en op een morgen viel er een regel in ons hart uit Psalm 19. Het was alsof de Heere zei: als je weer in de Boezemsingel komt, dan moet je daar mee beginnen. En die regel hebben we gezongen uit Psalm 19: *"Wat is 't vooruitzicht schoon."*

Geliefden, u weet dat we in droevige tijden leven op de wereld, maar vooral in de kerk. Maar we hebben met een onveranderlijk God te doen. Met een God, Die in de donkerheid wandelt en in de donkerheid woont. En Die in Zijn Eigen Woord beloofd

heeft, dat Hij met Zijn Godheid, genade, majesteit en Geest nooit van Zijn Kerk zal wijken. *"En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld. Amen."* Hoe donker het ook is en wordt, gemeente, God heeft Zijn Woord nog niet van je weggenomen, het mag nog verkondigd worden. Ook in deze ure, en God geve dat het mag zijn naar de zin en mening van God de Heilige Geest. Dan is de Drie-enige God de Grondslag en het Fundament. Dan is Hij de Sterkte en de Kracht en de Troost voor Gods arme volk, voor de verdrukten en door onweder voortgedrevenen en de ongetroosten. Die God zal hen nooit begeven en zal hen nooit verlaten.

Wat is het vooruitzicht schoon! Niet voor de wereld, want dan is het donker, en niet voor een hypocriet en huichelaar. Maar wat is het vooruitzicht schoon voor een zondaar bij de inleving, voor een mens die door genade zondaar voor God is geworden. Maar die ook door genade niet verder als een zondaar kan komen. Niet dat wij daar over beschikken; och nee, we zouden zo graag bekeerd wezen. We zouden zo graag tot lof en eer van God leven, want dat is de begeerte van het zieleleven. Maar er zijn vier dingen, waardoor we dat niet meer kunnen.

- Dat is ten eerste uit kracht van Adams val door de heerschappij van de zonden.
- Ten tweede door de schuld van de zonden.
- Ten derde door de smet van de zonden.
- En ten vierde door de gevolgen van de zonden.

In de wedergeboorte wordt de heerschappij van de zonden gebroken. "Want de zonde zal over u niet heersen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade."

De schuld van de zonden wordt weggenomen in de rechtvaardigmakende daad.

Maar de smet der zonden, de inklevende verdorvenheid, zit verspreid over de gehele mens.

En de gevolgen van de zonden moeten we ook meeslepen tot onze laatste ademtocht. Vaak lusteloos, moedeloos, indrukkenloos; en wat het ergste is goddeloos.

Al Gods volk krijgt een cadeautje. U zult zeggen: wat is dat cadeautje?

Om op de troon te komen, of om een grote man of vrouw te worden? Nee, de Heere zegt bij monde van de profeet: "En zij zullen een walging aan zichzelf hebben over de boosheden, die zij in al hun gruwelen gedaan hebben."

Maar er staat ook wat tegenover in Leviticus 26: "En Ik zal Mijn tabernakel in het midden van u zetten; en Mijn ziel zal van u niet walgen." Maar dan moeten we echt walgen van onszelf. Want het gaat er maar om, dat het echt waar is, want we gaan de meeste tijd als een huichelaar over de aarde. Maar God maakt van huichelaars nog zondaars. Als we nu verwaardigd mogen worden om voor God te worden wat we zijn, - ik zou het u allemaal gunnen - dan wordt God voor ons *onze* God.

Wat is het vooruitzicht schoon. Ik heb daar de hele week mee gelopen om daar vanavond wat van te zeggen. Al was het vanavond maar voor één arme ziel, maar ik vraag voor allen. U moet rekenen dat de weg doorgaat. "Want wij, die leven", zegt Paulus, "worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil, opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zou geopenbaard worden." Er blijft van ons niets over, totaal niets. Alleen genade triomfeert, vrije soevereine genade alleen!

Het is een wonder als God naar een mens omziet, maar het is een veel groter wonder, dat God het niet zat wordt! Want Hij zegt: "Veertig jaar heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht, en heb gezegd: Zij zijn een volk, dwalende van hart en zij kennen Mijn wegen niet." Heeft de Heere ook van jou zolang verdriet gehad?

Maar nu staat er voor dat volk geschreven, wat zo'n wonder is:

*"God is recht, dus zal Hij door
Onderwijzing hen, die dwalen,
Brengen in het rechte spoor,
Hij zal leiden 't zacht gemoed,
In het effen recht des HEEREN."*

Wat is het vooruitzicht schoon voor Gods Kerk, voor Gods volk, voor Gods kinderen, die van eeuwigheid door God zijn gekend en door God zijn geleerd en door God zijn bemind. Want God kan van Zijn volk nooit meer af. Hij zegt: "Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd; uw muren zijn steeds voor Mij." Al hun muren, soms dikke muren, zijn steeds voor Hem. God laat ze nooit los. Al moeten ze hun leven lang naar de hel toe, maar Hij laat ze niet los. Christus, het Hoofd van de Kerk, de Borg van het Verbond, is ter hel nedergedaald, maar Hij is van de Olijfberg naar de hemel gevaren, en Hij heeft de ganse Kerk in Zijn armen genomen, en ze zijn met Hem gezet in de hemel, zegt Paulus in Efése 2.

Wat is het vooruitzicht schoon voor dat verdrukte, voor dat onderdrukte, voor dat verslagen volk, dat menigmaal zegt: *Wat zal ik nog langer op de Heere wachten? Want mijn weg is voor de Heere verborgen.* Vooral omdat het zo laag afloopt, mensen. We worden in onszelf een biddeloos volk en een dood volk. Maar er staat in Mattheüs 11, dat de discipelen van Johannes naar de Heere Jezus kwamen, om te vragen of Hij het werkelijk was, of dat ze nog een ander verwachten?

Toen heeft de Heere Jezus gezegd: "Gaat heen en boodschapt Johannes weder, hetgeen gij hoort en ziet: De blinden worden ziende, de kreupelen wandelen, de melaatsen worden gereinigd, en de doven horen; de dóden worden opgewekt en de armen wordt het Evangelie verkondigd!" We moeten een dood mens voor God worden.

Dat heeft u van uw vroegere leraar altijd gehoord. We dachten pas nog terug aan een plaats, waar we met hem waren op Flakkee. We konden 's avonds niet meer terug en toen heeft hij daar gepreekt over: "Zovelen Hem aangenomen hebben" O, wat stond die man als een knecht van God op de preekstoel, en wat heeft hij toch dat eenzijdige werk Gods mogen verkondigen. Om met afgekapte handen en met afgekapte voeten Christus aan te mogen nemen door het waarachtige geloof.

Mensen, het zijn bange tijden, maar de Waarheid verandert niet en God verandert ook niet! Wat een weldaad als de bazuin een helder geluid mag geven, namelijk dat er niet anders dan een Drie-enig God verkondigd wordt.

Onze tekst is uit Jesaja 35:10, waar Gods Woord aldus luidt:

"En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchten wegvlieden."

We zullen vanwege de tijd, geliefden, over het verband van de tekst niet zoveel zeggen. Ik zou boven de tekst willen schrijven: ***Wat is het vooruitzicht schoon.***

Er is een volk, waarvan de Kerk zingt in Psalm 65:

*Welzalig dien Gij hebt verkoren,
Dien Gij uit al 't aards gedruis,
Doet naad'ren, en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw Huis.*

De Kerk is zo oud als God. Ze hebben van eeuwigheid gelegen in het hart des Vaders. De Vader heeft getuigd in Jeremia 3: "Hoe zal Ik u onder de kinderen zetten, en u geven het gewenste land?" Dat is de heilige verlegenheid des Vaders; en dan is dat menselijk uitgedrukt.

De beelddrager Gods heeft in het paradijs alles verwoest en alles verdorven. Er is niet anders meer overgebleven dan het beeld van de duivel, en dan is de één goddeloos en de ander vroom. Maar we zijn zonder God op de wereld.

Als de Heere komt in ons leven, dan wordt het wáár in onze ziel: "Ik heb tegen U, o HEERE, zwaar en menigmaal misdreven." Er staat geschreven van die verloren zoon, *dat hij weggereisd is naar een vergelegen land.*

Wij zijn zo ver van God af, mensen, nog verder dan het oosten van het westen en als het noorden van het zuiden is. En als dat waar wordt in ons leven, dan kan ik niet meer bekeerd worden. Ze zouden tegenwoordig zeggen: 'och man, jij hoeft niet bekeerd te worden, je bent toch een knappe jongen of een knap meisje. Je hebt toch nooit in de gevangenis gezeten.'

Maar dan kan ik niet meer bekeerd worden, want de Catechismus zegt in de vijfde Zondag: *aangezien dat we naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?*

Dan zou je verwachten, dat die man ja of nee zou zeggen, maar die man zegt geen ja en geen nee. Maar wat zegt hij dan? Dan zegt die onderwijzer: *God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede!* Dan wordt hij door God, bukkende onder de last van zijn schuld en zijn zonde en onder de last van Gods toorn en gramschap, voor het recht Gods gesteld. Er moet een tijd komen in het leven, hetzij in meer of in mindere mate, dat het van onze kant niet meer kan, maar dat het ook aan Gods kant niet meer kan. Dat God Zijn gerechtigheid van de hemel komt te handhaven en de verheerlijking van Zijn deugden. Want dat staat op de voorgrond, mensen! Dat moet in de prediking op de voorgrond geplaatst worden, want u mag God er niet aan wagen door mensen het geloof op te dringen, en te zeggen: *u moet geloven.* Want dat is tegen de Waarheid. Gods volk zou wel willen. Als ze toch eens geloven konden, dat God met hen begonnen is. Als ze toch eens geloven konden dat Jezus in de wereld gekomen is om zondaren als zij, zalig te maken. Opdat ze zouden mogen geloven dat Hij ook voor hen vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en het eeuwige leven verworven heeft. Hoe zouden ze het geloven, als ze niet in de dadelijkheid het geloof als een gave Gods geschonken krijgen? "Want niemand kan een ding aannemen, tenzij het hem uit de hemel gegeven wordt."

En zij willen niet meer buiten Gods recht om zalig worden. Om nu door de genade Gods te beleven, dat ik mijn oordeel aanvaarden mag, dat ik mijn val aanvaarden mag, dat ik onder Gods recht mag buigen, zodat het niet langer meer gaat over mijzelf, maar dat het alleen gaat om de ere Gods en om de verheerlijking van het eeuwige Wezen.

Het kan zijn dat we daar jaren tegenaan lopen, want Gods recht veroordeelt, en de wet vervloekt, en de duivel vermoordt. Onthoud dat maar, want als je genade mag hebben, dan word je elke dag vermoord, en dan moet je elke keer maar omkomen. Maar als je verwaardigd mag worden om God recht en gerechtigheid toe te schrijven, zodat het recht is dat u naar de hel moet, dan komt er plaats voor Christus. Zolang je niet naar de hel kan, dan gebeurt er niets. Maar zodra je verwaardigd wordt om een helwaardig mens voor God te worden, dan wordt de hemel voor u geopend.

Nu wordt er hier in de tekst gesproken over *het werk Gods*. Het werk van een Drie-enig God vindt u in Jesaja 35, zowel van de Vader, als van de Zoon, en van de Heilige Geest. Dat is de Goddelijke harmonie tussen de wil des Vaders, de wil des Zoons, en de wil des Heilige Geestes. "Hier weidt mijn ziel met een verwonderend oog." Er blijft niets anders als aanbidding over. Er staat in Job: "God verstaat haar weg, en Hij weet haar plaats." Dat gaat over de eeuwige Wijsheid Gods. Wij vallen overal buiten, mensen, maar nu heeft het God behaagd om een volk te verkiezen, en om een volk aan Zijn Zoon te geven, Die met Zijn hart Borg is geworden om tot God te genaken. Die Zelf zonder erf- en dadelijke zonden was, maar Die tot zonden gemaakt is, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.

Er wordt in dit hoofdstuk gesproken over *de heilige weg*. Ik zal er toch nog een paar woordjes van moeten zeggen.

Er wordt van gezegd *dat er geen verscheurend gedierte op die weg zal komen, noch aldaar gevonden worden, maar de verlost en zullen daarop wandelen*. Jakob mocht in Bethel voor God vallen, maar hij is zijn leven daar niet kwijtgeraakt, maar in Pniël had hij alle zeilen bijgezet om met alles aan de overkant te komen, bij wijze van spreken. Bij Pniël voelt hij dat hij eraan moet. Maar o, die wijsheid en eigengerechtigheid in een mens! Want dan gaat hij alles nog verdelen in hopen. Opdat als Ezaü bij het ene komt en het slaan zou, het andere nog op de vlucht kon gaan. En Lea had hij helemaal achteraan gezet.

Als dan die Engel komt, dan staat er: "Een Man worstelde met hem". Dan gaat Jakob ook worstelen. Wij worstelen zo vaak zonder dat die Man worstelt. Jakob houdt aan en dan zegt hij: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent." Jakob had aangehouden om in het leven te blijven, maar hier moet zijn leven verdwijnen. Dan gaat God zijn heup verwringen, en dan valt hij plat op de grond. Dan wordt hij afgesneden van al het zijne. O, wat een aanbiddelijke weg!

Dan zal er geen leeuw meer zijn en geen verscheurend gedierte, die hen zo vaak doodgebeten heeft. Zitten er hier nog die in hun leven doodgebeten zijn, doodgestoken zijn, maar toch nog levend zijn?

Als God het gaf, dan zouden we tot morgenochtend nog wel kunnen preken over de gangen van mijn God en Koning, want die zijn aan Uw volk gebleken. *Wien, schoon Hij 's werelds rijkstroon torst, deze woningen behaagden*. Het is hier wel eens waar geworden, jaren geleden, wat er staat in Psalm 68:

*Hoe groot, hoe vreeslijk zijt G' alom,
Uit Uw verheven heiligdom,
Aanbidd'lijk Opperwezen!*

Toen kon het niet verder meer, mensen. Toen viel mijn verstand er buiten. Want er komt een tijd, geliefden, dat God zwijgt in Zijn liefde, maar er komt ook een tijd dat dát volk zwijgt onder het recht. En dan wordt Sion door recht verlost, en haar wederkerenden door gerechtigheid.

En op die weg is geen leeuw en geen verscheurend gedierte; maar de verlost en zullen daarop wandelen. O, wat een aanbiddelijk Wezen. Dan ligt het allemaal in God, hoor! Dan wordt een mens het met God eens, dat er nooit iets van een mens in aanmerking komt en zal komen. Maar dat de Vader getuigt in Mattheüs 3 en Mattheüs 17: "Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb!"

Daar worden we zalig omdat God het wil. Daar worden we zeker zalig. Daar is het niet meer 'misschien', en daar is het ook niet 'nauwelijks'. En dan kunnen alle mensen nog zalig worden, want als ik zalig word, dan kunnen alle mensen nog zalig worden,

want er is geen ellendiger schepsel dan ik. God weet dat. Het kan voor zo'n diepgezonkene nog. Want alles wat om je heen gebeurt, is hier van binnen te vinden, en daarom kan het dan voor iedereen. De Waarheid zegt, *dat vijanden met God verzoend worden, en goddelozen gerechtvaardigd worden.* Dan wordt het van binnen:

*Heilig zijn, o God, Uw wegen,
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen;
Wie, wie is een God als Gij,
Groot van macht en heerschappij?*

Dan vallen wij weg, en dan blijft God alleen over.

En daar is geen leeuw meer en geen verscheurend gedierte. Daar ligt alles aan banden en alles aan boeien, en daar mogen ze het Lam volgen, waar Het ook heengaat. Daar krijgt ze een kinderlijke vrijmoedigheid. En dan zegt de apostel Paulus in Eféze 2: "Want door Hem hebben wij beiden den toegang door één Geest tot den Vader." Daar wordt dat *Vaderlijke in God* gekend, gelijk een vader zich ontfermt over de kinderen, zo ontfermt Zich ook de HEERE over degenen, die Hem vrezen. Van eeuwigheid behoren ze bij God, omdat Hij ze van eeuwigheid verkoren heeft en van eeuwigheid bemind heeft.

Omdat even een klein beetje duidelijk te maken, ga ik naar Johannes 10. Daar zegt de Heere Jezus: "Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn." Als bokken hebben ze geleefd en leven ze, maar het zijn schapen van vóór de grondlegging der wereld. Een schaap kan nooit een bok worden en een bok geen schaap. Daarom is er ook die bijzondere voorzienigheid Gods over de uitverkoren Kerk. Ze worden in de wereld gebracht doordat twee mensen als man en vrouw bij elkaar gebracht worden door de voorzienigheid Gods, en een kind ter wereld mogen brengen. O, wat gelukkig!

*Want God gedenkt altijd genadig
Aan Zijn Verbond, 't welk blijft gestadig,
En aan dat woord, dat Hij heeft klaar
Toegezeid, en wil 't houden waar
In 't duizendste geslacht dat leeft,
Zo Hij Abraham beloofd heeft.* Datheen, Psalm 105.

Vanavond kwam er nog een jonge man in de consistorie zeggen, dat ze hun tweede kind hadden gekregen. Ik zei tegen die man: heb je God er wel eens voor nodig gehad? Heb je je knieën wel eens gebogen, toen je wist dat dát kind geboren moest worden? Heb je gezegd: HEERE, zie er op neer ...?

Het is ook de eeuwige soevereiniteit van God, want: "Jakob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat." God nam het kind van Jerobeam weg, omdat er wat goeds in was voor den HEERE, de God van Israël. Er is voor dat kind van Jerobeam nooit een gebed geweest, maar toch juicht het voor de troon van God en van het Lam.

Wie kon U het hart bewegen, om op mij zulk een verdoemeniswaardig mensenkind, zulk een diep ellendige, neer te zien! Dit leert Gods volk hier in te leven. Want geliefden, het loopt zo laag af met ons, dat er totaal niets overblijft. Vraag het maar eens aan dat volk, ze durven niet alles te vertellen tegen u, en het zou ook niet stichten als ze alles eens zouden vertellen. Wil je wel geloven, dat we elkaar nooit meer aan zouden kijken ...? Maar er is er Eén Die het weet.

*Gij kent mij; Gij doorgrondt mijn daân;
Gij weet mijn zitten en mijn staan;
Wat ik beraad', of wil betrachten,
Gij kent van verre mijn gedachten.*

Och, laat ik het maar eens in twee woordjes zeggen. Weet je wat er voor mij overblijft en voor jou zolang als we hier zwerven op de wereld? *Verwerpelijk en verdoemelijk!* Maar in den Geliefde geliefd, van voor de grondlegging der wereld; en dat is onveranderlijk.

Er was jaren geleden eens een vrouw hier in dit land, en die is nu ook al verlost. Op een dag kwam er een jongen bij die vrouw. Zij zat maar bedrukt te kijken, en toen zij hij: *moeder, is er wat?*

Maar zij wilde het niet zeggen, ze zei: och kind, laat ik het maar voor mijzelf houden. Maar die jongen drong toch aan om te weten, waarover die moeder zo bedrukt was. Die jongen kwam ook niet zoveel meer thuis, want hij was getrouwd en had een gezin. Ze zei: 'kind, er was een tijd toen jij jong was, dat je schurft had, en toen was je niet om aan te zien. Toen was er een tijd dat er geen mens naar je keek en geen mens die voor je wilde zorgen. Maar toen heb je elke keer schoon gemaakt, en al was je nog zo ellendig, ik heb je toch gekust, omdat je mijn kind bent.'

Zó moet Gods volk naar de hemel toe.

Och, ontdekte ziel in ons midden, zwijg maar, wees maar blij dat we zo'n God hebben! "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn; en: Een iegelijk, die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid." Dus geen goddeloos leven, of bitter leven, of onverschillig leven, maar een leven in de ootmoed en in de vreze Gods.

*Weerhoud, o HEER', Uw knecht,
Dat hij zijn hart niet hecht'
Aan dwaze hovaardij!*

Er wordt gesproken over *de vrijgekochten des HEEREN* in onze tekst.

Dat van God verkoren volk heeft zich verkocht aan de duivel, en aan de zonde, en het heeft zich verkocht aan de wereld. Het heeft zich aan de duivel verkocht om hem altijd te dienen, en om steeds dieper in de zonden terecht te komen. O, wat zou ervan worden als we onszelf uit moesten leven! We waren geen uur meer uit de gevangenis. We hebben straks gezegd: een bijzondere Voorzienigheid over de uitverkoren Kerk. Al gaan ze nu nog zover van God af, zoals we lezen van Manasse en van de verloren zoon, maar het liefde-oog des Vaders slaat hen gade bij dagen en bij nachten. De dag en het uur van hun wedergeboorte is van eeuwigheid bekend, en dat ze getrokken worden uit de wereld en uit de zonde, en verlost van onder de vloek der wet en van de gramschap Gods. Die datum is van eeuwigheid bekend. God maakt van een leeuw een lam. Hij maakt van een vijand een vriend, en van een tegenstander een voorstander.

Nog één ding en dan gaan we eindigen. Als God nu een mens wederbaart door Zijn Geest en door Zijn Woord, wat gebeurt er dan? Dan krijgt die ziel in de dadelijkheid drie weldaden. Ik zou ook kunnen zeggen: drie juwelen, en dat is *geloof, hoop en liefde*. En nu met eerbied uitgesproken: God legt Zijn handen en Zijn vingers op die weldaden, die Hij aan Zijn volk en aan Zijn Kerk komt te schenken. De duivel kan dat nooit wegnemen.

Watson zegt: "De hoop is net als een kurk. Die kurk kan je drukken tot op de bodem van de zee, maar zo gauw als je je hand er vanaf trekt, dan vliegt hij weer naar boven." Dat deed Jeremia ook. Hij zegt: "Dit zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen; het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat zijn barmhartigheden geen einde hebben." Het geloof is een plant, die het weelderigst groeit aan de rand van de hel.

Nog een ander ding, want het zijn allemaal verborgenheden. Als een kind van God niet bidt, dan bidt hij. En als een kind van God niet gelooft, dan gelooft hij. Dit heb je misschien vroeger ook gehoord, en ik hoop dat je het nu nog mag horen; en dat je nooit anders zult horen, dan de tale Kanaäns. Daar wordt God op het hoogst verheerlijkt en daar wordt de zondaar op het diepst vernederd.

Het volk wat er iets van mag kennen, zal vaak met tranen van buiten zeggen: - en als ze van buiten geen tranen hebben, dan van binnen - *O God, wat ben ik toch liefdeloos.* Maar er is geen één huichelaar, die dat ooit bekennen zal, want die hebben God altijd lief, en die zijn zo tevreden met zichzelf. En ze zijn zo ingenomen met zichzelf, die hebben heel niet te klagen. Een kind van God klaagt over wat hij mist, en een huichelaar roemt over hetgeen hij niet bezit.

God zegene de Waarheid aan uw aller hart, jong en oud, klein en groot. We gaan nog een versje zingen uit Psalm 119:3:

*Och, schonk Gij mij de hulp van Uwen Geest!
Mocht Die mij op mijn paân ten Leidsman strekken!
'k Hield dan Uw wet, dan leefd' ik onbevreesd;
Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,
Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,
Hoe Uw geboôn mij tot Uw liefde wekken.*

Toepassing

Een enkel woord tot toepassing. U zult misschien zeggen: Man, u bent niet zover met je tekst gekomen.

Dat is waar, maar ik hoop en ik geloof dat u iets van de Waarheid heb mogen horen. Beschouw het maar als een inleiding. We hopen hier later nog een keer over verder te gaan, als de Heere ons leven nog wil sparen. U zult zeggen: *u had de tekst wel kunnen verdelen.* Mensen, het land van Immanuël is een land wijd van begrip.

Jong en oud, klein en groot, wat we u vanavond hebben voorgehouden, is noodzakelijk om te leren kennen voor elk mens! Toen Petrus door de Heere Jezus werd ondervraagd, heeft hij gezegd: "Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb!" En nu is het maar de vraag, mensen, hebben we God lief gekregen boven alles, boven ons leven? Heeft God in ons leven wel eens de hoogste plaats mogen innemen? Is dat lieve Wezen al eens álles voor uw ziel geworden? Is er wel eens een tijd in je leven aangebroken, mensen, dat u uzelf niet meer liefhebben kon, en dat u voor uzelf niet meer vechten kon? Is er al eens een ogenblik aangebroken, dat je zei: 'Heere, met mezelf kan ik nooit meer blij wezen..., want ik heb tegen God gezondigd!' Mensen, denk er toch om, dat dát geleerd moet worden.

God is vrij in Zijn bedeling, want Saulus op de weg naar Damaskus, heeft er maar drie dagen over behoeven te doen, en de stokbewaarder één nacht, terwijl Jakob er 35 jaar over heeft gedaan. Dat is de vrije bediening des Heeren. God leidt Zijn volk van stap tot stap, en elke keer is het een afgesneden weg en een afgesneden zaak. Want met verleden genade, ontvangen genade en geschonken genade, kunnen we het pad niet op. Weet u wat we nodig hebben? Afdalende genade van de God aller genade.

Het is een weldaad dat er ogenblikjes in ons leven mogen komen, dat de Heere Jezus het ook tot ons zegt, wat eenmaal tot de Bruid gezegd is: "Gij hebt Mij het hart genomen, Mijn zuster, o bruid, gij hebt Mij het hart genomen, met één van uw ogen, met een keten van uw hals."

Heb je vanavond je naam nog horen noemen?

Ouderlingen, heb je nog mogen zeggen tegen je vrouw en kinderen: wat die man nu naar voren gebracht heeft, daar ben ik door Gods genade geen vreemdeling van?

Hoe staat het nu op weg en reis naar de eeuwigheid?

O gemeente, als er nu een begin gemaakt is door die Alfa en Omega, door de Eerste en de Laatste, dan is er een bekommering om in Christus geborgen te mogen zijn. Als het waar is in je leven, - want we zijn zulke huichelaars, - dan spreek je meer tegen God, dan tegen een mens op de wereld. Dan werkt God door Zijn Geest een gedurige behoefte om je hart voor Hem uit te storten. Die lieve Petrus zei: "Heere, tot Wien zullen we heen gaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens."

Het valt voor ons vlees niet mee, o nee, wie het vatten kan, die vatte het. Soms bijt onze natuur erin van vijandschap.

Jongens en meisjes, het is zo'n weldaad, als het in je jeugd mag gebeuren, dat God de lust en de rust in de zonden komt weg te nemen. En het is een weldaad als God in ons leven alle deuren hier op de wereld dicht doet. Weet je wat er dan gebeurt? We hebben het vanmorgen nog gezongen uit Psalm 56:4: "*Gij weet, o God, hoe 'k zwerven moet op aard'.*"

O volk in ons midden, het is meer buiten als binnen, en het is meer onder als boven. De dagen der duisternis zijn velen. Maar God is nochtans bij u, want Hij zegt: "Vreest niet, gij wormpje Jakobs, en gij volkje Israëls." "Want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken."

Dominee Fraanje zei vroeger zo vaak: het is voor mij zo onbegrijpelijk, dat ik in het water van de moedeloosheid niet ten onder zal gaan, en in het vuur van de vijandschap niet zal omkomen.

O, waar zijn Gods oude knechten, die de weg zo helder mochten prediken? Wij zijn ook oud, en nabij de verdwijning. O dat God nog knechten kwam uit te stoten, die het van God geleerd hebben in de diepte, in de vernedering, in de afsnijding, en in de overneming en in de opneming.

O, arm, arm opkomend geslacht, in wat een ontzettende tijd moeten jullie leven. Het geruis van de voetstappen van de Koning is te beluisteren, Die ten gerichte zal komen om te oordelen de levenden en de doden. Maar u kunt nog bekeerd worden!

Arme regering, wat er gebeurd is weet u. De Naam van God is onteerd, en wie God verlaat heeft smart op smart te vrezin. O kinderen, als je eens terug denkt aan Willem van Oranje, die heeft met de Potentaat der potentaten een vast verbond gemaakt, toen Nederland niets meer waard was. En toen geen mens meer wat met Nederland van doen wilde hebben. Och, dat God nog eens aan Zijn verbond wilde gedenken, en aan Zijn strijdende en lijdende Kerk hier op aarde. En dat Hij ook uit uw midden nog mensen kwam te bekeren, zoals God Adam bekeerd heeft, en zoals de laatste van de uitverkorenen tot God bekeerd zal worden. Er is geen andere weg.

We hebben vanavond nog een ogenblik over Jakob gesproken. Toen Jakob krachteloos op de grond kwam, omdat zijn heup verwrongen was, heeft de Heere gezegd: "Want gij hebt u vorstelijk gedragen met God en met de mensen en hebt overmocht." Wat was dat vorstelijk gedrag? Dat hij aan de zijde Gods was gevallen. Leg het niet verkeerd uit, maar hij was heilig onverschillig over hoe het met hem zou aflopen. Hij heeft God GóD mogen laten. Vóór die tijd is *de zaligheid* onze God, maar dan wordt *God* onze Zaligheid.

O mensen, die onderwijzingen zijn zoeter dan honig en honigzeem. God mocht ze bestendigen in het midden van u. Hij mocht u een leraar geven naar Zijn hart, om de volle raad Gods uit te dragen.

O gemeente, hier heeft Brakel gestaan en nog zovelen meer. En daarom vervult weemoed mijn hart als ik hier vanavond op de preekstoel sta. God mocht nog aan u gedenken en u nog niet verwerpen van voor Zijn aangezicht, maar nog bemoeienis met de gemeente hebben. Opdat de oude, beproefde Waarheid, die naar de godzaligheid is, bestendig zou mogen worden.

Jaren geleden preekte ik eens in een gemeente in het oosten, en daar kwam de Heere in mee. Daar was een oude man, die nu ook allang begraven is. Terwijl hij om zich heen keek, begon hij na de dienst zo maar te praten en hij zei: de snaren van de ziel worden hier nog aangeraakt.

Als je nu zulke mensen onder het gehoor hebt, dan ga je veel gemakkelijker preken. Geliefden, de snaren moeten aangeraakt worden en dat geeft de verbinding. En dat brengt liefde en blijdschap mee. *Dat brengt alles mee wat liefelijk is en wel luidt*, zegt Paulus.

De Heere mocht het nog willen zegenen, opdat u wat mag leren kennen van het leven van de vrijgekochten des Heeren. Datheen zingt:

*Prijs Hem, Die u heeft vrijgekocht uw leven
Van den dood, dewelk' u zeer heeft doen beven,
Die u nu omringt met genade bloot.*

De Heere mocht geven dat we op God verliefd werden, en op Christus verliefd mochten geraken, en op de Heilige Geest verliefd mochten geraken. Dan hebben we alles voor tijd en voor eeuwigheid. Dan kunnen we leven en dan kunnen we sterven, al zou het vannacht zijn. De wereld zou dan niet veel aan ons hebben.

O volk, wat zal het wezen, als die vrijgekochten des HEEREN in het Hemels Jeruzalem gebracht zullen worden, zoals de arme Lazarus. Hij kon er zelf ook niet komen, maar hij werd door de engelen gedragen in Abrahams schoot. Als wij één stap moesten doen, dan kwam ik er in der eeuwigheid nooit! Maar God draagt Zijn volk naar binnen, en dan zijn we voor eeuwig thuis. En dan mogen we eeuwig thuis blijven. Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 2:7

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes,
zij met u allen.
Amen.*

7. Wat is het vooruitzicht schoon! II

Rotterdam, zondagmorgen, augustus 1974

Psalm 122: 1

Lezen: Jesaja 51

Psalm 68:11, 12

Psalm 103:2

Psalm 105:24

Wij wensen vanmorgen met de hulp des Heeren uw aandacht een ogenblik te bepalen bij hetgeen u opgetekend kunt vinden bij de profeet Jesaja en daarvan het 35ste hoofdstuk vers 10, waar Gods Woord aldus luidt:

En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden.

De meesten van u zullen nog wel herinneren, dat we de laatste maal begonnen zijn hierover iets te zeggen. Het Woord van God is zo vol, en het is zo diep en het is zo uitgebreid, dat er geen begin en geen einde aan zijn.

Er wordt in de tekst gesproken *over de vrijgekochten des HEEREN*. Geliefden, ten eerste hebben we onszelf in onze diepe val in Adam allemaal *verkocht* aan de duivel en *verkocht* aan de zonde. En het ergste is, dat we uit kracht van de val, ons geen indruk kunnen geven van wat we gedaan hebben.

In de tweede plaats, dat we daar geen smart van omdragen.

En in de derde plaats dat er niet de minste behoefte te vinden is om uit die staat verlost te worden.

De doodstaat van de mens is een absoluut feit. Dat is een ontzaglijke werkelijkheid. En er is er maar Eén op de wereld geweest, Die afgedaald is tot op de bodem van onze verloren staat, en dat is de eeuwige Zone Gods, Die van de Vader verordineerd is vanaf de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid, om ten eerste de geschonden deugden Gods op te luisteren, die wij ontluisterd hebben door de zondeval.

Dat staat op de voorgrond; en dat is u al zoveel jaren voorgehouden. En gemeente, het is te hopen dat u alleen leraars zult krijgen, die de verheerlijking van de Goddelijke deugden op de voorgrond zullen stellen. Het gaat niet over ons, maar zoals er staat in Psalm 115: "Niet ons, o HEERE! Niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer Waarheid wil." In de verheerlijking en de opluistering van de deugden Gods ligt het behoud van een verdoemelijk en verwerpelijk schepsel, die niet anders dan de hel verdient heeft. En tot het laatste ogenblikje dat hij leeft, voor zijn beleving, de hel verdient heeft. Dat is de zuivere gereformeerde leer. Het gaat om de verheerlijking Gods.

Wat bij u en bij mij het grootste gebrek is, is bij God de hoogste deugd. Mijn gebrek en uw gebrek is, dat we niemand meer liefhebben dan onszelf, maar God bemint ten eerste Zichzelf uit Zichzelf, door Zichzelf en tot Zichzelf, en ten tweede heeft Hij liefde tot verloren zondaren.

Hugo Binning zegt, dat er geen noodzakelijkheid in God was, dat Hij ooit één stap uit Zichzelf zou doen, omdat Hij verheerlijkt is in Zichzelf. Maar het heeft Hem behaagd, omdat het van eeuwigheid in Zijn hart was, om Zichzelf te verheerlijken in de behoudenis van een deel van Adams zonen en dochteren. Het is in Zijn hart geweest

om Zichzelf weg te schenken aan een mens die God kwijt is, want we staan allemaal zonder God op de wereld. Al zou de mens de gehele wereld gewinnen, maar God missen, dan mist hij alles. En dat is hetgeen waar God Zijn volk mee bekend maakt.

Hij maakt ze ten eerste bekend, dat ze tegen God gezondigd hebben.

En ten tweede dat ze buiten de gemeenschap Gods leven.

En in de derde plaats dat een mens zo in zijn doodsstaat is weggezonden, dat het voor hem hetzelfde is, dat hij naar de hemel gaat of naar de hel.

Een mens zit vol van godsdienst, en het is verschrikkelijk zoveel bedrog als er onder de godsdienst is. Het is een godsdienst uit hun eigen ingewanden. En die godsdienst openbaart zich in het *opklimmen* tot God.

Maar Gods Kerk en Gods volk moet en mag leven van *afdalende* genade. En als de hemel het niet schenkt, dan zijn ze zo leeg en zo ellendig en zo rampzalig, dat ze zouden wensen dat ze nooit geboren waren. Of dat ze maar een hond of kat waren, want die hebben nooit gezondigd, en als ze dood gaan dan is het afgelopen. Maar als zij sterven, dan begint het pas, en dan zijn ze voor ééuwig buiten God en Zijn gemeenschap.

Daar wordt een stippeltje van ingeleefd. Daar kan de volheid niet van worden ingeleefd, want dan zou de mens bezwijken. Christus heeft wel de diepte ervan doorgeleefd en ingeleefd, en toen heeft Hij betuigd in Gethsémané: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe." Zijn zweet werd als grote druppelen bloed die op de aarde afliepen. Er is geen mens die daar ooit de diepte van zal kunnen pijlen en de volkomenheid daarvan zal kunnen uitdrukken.

Om nu terug te keren tot de tekst van vanmorgen. Er wordt gesproken over *de vrijgekochten des HEEREN*. Dat zijn mensen, die zichzelf voor eeuwig *verkocht* hadden zonder grens. Maar die in de tijd *gekocht* zijn, niet met goud en met zilver, maar met het dierbaar Bloed van Christus, als een onbevlekt en onbestraffelijk Lam. Er is geen engel die het doen kon, en er is geen mens die dat vermogen ooit bezat. Want er staat in Gods Getuigenis: "Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven." Dat is aan 's mensen zijde een totaal afgesneden zaak, maar het ligt vast in de eeuwigheid. En het ligt vast in het Borgtochtelijk werk van de Zoon en verzegeld in het bedienende werk van de Heilige Geest. Het is voor ons niet nodig om opgepropt te worden met godsdienst, maar om ontledigd te worden van onze godsdienst.

De eerste godsdienst was dat Adam en Eva zich bekleedden met bladeren van een boom. Maar toen God gekomen is, heeft Hij geen kleedje gehangen óver onze bladeren. Hij heeft al die bedeksels der schande weggenomen, en Hij heeft Adam en Eva bekleed met rokken van vellen. Daar is bloed vergoten, en dat zag alreeds op het bloed, wat stroomde op Golgótha's kruisheuvel. "Zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving."

Er zijn twee opmerkelijke zaken, waar een mens in het leven en ook in het preken altijd naar luisteren moet. En dat is ten eerste, dat *Gód* verzoend is door het bloed van het Lam met een uitverkoren zondaar.

En het tweede is, dat die *zónbaar* met God verzoend wordt door het bloed van Jezus Christus. De verzoening met God staat op de voorgrond, mensen, en dan volgt de verzoening van de Kerk met God. Want we hebben met een God te doen, Die van Zijn recht geen afstand doen kan, maar Die Zijn recht moet handhaven.

Er staat in de vijfde zondag: *"Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel, waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?"*

Het is genade dat de onderwijzer van de catechismus geen 'ja' en geen 'nee' zegt. Dat is heel wijs. Die man zegt: *"God wil, dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede."* Dus hij komt met de gerechtigheid Gods op de voorgrond. En als het wel zal wezen met ons voor de eeuwigheid, dan is er niet alleen een tijd in ons leven gekomen, dat het aan mijn kant niet kon, maar dan is er ook een tijd gekomen dat het aan Gods kant niet kon vanwege de handhaving van de gerechtigheid Gods.

Er staat in Jesaja 1: "Sion zal door recht verlost worden, en haar wederkerenden door gerechtigheid." En het is een voorrecht als er in ons leven een tijd zal komen, dat we God er niet meer aan willen wagen en kunnen wagen. Onze belijdenis en onze gebeden zijn allemaal vol van eigenbedoeling. Daar kan een mens zichzelf niet van ontdoen. Hij zit overal tussen, en hij beoogt niet anders dan zichzelf. We hebben straks in het gebed gezegd: *"Laat uw woorden weinige zijn."* Want als het op de weegschalen van het recht van God komt, dan moet het gelden: *gewogen en te licht bevonden*. Er is een almachtige genade van de hemel nodig om een mens er uit te zetten en er buiten te zetten, zodat het in zijn leven niet langer over zichzelf gaat.

Degenen die onder de bewerking van Gods Geest komen, worden niet onverschillig ten opzichte van hun eeuwig welzijn, want dat is totaal onmogelijk. Maar wel werkt Gods Geest in dat volk, zodat ze aan de zijde van God mogen vallen. En als we daar terecht mogen komen, dan kan God met de mens doen, wat Hij wil, met eerbied gesproken. Dan ligt de mens maar af te wachten en af te kijken wat God met hem doen zal, hetzij verwerpen of aannemen. Daarom moet een mens met alles aan het einde gebracht worden.

Mensen, u moet niet denken, dat er één schepsel is, die verstand heeft van God en Goddelijke zaken. Daarom zingt de dichter van Psalm 119:17: *"Geef mij verstand met Goddelijk licht bestraald."* Als wij dat hadden, dan behoefde die dichter er niet om te vragen. Nu komt de mens zonder verstand op de wereld, maar dan wordt het zijn blijdschap dat God het weet, en dat God het al weet van eeuwigheid. Als het niet van eeuwigheid vastlag, dan was het voor eeuwig afgelopen.

Maar nu is er een Koning gezalfd over Sion, de berg van Gods heiligheid. En die Koning wordt nooit afgezet, en die Koning bedankt nooit, en Hij loopt nooit weg, en die Koning heeft ook nooit vakantie. Als Hij één keer vakantie zou nemen, dan zonken we voor eeuwig weg. Maar er staat in Psalm 118: *"Houdt door haar kracht Gods volk in stand."* En in Hebréeën 7:25: "Alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden." Dat is de wil des Vaders, en de wil des Zoons, en dat is ook de wil des Heiligen Geestes. Dat is de volkomen harmonie in de deugden en in de eigenschappen, en dat is de volkomen harmonie in de Goddelijke Personen. En dat wordt voor de Kerk de blijdschap en de zaligheid.

Er staat in Psalm 68, waar we straks nog uit gezongen hebben: *"Die God is onze zaligheid."* Dat is een fundament en een grondslag, die door geen aards verbond ooit zal worden bewogen. Petrus heeft een tijd gehad dat hij op de top van het geloof stond, maar hij heeft ook een tijd gekend, dat God hem aan de bodem gebracht heeft. Maar God heeft hem nooit afgeschreven, want Christus zegt: "Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude."

In het leven van dat volk gaan altijd twee mensen op naar de tempel, de oude en de nieuwe mens. Dominee Boone zei vroeger wel eens: "Als die farizeeër zover van de

tollenaar woonde als dat Rotterdam van Amsterdam is, dan is het niet zo erg, maar ze zitten alle twee hier van binnen." Dat was hem een diepe smart.

Dat is zelfkennis, want als Gods volk hier een zondaar mag worden, dan komen ze niet meer boven een farizeeër uit. De oudste zoon kwam niet meer in huis, toen de jongste zoon thuis was gekomen. De oudste zoon is een vijand en hij blijft een vijand van vrije genade en van de God aller genade.

En met dat kruis gaat Gods volk over de wereld. U weet niet hoe ellendig, hoe jammerlijk, arm en blind en naakt u bent. Gods volk gaat er iets van verstaan, dat dát 'ik' overal tussen kruipt en overal in kruipt. Het is een eerrover van God. Met die erfenis, die we vanuit het paradijs meegebracht hebben, moeten we ons leven lang op de rug lopen. *"Bij mijn laatste snik sterft mijn eigen ik,"* zei Ledeboer.

Zolang we nog leven, is er een oude mens en een nieuwe mens, en die oude mens wil nooit van God weten, die heeft totaal geen behoefte aan God, ja, is zelfs een vijand van God. Maar het nieuwe leven zegt:

*Gij toch, Gij zijt hun roem, de kracht van hunne kracht,
Uw vrije gunst alleen wordt d' ere toegebracht.*

Dat nieuwe leven leeft als God aan Zijn eer komt, en het leeft als God wordt verhoogd en aan Zijn glorie komt.

De vrijgekochten zijn duur gekocht. In 1 Korinthe 6:20 staat: "Want gij zijt duur gekocht: zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn." Het is ook de begeerte van dat volk om dat te doen. Maar wat is de hoogste trap in de heiligmaking? Dat je de bekeerde man of vrouw wordt? Nee, Paulus zegt: "Maar ik jaag er naar, of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben." Dat is de hoogste stand en er blijft aan onze kant niet anders over dan een arm mens. We lezen van de koningin van Scheba in 1 Koningen 10. Zij had een poosje met blijdschap in het paleis mogen verkeren, maar ze ging als een arm mens naar huis. Er wordt nogal eens gezegd, dat het bij ons allemaal hel en verdoemenis is, maar de Psalmist zingt:

*"Men hoort der vromen tent weergalmen,
Van hulp en heil ons aangebracht,
Daar zingt men blij met dankb're psalmen:
"Gods rechterhand doet grote kracht".*

Het is niet altijd in de put hoor, ze mogen wel eens goed van God spreken en goed van God denken ook! Dan komen zij niet in aanmerking, maar dan gaat het alleen over God. Maar er blijft een blind mens over, een schuldig mens en een verdoemelijk mens. Een mens, die met David moet instemmen:

*"Voer mij uit mijn gevangenis,
Tot roem Uws Naams, Die heerlijk is."*

Dat volk komt van de ene gevangenis in de ander, want ze blijven schuldig in zichzelf. De Heere zegt: "Maar Ik zal in het midden van u doen overblijven een ellendig en arm volk; die zullen op den Naam des HEEREN betrouwen."

Christus heeft de Kerk *gekocht met de prijs van Zijn bloed*. Ze liggen voor tijd en eeuwigheid voor Zijn rekening. God laat de duivel los onder de toelating, én om ons aan de grond te houden, en daarom neemt Hij ook de zonden niet weg. U mag dag en nacht wel bidden of God *de lust* uit de zonden weg wil nemen, maar de zonden zelf worden niet weggenomen. Paulus zegt: "Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont; want het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet." We zouden er nog veel van kunnen zeggen, maar het is maar een ogenblikje; straks zal er geen tijd meer zijn.

Wat hier afgeleden en gestreden wordt, weten er maar *twee*.

U zegt: 'dat is vreemd.'

Ik zal het u bewijzen uit de Bijbel. Er kwam eens een vrouw naar de Heere Jezus, die een ongeneeslijke ziekte had. Ze had twaalf jaren de vloed des bloeds gehad. Ze mag van de wet ook niet onder de mensen komen vanwege haar onreinheid, maar ze is toch naar Christus gekropen. En ze heeft de zoom van Zijn kleed aangeraakt, dus ze is op de knieën terechtgekomen, want de zoom is het onderste van het kleed. En toen werd ze genezen.

Dan zegt de Heere Jezus tegen Zijn discipelen om ze te beproeven: "Wie heeft Mij aangeraakt?" Die discipelen zeggen: "Gij ziet, dat de schare U verdringt, en zegt Gij: Wie heeft Mij aangeraakt?" Dat is toch geen vraag?

Maar nu waren er twee die het wisten. Namelijk Christus wist het, van Wie er kracht was uitgaan, én de vrouw wist het, die Hem aangeraakt had. Ze is bevende naar Hem toegekomen. De Heere Jezus wilde haar nog een tweede weldaad geven, want anders was zij met de weldaad van de gezondheid weggegaan.

Dus mijn hoorders, wie zal het werk van God ooit beseffen en ooit begrijpen? Het is gelukkig als een mens in zijn leven vrijgesproken mag worden, maar ook vrijgelaten mag worden. Het zijn onderscheiden wegen, die God met Zijn Kerk gaat.

Tegenwoordig worden de mensen aan het werk gezet, maar GóD zal het doen en heeft het gedaan. Is een mens niet verantwoordelijk?

Voor 100%, daar zal ik totaal niets vanaf doen. Als ik de verantwoordelijkheid van de mens niet preekte, dan zou ik de volle raad Gods niet verkondigen, maar er is ook de soevereiniteit Gods. Het zal Tyrus en Sidon, Sodom en Gomorra, verdraaglijker zijn in de dag des oordeels dan ulieden met een gedoopt voorhoofd! Een gedoopt voorhoofd en zoveel roepstemmen en zoveel tranen zullen straks eeuwig tegen u getuigen!

Jongens en meisjes, mannen en vrouwen, het zal een hel in de hel wezen als het tegen u zal getuigen! Verschrikkelijk! Durham zegt: "Een mens in de hel zal God vervloeken, omdat hij op de wereld gekomen is." Hij zal God vervloeken vanwege de eerste preek die hij gehoord heeft. Hij zal God vervloeken vanwege al de preken, die hij beluisterd heeft.

Dus we gaan van de verantwoordelijkheid van de mens niets afdoen. *Haast u om uws levens wil!*

En dan gebeuren er twee dingen. Wat is dat?

Dan ligt u in het holle van de nacht of op de dag in een schuur of op het veld of in huis op uw knieën. En dan zult u uit hun mond horen, dat ze zichzelf verdoemen en dat ze God hebben misdaan. Dat zijn de tekenen van de roeping. Kent je dat ook? Ken jij dat ook kind? Ik heb de koeien en de paarden wel eens zien lopen, en dat toen de tranen in mijn ogen kwamen en ik moest zeggen: "O God, die beesten zijn gelukkiger dan ik." Dan beefde elk lid van mijn lichaam vanwege de zonden. Dat zal gekend moeten worden, hoor. Laat jezelf niet bedriegen, want het gaat op een eeuwigheid aan!

Als God u bekeert, dan kan je niet meer bekeerd worden. Misschien zijn er wel mensen, die zeggen: 'wat zegt u toch rare dingen.'

Mensen, dat is de eeuwige Waarheid Gods en met minder zal het niet kunnen. U heeft het verspeeld en daarom moet je het voor God verliezen. U moet aan de kant van God vallen, zodat de Heere met u doen kan wat Hij wil.

"Uw Naam worde geheiligd,

Uw Koninkrijk kome,

Uw wil geschiede, gelijk in de hemel also ook op de aarde."

Een mens die van God vrijverklaard wordt, heeft zelf God vrijverklaard in zijn leven. Die heeft gezegd: 'Heere, als U mij naar de hel zal zenden, dan hoop ik hetzelfde te doen als Lot, die door de engel uit Sodom werd gehaald.' Zijn vrouw heeft achterom gekeken, want haar hart was daar gebleven. Maar Lot heeft niet terug gekeken, want hij was het er mee eens geworden, dat alles in de vlammen op zou gaan. Hij was het er mee eens geworden, dat er geen stoel, geen tafel en geen bed meer overbleven. Er bleef niets over, dan God alleen. En dan is het ook geen wonder, dat dát volk behoefte heeft om Hem te prijzen met Psalm 103:2, en wat wij nu ook willen zingen:

*Looft Hem, Die u, al wat gij hebt misdreven,
Hoeveel het zij, genadig wil vergeven,
Uw krankheên kent en liefderijk geneest;
Die van 't verderf uw leven wil verschonen,
Met goedheid en barmhartigheên u kronen;
Die in den nood uw Redder is geweest.*

Toepassing

Nog een paar woordjes en dan gaan we eindigen.

En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren. Gelukkig dat er 'des HEEREN' achter staat. Dat betekent dat ze van eeuwigheid verkoren zijn, en dat ze door God van eeuwigheid geliefd zijn. In de eeuwigheid heeft de Vader de Kerk aan Zijn Zoon gegeven, en de Zoon heeft de Kerk aanvaard, en de Heilige Geest heeft Zichzelf er aan verbonden om de Kerk te wederbaren, en om ze te verzegelen door de Heilige Geest der verlossing.

Jong en oud, lees de *Redelijke Godsdienst* van Brakel, want de onkunde is zo groot. Brakel heeft gezegd: "Vul je verstand met historische kennis, want als God je bekeert, dan kan Hij er nog gebruik van maken."

Brakel wist dat hij 's zondags in de hemel zou zijn om daar de eeuwige Sabbat te vieren. En toen kwam Hellenbroek hem opzoeken, voordat hij daar 's zondags voor zou gaan. Toen zei Hellenbroek: "Zeg broer, als je tegen de gemeente nog wat te zeggen hebt, dan wil ik die boodschap zondag wel doorgeven."

Brakel antwoordde: "Ik heb niets meer te zeggen."

Toen Hellenbroek er op aandrong, zei Brakel: "Zeg zondag dan maar, dat ik vannacht om twee uur mijn Vader nog gedankt heb voor de Borgstelling van Zijn Zoon."

Gemeente, daar ligt de ruimte van zalig worden! Als er geen uitverkiezing was, dan was het voor eeuwig verloren. 'De HEERE heeft uit den hemel neergezien op de mensenkinderen, om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht. Zij zijn allen afgeweken, tezamen zijn zij stinkende geworden; er is niemand die goed doet, ook niet één.' We zijn allemaal vijanden van God, maar nu worden vijanden met God verzoend.

De vrijgekochten des HEEREN zijn vrijgekocht om verlost te worden van de duivel, en om verlost te worden van de zonden, en om verlost te worden uit deze ellendige, lege wereld. En om teruggebracht te worden in de gemeenschap met een Drie-enig God en met een volzalig Verbonds-God. Om dan aan het hart van God te mogen liggen, en daar te mogen ervaren:

*"Geen vader sloeg met groter mededogen,
Op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,
Dan Isrels HEER' op ieder, die Hem vreest."*

Hij betoont Zijn liefde tegenover vijanden en aan schepselen, die altijd zondigen en tegenstaan. We hebben in ons leven wel eens gehoopt een beetje bekeerd te worden, al zou het dan niet helemaal zijn, maar toch een beetje. Maar dat lukt niet! Er is geen dag of geen ochtend dat we niet om vergeving van zonden behoeven te vragen.

Volgende week hopen we te beleven dat we 45 jaar geleden bevestigd zijn in het ambt, en we hebben bijna 51 jaar gepreekt. Vanmorgen moest ik zeggen: "Heere, treedt niet met mij in het gericht, want niemand die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn." We hebben gescheurde kleren.

Het zijn de vrijgekochten des HEEREN, opdat ze zouden leven tot de verheerlijking van Zijn Naam. "Hoedanigen behoort gij te zijn in heiligen wandel en godzaligheid."

Gisterenmiddag kwam er na de kerkdienst nog een vrouw naar de consistorie. Ze zei: "Mijn ziel is verblijd, dat ik iets mocht horen van de ambten van Christus als Profeet, als Priester en als Koning, want ik heb niets meer, ik kan niets meer en ik wil niets meer." Dat is de taal van dat volk, want zij komen op niets uit, opdat Christus hun Alles zou zijn.

De duivel moet van de vrijgekochten des HEEREN afblijven, want hij krijgt ze nooit in de hel. "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn; en: Een iegelijk, die den Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid."

De zonde zal ook over de vrijgekochten des HEEREN niet heersen, want zij zijn niet onder de wet, maar onder de genade. De vrijgekochten des HEEREN zullen door veel verdrukkingen ingaan in het Koninkrijk Gods. Ze worden elke dag vermoord, en toch blijven ze leven. Datheen zingt: "De sterke rechterhand des Heeren is zeer verhoogd tot dezer tijd." En het zal alles zijn tot lof, eer en heerlijkheid van de Drie-enige Verbonds-God.

En er zal eenmaal een tijd aanbreken, dat ze de Vader zullen bedanken voor de verkiezing, en de Zoon zullen bedanken voor de koping en verlossing, en dat ze de Heilige Geest zullen bedanken voor de verwerving.

We zijn vanmorgen weer niet aan het einde gekomen, vergeeft het me. We hopen vanavond deze Waarheid verder met u te overdenken, en God mocht er nog plaats voor maken en Hij mocht het nog bekrachtigen. Het zijn de goedertierenheden van God dat Hij de weg der zaligheid nog laat verkondigen, en dat u er nog onder mag komen. Er zijn er zovelen, die er niet onder komen. Die zich om God en gebod niet bekommeren. Er zijn zoveel kinderen die hun ouders begraven, voordat ze begraven worden. Het is een ontzaggelijke tijd.

Gemeente, we moeten bekeerd worden zoals Adam bekeerd is en zoals de laatste van de uitverkorenen bekeerd zal worden. De vrijgekochten des HEEREN liggen voor Zijn rekening. U heeft het vanmorgen met ons nog gezongen:

*"U zullen, als op Mozes' beê,
Wanneer uw pad loopt door de zee,
Geen golven overstromen."*

Volk van God, u zal straks uw voet mogen zetten op de nek van al uw vijanden. De tijd komt, *dat God uw druk zal verwisselen in eeuwig geluk*. Dat heeft God mij al beloofd in 1944 op de dijk van Sleeuwijk naar Woudrichem, en dat is vandaag nog waar. Ik heb niet altijd de vrucht ervan en de troost eruit. Er zijn dagen en weken dat ik er niet over denk, maar als God weer eens terug komt, dan is het anders. Maar het is

en blijft eeuwig waar. De vrijgekochten des HEEREN zijn zo'n gelukkig volk. In zichzelf zijn ze diep ellendig, en dat weet God, maar toch zijn ze zo gelukkig.

O jongens en meisjes, dat je nog om God verlegen mocht worden. Dat je nog eens op je knieën terechtwam. Daar wordt tegenwoordig genoeg mee gespot. Dat we daar nog eens mee op de grond in de schuld terechtwamen. Vaak kunnen we niet van de stoel komen, terwijl we vroeger zo vaak op de grond lagen, en het uitriepen: "O God, kom nog eens terug, want ik kan niet terug komen." Net als een Mefiboseth kreupel aan beide benen. Het wordt steeds ellendiger. Ik wilde als een bekeerde man sterven, maar ik zal als een ellendige sterven, als een zondaar met de strop om mijn hals. We gaan eindigen.

Het zijn de vrijgekochten des HEEREN, van eeuwigheid en tot in alle eeuwigheid. God zegene de Waarheid om Zijns Zelfs wil en tot de verheerlijking van Zijn eeuwige deugden en volmaaktheden, en tot de verheffing van Christus, en tot de bekering van zondaren. Dat God nog eens rijkelijk werken en wonen mocht met Zijn Geest onder ulieden. Om God te leren kennen, Die u niet kent, en om met God verzoend te worden, wil het welzijn voor de eeuwigheid.

God gedenke Zijn verdrukte Kerk.

*"Gij heft mijn hoofd omhoog, (want ik kan het niet)
En doet m' Uw gunst aanschouwen,
'k riep God niet vrucht'loos aan.
Hij wil mij niet versmaân"*

God is een Hoorder, een Verhoorder, een Vervuller, een Bekrachtiger en een Verzegelaar van Zijn eigen Woord.

Gemeente, God mocht u nog bij de vrijgekochten zetten en er inzetten, en u mocht er de verzegeling van ontvangen in uw harten. Dat van het gesprokene dit morgenuur iets mag achterblijven in de harten van jong en oud, klein en groot. En laat vanavond uw plaats niet leeg staan, want de tijd is voorts kort en de toekomst des Heeren genaakt. Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 105:24

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.***

8. Wat is het vooruitzicht schoon! III

Rotterdam, zondagavond, augustus 1974

Psalm 122:2

Lezen: 2 Korinthe 4

Bediening van de Heilige Doop. Psalm 105:5

Psalm 45: 6, 7

Psalm 68:17

We wensen vanavond met de hulpe Gods nog een enkel woord te spreken uit de tekst: Jesaja 35:10:

En de vrijgekochten des HEEREN zullen wederkeren, en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden.

Geliefden.

Het laatste gedeelte van deze tekst ziet letterlijk *op de terugkeer van Israël uit Babel*. Zoals u weet, is dat volk door God rijk beweldadigd en door God zeer gezegend. Zij zijn, na al de vermaningen en al de waarschuwingen van de profeten, door Nebukadnézar gebracht naar Babel. Nebukadnézar heeft nooit wat anders in zijn gedachten en in zijn hart gehad, dan de totale vernietiging en ondergang van dat volk. Hij heeft nooit anders gewenst, als dat de naam van dat volk van de aarde zou worden uitgeroeid. Maar Gods gedachten waren anders, want God heeft dat volk verkoren. Lees maar in Deuteronomium 7: "De HEERE heeft geen lust tot u gehad, noch u verkoren, om uw veelheid boven alle andere volken; want gij waart het wenigste van alle volken. Maar omdat de HEERE ulieden liefhad, en opdat Hij hield de eed, dien Hij uw vaders gezworen had, heeft u de HEERE met een sterke hand uitgevoerd, en heeft u verlost uit het diensthuis, uit de hand van Faraö, koning van Egypte." En uit dat volk zou in de volheid des tijd de Messias geboren worden. In de lendenen van dat volk lag de Christus. De verdrukking, waaronder dat volk kwam vanwege hun zonde, was hard. Maar het was uit liefde dat God hen kastijdde.

En waar Nebukadnézar nooit op gerekend had, en waar zelfs dat volk niet op durfde hopen, heeft God geschonken in Babel. Daar heeft God dat volk in de schuld gebracht. Daar heeft Hij hen vernederd. Er staat reeds in Leviticus 26: "Zo dan hun onbesneden hart gebogen wordt, en zij dan aan de straf hunner ongerechtigheid een welgevallen hebben; dan zal Ik gedenken aan Mijn verbond met Jakob, en ook aan Mijn verbond met Izak, en ook aan Mijn verbond met Abraham zal Ik gedenken, en aan het land zal Ik gedenken." Het is een vrucht uit de bediening van Christus, wanneer u in waarheid en oprechtheid in de schuld voor God komt.

We hebben vanmorgen al gehoord, dat er van de mens totaal geen verwachting is. Gods volk moet het bij de aanvang en bij de voortgang krijgen, want het is afdalende genade. En dat komt hoe langer hoe meer in hun leven openbaar. De vijand had gezegd: 'je mag nooit meer terug.' Maar het was in Gods eeuwige raad besloten, dat ze wel terug zouden keren. Dat volk kon niet ondergaan.

Daarom staat er ook in de tekst, ***dat de vrijgekochten des Heeren zullen wederkeren***, door een weg, waar ze zelf nooit over gedacht hadden. Maar aan het einde van de ballingschap heeft God Kores verwekt, en die heeft de deuren geopend, en hij heeft hen vrijheid gegeven om terug te keren naar hun land.

Maar er ligt in de tekst, zoals u vanmorgen al hoorde, een diepe geestelijke betekenis. *Ze zullen wederkeren*. In het paradijs zijn we van God afgekeerd, daar zijn we allemaal bij God weggelopen. En nu is er aan 's mensen kant geen weg om terug te komen. Maar God heeft een weg gebaad, waar nooit een weg geweest is. Hij heeft een weg gebaad in de eeuwigheid, en in de tijd verklaard en geopenbaard, en bevestigd voor al Gods gunstgenoten.

Gods volk mag wederkeren. Ze mogen wederkeren, zoals er staat bij de profeet Jeremia in het 31ste hoofdstuk, en daarvan vers 9: "Zij zullen komen met geweent, en met smeking zal Ik hen voeren; Ik zal hen leiden aan de waterbeken, ui een rechten weg, waarin zij zich niet zullen stoten; want Ik ben Israël tot een Vader, en Efraïm is Mijn eerstgeborene." Het wederkeren is een wonder van God, en daar zal God alleen de eer van ontvangen. Dat is een wederkeren in de gemeenschap met God, met behoud en verheerlijking van al de deugden en van al de eigenschappen van God. God verwaardigt Zijn volk om weder te keren, en om in de schuld te komen, en om in de waarachtige vernedering te komen, en om onrustig gemaakt te worden.

We lezen op de eerste bladzijde van de belijdenissen van Augustinus, dat zijn ziel rust vond in God. Het wederkeren gaat door een hoge en aanbiddelijke weg, want er staat in het achtste vers van dit hoofdstuk: "En aldaar zal een verheven baan en een weg zijn, welke de heilige weg zal genaamd worden; de onreine zal daar niet doorgaan, maar hij zal voor deze zijn; die deze weg wandelt, zelfs de dwazen zullen niet dwalen." Dus God brengt Zijn volk terug. Waar brengt God Zijn volk terug?

In Sion. Er staat: ***Ze zullen wederkeren en tot Sion komen met gejuich***. Letterlijk ziet dat op Jeruzalem, maar in het bijzonder op Sion, waar de tempel gebouwd was en waar God woonde in het midden van de cherubim, waar de HEERE Zijn gunst, Zijn tegenwoordigheid, en Zijn gemeenschap aan Zijn volk kwam te openbaren.

Nu heeft u in deze tekst hetzelfde, wat u gedurig in de Waarheid vinden zult, en dat is, dat God Zijn volk brengt in het gemis. Dat God dat gemis in hun hart en in hun leven komt te ontdekken. Als de Heere een mens in het gemis brengt, dan is hij zijn leven lang bedorven voor de wereld. Zij kunnen wel moedeloze tijden hebben. Zie maar naar Israël in de woestijn. Zij hebben gemurmureerd, zij hebben gezegd: "Hebt gij ons daarom, omdat er in Egypte gans geen graven waren, weggenomen, opdat wij in deze woestijn sterven zouden?" "Wij gedenken aan de vissen, die wij in Egypte om niet aten; aan de komkommers, en aan de pompoenen, en aan het look, en aan de ajuinen, en aan het knoflook." Dat is ook niet altijd geweest.

Er zijn wel moedeloze ogenblikken in het leven van de Kerk, maar de brug is voor dat volk opgehaald. Er zijn zielen, die door God op de weg des levens geplaatst zijn, maar die menigmaal het einde niet kunnen bekijken. Zij weten niet wat het einde nog wezen zal. Menigmaal zijn ze met veel vreze en met veie sidderingen en bevingen vervuld. Want zolang het niet opgelost is in een Drie-enig God, dan is een mens een baar der zee gelijk.

De verloren zoon is door zijn vader ontmoet en ontvangen in het veld. Daar heeft de vader hem gekust, en zijn liefde aan hem betoond. Maar er was nog een afstand tussen het veld en tussen het huis. Zo is het ook in het leven van Gods Kerk. Er zijn standen en trappen, en gedurig openbaart God aan hen, wat ze missen, en wat ze niet kunnen missen tot de verheerlijking van Zijn deugden en tot de verhoging van Christus.

Er is een *volbracht* werk en er is een *voltooid* werk, daar is verschil tussen. Het is volbracht op Golgótha, en het is voltooid toen de grote Koning opgevaren is in de hemel, en voor het aangezicht van Zijn Vader verschenen is met Zijn eigen bloed. En ingegaan is in het binnenste heiligdom, en een eeuwige verlossing heeft teweegebracht. U kunt de papieren wel hebben, dat uw schuld verzoend is en dat uw ongerechtigheid weggenomen is, maar de Geest der aanneming tot kinderen wordt gemist, door Welke we roepen: "*Abba, Vader.*"

Het is zo nodig, dat dát gepreekt en voorgesteld wordt, want wij zijn allemaal rust- en grondzoekers, maar geen Godzoekers. We proberen overal onszelf aan vast te klemmen, want een mens wil geen onrust. Maar Gods Geest blijft twisten met dat volk, totdat ze rust hebben gevonden in God. Wat er plaats heeft gehad in het leven van Apollos, is ook in ons leven nodig. Hij preekte en was machtig in de Schriften; de mensen verwonderden zich. Maar er zaten twee oude mensen onder hem, A'quila en Priscilla, en zij luisterden naar hem. Ze konden niet zeggen, dat hij de waarheid niet preekte, maar er was veel meer, dan wat hij preekte. Hij kon niet zover komen, want hij kende het zelf nog niet. Je moet het persoonlijk deelachtig zijn om er uit te kunnen praten.

Een dominee moest eens een vrouw begraven. En toen kwam hij bij haar man, die boer was. Hij zei: nu kom ik om je vrouw te begraven, maar mijn vrouw leeft nog. Het enige wat ik hier vandaag doen kan, is er over praten, maar ik kan er niet *uit* praten. En geestelijk is dat precies hetzelfde, mensen.

Het is zo'n weldaad, dat de Heere gedurig onze ogen opent voor hetgeen, wat we missen. Waarom? Opdat we in de bekommering zullen blijven, totdat de Heere Zelf de bekommering in ons leven oplost. En dat God alleen de eer zal krijgen van het werk van Zijn hand.

In onze tekst staat, *dat ze zullen wederkeren en tot Sion zullen komen*. We lezen van Asaf, dat hij in het heiligdom gebracht is, en toen werd hij een groot beest bij God. Hoeveel hij rondom het heiligdom gelopen had, staat er niet bij. Hij heeft wel geweten, dat er een heiligdom was, en hij heeft ook de deur geweten, die de toegang tot dat heiligdom gaf, maar God moest hem er in brengen.

En zo is het met elke ziel. We kunnen lang hier op de wereld zwerven *en geen thuiskomen in God hebben*. En onthoudt dit: waar we God niet in kennen, daar kunnen we Hem ook niet in verheerlijken. Daarom is het zo'n weldaad, als we niet rusten kunnen. Er stonden aan de weg naar de vrijstad geen rustbanken, maar er waren wel heenwijzingen, zoals: *haast u om uws levens wil*.

We hebben straks nog beleden: "Ik geloof in God den Vader, de almachtige Schepper van hemel en aarde." Met ons verstand en onze belijdenis geloven we dat wel, maar Gods volk weet het onderscheid tussen geloven en beleven. En dáár gaat het om!

O dat het nog eens ingeleefd mocht worden. Paulus zegt: "Want die tot God komt, moet geloven, dat Hij is, en een Beloner is dergenen, die Hem zoeken." Dat God nog eens af kwam te dalen en naar ons om kwam te zien en te ondersteunen. En dat Zijn Kerk mocht zeggen: 'O God, U hebt me niet verlaten, U hebt me niet overgegeven aan mijzelf.' Het wordt allemaal zo'n wonder, ja, het wordt een eeuwige wonder.

We hebben in Grand-Rapids een vrouw gekend met grote genade. Ze leeft allang niet meer. Ze zei zo vaak: "Och mensen, als het in je leven nooit een wonder geworden is, dan heeft God geen wonder aan je gedaan." Dat is de waarheid. Er kan zoveel gerammeld worden, maar dat is het leven niet!

Toen ik een jongen van 6 jaar was, zeiden ze in Zeeland wel eens: "Dat is een Rotterdamse bekering." Toen dacht ik: dat kan nooit veel wezen, want God moet je overal bekeren zoals Adam bekeerd is. Er zijn altijd veel mensen geweest die alleen praten, maar praten of beleven is een eeuwigheid verschil.

Ze zullen wederkeren en tot Sion komen. De eenvoudige betekenis is, dat ze eens bij God terechtkomen, opdat ze gebracht wordt tot de Oorsprong aller dingen. Ze zullen niet alleen gebracht worden aan de voeten van Christus, maar ze zullen ook gebracht worden bij een Drie-enig God. O, dat voorrecht: *ze zullen wederkeren en tot Sion komen.* Weet u wat daaraan vooraf gaat? Dat staat in Jeremia 50: - en onderzoek uw ziel voor de eeuwigheid - "Zij zullen naar Sion vragen; op den weg derwaarts zullen hun aangezichten zijn."

Jonge mensen hier aanwezig vanavond, als God je bekeert, dan vergaat de wereld voor je. Dan heb je er geen zin meer in, want God neemt de lust uit de wereld en uit de zonden weg. En wat God doet, is een volmaakt en een volkomen werk. "De ogen dergenen, die zien, zullen niet terugzien."

Ze zullen tot Sion komen. Nu weet dat volk niet hoe ze er komen moeten. Zij mogen God vinden, als zij niet meer zoeken kunnen, en als alles aan een einde is.

*"Als mij geen hulp of uitkomst bleek,
Wanneer mijn geest in mij bezweek,
En overstelpt was door ellend',
Hebt Gij, o HEER', mijn pad gekend."*

Hij is een dierbare God, Hij is een lieve God, Hij is een algenoegzame, gelukzalige, en een aanbevelenswaardige God. Want het minste wat Hij van Zichzelf laat zien, en het minste wat Hij van Zichzelf schenkt, is meer dan duizenden en duizenden werelden bij elkaar. 'Geen leed zal dat ooit uit mijn geheugen kunnen wissen'.

Ze zullen tot Sion gebracht worden. Dat is bij Hem, tegen Wie ze gezondigd hebben. Maar ook bij die God, Die op grond van Christus' bloed en gerechtigheid, hen toeroept: "Grimmigheid is bij Mij niet." En Hij schenkt de verzekering aan dat volk: "Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; alzo heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer."

Dan blijft er niet anders over, dan een bewonderen en een aanbidden van God. En dat is de hoogste trap waar een mens ooit terecht kan komen. Dan ligt hij verslonden in de liefde Gods, dan wordt de mens sprakeloos.

Gemeente, als wij niet meer praten kunnen vanwege de majesteit en de heerlijkheid Gods, dan hebben we in ons leven nog nooit zoveel gesproken als daar. Wie het verstaat, die weet het. Het is zo'n weldaad als een mens met God in aanraking mag komen. Het is een voorrecht als God het in ons leven op komt te lossen, en dat u geloven mag en vertrouwen mag, en omhelzen mag: "Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen; dit is de erve der knechten des HEEREN, en hun gerechtigheid is uit Mij, spreekt de HEERE."

Het is een dierbare God, omdat Hij recht is. Want "de HEERE is recht in al Zijn weg en werk". Hij is dierbaar in de uitstraling van Zijn majesteit en van Zijn Goddelijke deugden. En dat voor een arm schepsel en voor een mens, die in de weg van de

ontdekking elke dag wil belijden, dat hij niet anders dan de hel verdiend heeft. Maar als je in de beleving naar recht de hel verdiend heeft, dan hoef je er niet heen. Dan wordt de hel gesloten, en dan wordt de hemel voor u geopend.

Ze zullen wederkeren en tot Sion komen. Dat is hier in de vrijmaking van de Kerk, in de vrijverklaring en in de vrijlating. Dat is noodzakelijk om beleefd te worden tot de eer van God.

Ze zullen ook tot Sion komen om rust in God te mogen vinden, Die rust gevonden heeft in het volbrachte werk van de Zoon van Zijn eeuwige liefde. Waar de Borg betuigd heeft aan het einde van Zijn strijd: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest." In de aanvaarding van de Borg heeft Hij Zijn Kerk aangenomen. Daar is de Kerk in begrepen van eeuwigheid tot in der eeuwigheid. "Alle goede gave, en alle volmaakte gift is van Boven, van den Vader der lichten afkomende, bij Welken geen verandering is, of schaduw van omkering." En er is bij God geen verandering, noch schaduw van omkering. "Want Ik, de HEERE, word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteerd!"

Ze zullen wederkeren en tot Sion komen. Rutherford heeft wel eens gezegd: "Hoeveel vijanden heeft Gods kind? Net zoveel als dat er voeten op de wereld lopen, want elke voet kan dat wormpje doden." Als we die vijanden moesten gaan uitklaren, dan zat u vannacht hier nog. "Duizend zorgen, duizend doden, kwellen mijn angstvallig hart." Als je genade van God mag hebben, dan moet je de meeste tijden van je leven naar de hel. Onderzoek het maar tussen God en uw ziel. Het is hier te kort, en daar te smal, en och, alles is verkeerd. Het kan nooit. Maar toch zingt de psalmist:

*"Ik weet, hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen."*

Ze zullen tot Sion komen. God brengt dat volk in de verzoende gemeenschap op grond van recht en gerechtigheid. Maar Hij brengt ze ook thuis. Want het is hier voor hen het land der ruste niet. Kerk, onze rug is afgemeten voor het kruis, dat God er oplegt. Er zijn zoveel omstandigheden en zoveel moeiten en zoveel strijd, wie er kennis aan heeft, weet het. De dichter van Psalm 25 zingt: "Die rusteloos mijn val, heet en wrevelmoedig zoeken."

We hebben jaren geleden eens een man begraven, waar zoveel achting en eerbied voor was. En toen zijn kinderen aan hem vroegen op zijn sterfbed hoe het gaan zou? Toen zei hij: "Ik denk dat je vader buiten moet blijven." De kinderen gingen in een andere kamer wenen. Ze zeiden: "Als vader toch buiten moet blijven, een man die zoveel getuigd heeft, waar zullen wij toch blijven?" Zijn leven getuigde ervan.

Maar een kwartier vóórdat die man stierf, riep hij ze terug. Hij zei: "Kinderen, je vader mag binnen komen. De deur is opengegaan ...!" Toen we gisteravond in dat dorp terugkwamen, toen kwam dat weer terug. O, wat een ruimte en vrijheid heeft God mij die middag in mijn ziel geschonken, om Gods volk te bemoedigen. "Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten."

Ik zeg dit niet, om u buiten Christus rust te geven, nee dat is mijn bedoeling niet, want de rust ligt in God en in het Borgwerk van de Middelaar. Als het ooit in ons leven waar geweest is, wat er staat in Psalm 42:

*'t Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot,
Van de frisse waterstromen,
Dan mijn ziel verlangt naar God."*

Dan zal God het eeuwig waar maken. Want God kan van Zijn volk niet meer af, en dat volk kan ook van God niet meer loskomen.

Er is iets wat de duivel nooit kan bereiken, terwijl hij zo'n grote macht heeft. Dat weten al Gods kinderen, de één meer dan de ander, maar ze weten het allemaal. De duivel bereikt één ding nooit, en dat volk zal niet bij God vandaan blijven. Als ze op de knieën liggen, komt hij er vaak vlak bij staan en dan zegt hij: huichelaar, hypocriet die je bent!

Weet je daar ook van? Het is wel eens gebeurd, dat ze zeiden: 'sta maar op van je knieën, want straks slaat God je voor eeuwig weg.' O, het is recht als God dat doen zou, want ik heb de hel verdiend. Maar een ander ogenblik liggen ze daar, en dan is het in hun hart:

*"Maar wat klaag ik, HEER' der heren?
Mijn begeren
Is voor U in al mijn leed,
Met mijn zuchten en mijn zorgen,
Niet verborgen;
Daar Gij alles ziet en weet."*

En dan zal God, wanneer het nood is, opstaan tot de strijd, en dan zal Hij de hoop van Zijn ellendigen niet verachten. O nee, God komt terug, want Hij kan van dat volk niet meer af.

Ze zullen tot Sion komen. En al gaat het door de onmogelijkste wegen, en al gaat het door de donkerste wegen, God laat Zijn volk nooit los!

Er is voor de Borg een ogenblik op Golgótha geweest, dat God Hem losliet. Niet als Vader, maar als Rechter, want er is een eeuwige harmonie tussen de drie Goddelijke Personen. De Rechter heeft de Borg losgelaten in de drie-urige duisternis. En toen heeft de Borg het uitgeschreeuwd: *"Mijn God, Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!"*

Omdat Adam in het paradijs en omdat ik in het paradijs God losgelaten hebben, heeft de Rechter de Borg losgelaten. Maar Hij is uit de strijd opgestaan en opgeklommen. En later riep Hij met een stem, die gehoord is tot in de verste diepte van de hel en tot in de hoogte van de hemel: *"Het is volbracht!"*

Dat is nu de grondslag, geliefden. Niet mijn zuchten, niet mijn vragen, maar alleen de Borg en alleen de Middelaar en alleen het volbrachte werk zal juichen tot Zijn eer en heerlijkheid.

Dat volk is zo gelukkig, maar zij gaan het zat worden hier in de wereld. Vanavond is u voorgelezen: "Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil; opdat het leven van Jezus in ons lichaam zou geopenbaard worden." Dat gaat door wegen, waar wij geen zin in hebben, en waar al de vijandschap van ons hart tegenin bruist. Onthoud dat in je leven, dat God niet met mij meegaat, maar ik moet met God mee. En het is alleen God, Die de vijandschap van mijn hart en mijn leven kan breken, en Die mij verenigen kan met Zijn wil. "Hij is de HEERE; Hij doe, wat goed is in Zijn ogen!"

Dan komen we op een punt is ons leven, dat we niet zalig zouden willen worden, als er één van Gods deugden geschonden zou worden. Ze krijgen God en Zijn deugden liever dan zichzelf en hun eigen leven.

In Prediker 12 staat, *dat de sprinkhaan zichzelf een last zal wezen.* Ik hoop, dat u dat geestelijk mag begrijpen. David was 70 jaar, en hij was blij dat hij ging sterven. Maar Kaleb was 85, en die wilde nog leven en vechten. David was klaar op de wereld, en hij was zo moe van zichzelf. Toen Nathan kwam, bracht hij drie brieven mee voor

David. De eerste was zijn schuldbrief, en de tweede was de vrijbrief, en de derde was een brief, waarin een boodschap geschreven was voor de toekomst: "Het zwaard zal van uw huis niet wijken." Hij heeft ze aangepakt.

Later moest hij kiezen uit drie dingen: drie dagen pestilentie, drie maanden oorlog, of zeven jaren honger. Dan zegt David: "Mij is zeer bange; laat ons toch in de hand des HEEREN vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele, maar laat mij in de hand van mensen niet vallen." Als dan die lieve man in de schuld voor God mag vallen, dan zegt de Heere tegen de engel des HEEREN, die 70.000 mensen heeft neergeveld: "Het is genoeg, trek uw hand nu af".

O wat een liefdehart heeft God voor de Kerk! Als Hij ze bij vernieuwing weer aan Zijn hart gaat drukken, dan moeten en mogen ze weer geloven, dat God hun Vader is. En dat niets ons van Zijn liefde zal kunnen scheiden. Die liefde is eeuwig en onveranderlijk. Dat zijn allemaal voorbereidingen om straks in Sion te mogen komen. Er staat in Psalm 84:

*"Ze zullen gaan van deugd tot deugd,
Totdat z' in Sion al met vreugd
Komen en daar den Heer' aanschouwen."*

Rutherford zegt: "En als we dan aankomen bij de hemel, dan staat de Heere Jezus met de zakdoek om al de tranen van hun ogen af te wissen." Hun gezicht is wat bemodderd geweest. Weet je het ook? *Dan zullen ze geleid worden tot de Koning met alle blijdschap en verheuging, en ingaan in des Konings paleis.*

Toepassing

De tijd roept alweer. We hebben iets mogen horen van de Waarheid Die in Christus Jezus is en waar Gods arme volk naar snakt. Het is zeker nodig dat de Waarheid verklaard en de tekst Schriftuurlijk toegelicht wordt. Maar vroeger hadden we een oude ouderling en die zei soms: "Als u de tekst van binnen maar mag verklaren, dan ben ik allang blij."

We hebben iets van de letterlijke betekenis gezegd. Een voor dat arme volk geldt, dat ze naar Huis gaan. En ze gaan met hun kruis naar Huis, maar dat valt straks in de poort weg. En dan zullen ze zonder vlek en zonder rimpel Gods aangezicht in gerechtigheid aanschouwen; en dan zullen ze verzadigd worden met Zijn Beeld.

Volk van God in ons midden en wat thuis meeluistert, we hopen dat het woord van deze dag uw hart nog geraakt mag hebben en dat het uw ziel vertroost heeft. Dat u nog een weinig mag bemoedigd zijn om de reis door dit Mesech en de wildernis voort te zetten, en met een verlangen in de ziel:

*"Wanneer komt toch die dag,
Dat ik toch bij U zal wezen,
En zien Uw aanschijn geprezen?"*

Dan zal er ook de vereniging zijn met al dat volk, die dan de kronen zullen werpen voor de voeten van het gezegende Lam, Dat hen gekocht heeft met de prijs van Zijn dierbaar hartebloed.

Mijn onbekeerde medereiziger, ik hoop dat de Waarheid mocht zijn als een tweesnijdend scherp zwaard. Het zijn donkere tijden, maar God heeft toch beloofd, dat Hij met Zijn Godheid, genade, majesteit en Geest nimmermeer van Zijn Kerk zal wijken. "En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld."

Jonge mensen, verlaat de Waarheid niet, maar blijf bij de Waarheid, die naar de godzaligheid is. Voor vlees en bloed is het wel hard, maar het is zalig om er onder te

bukken. En dat de Heere het aan uw ziel mag geven, dat de Waarheid u vrijmaakt. Dan krijg je er zin en lust in, en liefde voor. Dan is het:

*"Uw Woord kan mij, ofschoon ik alles mis,
Door zijnen smaak én hart én zinnen strelen."*

De Heere mocht nog vele mensen bekeren, en Zijn genade nog groot maken. En als de Waarheid ons er vandaag buiten gezet heeft, dan staan we er buiten. Maar een mens die er buiten staat, kan door God er nog ingezet worden.

De Heere ontferme Zich over u en over de gemeente en over de raad der kerk. Als u straks onbekeerd zal moeten sterven, dan zullen de stenen uit de muur en het hout uit balk tegen u opstaan. De Heere mocht het nog geven naar de rijkdom en naar de grootheid van Zijn genade, dat er nog geschreeuw gehoord mocht worden.

God heilige het aan ons hart en verheerlijke Zichzelf naar de rijkdom van Zijn Goddelijke genade, aan jong en oud, klein en groot. Hij dekke ons onder Zijn vleugelen. Het leven is een damp, dus we weten niet wat ons wacht.

God zegene de gemeente, en gedenke de ouders en de kinderen, de scholen, de onderwijzers en de onderwijzeressen. De Heere mocht zuchters, bidders en worstelaars geven aan de troon van Zijn genade, met de Emmaüsgangers: "Blijf met ons; want het is bij den avond, en de dag is gedaald." Amen.

Dankgebed

Slotzang: Psalm 68:17.

Ontvang de zegen des Heeren en gaat daarna heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.*

9. Christus de Overwinnaar van de dood

Uitgesproken te Rijssen, ca 1965.

Psalm 74:2, 16
 Lezen: 2 Timótheüs 1
 Psalm 36: 2, 3
 Psalm 119:25
 Slotzang Psalm 119:88

Onze hulp is in de Naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd
 van God den Vader
 en Christus Jezus den HEERE
 in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

De gemeente wordt verzocht te zingen van Psalm 74 en daarvan het 2^e en 16^e vers.

*Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond;
 Denk aan Uw volk, door U vanouds verkregen.
 Denk aan Uw erf, het voorwerp van Uw zegen,
 Aan Sions berg, waar G' eertijds hebt gewoond.*

En het 16^e vers.

U zal worden voorgelezen uit de zendbrief van de apostel Paulus aan Timotheüs, het 1ste hoofdstuk.

Zoeken wij nu te samen het aangezicht des Heeren.

Aanbiddelijk, grootmachtig, onveranderlijk, onbegrijpelijk en onbevattelijk Goddelijk Wezen. Die bekleed zijt met majesteit en met heerlijkheid. Die een ontoegankelijk licht bewoond. De volzalige en de Algenoegzame in Uzelven. Dat onze harten bewerkt mochten worden aan de avondstond van deze werkdag der week door die dierbare en gezegende Geest, Die van de Vader en de Zoon uitgaat, tot diepe vernedering en verootmoediging, voor het aangezicht Uwer Goddelijke majesteit. In onszelf dan zijn en dan blijven we zondaar. Dan zijn we verwerpelijk en verdoemelijk. Maar bij U is de Fontein des levens. En in Uw licht zien wij het licht.

Het heeft U behaagd, aanbiddelijk Wezen, aan deze dag, met onze geliefde echtgenote, ons nog terug te brengen tot dit deel van Uw erve. Waar we tevoren enige jaren in hun midden hebben mogen verkeren. Om de banier van het eeuwig Evangelie omhoog te heffen. En in het midden neer te leggen, die grondslag die van eeuwigheid door God in Sion gelegd is, namelijk Christus Jezus, en Die gekruisigd.

Och, de goedertierenheden Gods zijn zo groot en zijn zo vele, dat er geen woorden voor zijn om het uit te drukken. Och, verootmoedig ons samen, aanbiddelijk Wezen. Want we mochten wel met Uw knecht David getuigen: "Wie ben ik en wat is mijn huis, dat gij mij tot hiertoe gebracht hebt." Van onze kant zijn er duizenden redenen om ons voor Uw aangezicht te vernederen. Maar die waarachtige vernedering des harten die U welbehaaglijk is, is geen vrucht die groeit op onze eigen akker. Och, alleen uit dat eeuwig, soeverein welbehagen Gods, moet het ons gegeven en geschonken worden, als een vrucht van de vernedering van Christus, Die op Zijn aangezicht ter aarde gevallen

is in de hof van Gethsémané. En als een werk van God de Heilige Geest in ons hart. Och, Gij zijt het aan ons niet verplicht, Heere. En ook niet verschuldigd. Maar Gij mocht in deze avond nog aan ons gedenken. Zoals de kerk van de oude dag getuigt heeft: "Schoon 'k arm ben en ellendig, denkt God aan mij bestendig."

En dat wij nog een ogenblik in dit avontuur in Uw vrede en in Uw gunst mochten samenzijn. Dat eens alles weg mocht vallen, want wij staan ons zelf maar gedurig in de weg. En wij kunnen het zelf niet opruimen. En wij kunnen niet op de rechte plaats komen. O, dat Gij ons zelf er toe wilde verwaardigen!

Verleen ons Uw genade in dit avonduur, opdat Uw woord geopend en dat het nog ontsloten mocht worden. Dat wij door Uw Geest in al de waarheid geleid werden. Zoals de waarheid is in Christus Jezus. En dat wij verwaardigd mochten worden, dat de waarheid bevestigd en bekrachtigd en toegepast mocht worden aan jong en oud en klein en groot. En dat het vruchten mocht voortbrengen van geloof en bekering waardig.

Gij mocht de duivel beschamen en Christus mocht verhoogd worden! En dat Uw volk nog gesticht, ontdekt en ontgrond moge worden, maar ook bemoedigd, vertroost en versterkt worden in het allerheiligst geloof. Ach, schenk een zegen bij Uw Woord, opdat het rijk des satans worde verstoord en dat wij nog iets van de hemel op aarde mochten krijgen. Och, wij kunnen het ons zelf niet geven. Wij zijn alles kwijt, wij zijn alles verloren. Maar zie vanuit de hoge hemel op ons neer, in dit benauwen. Verblijd onze zielen in deze ure. Opdat wij Christus bij vernieuwing mochten verkondigen in het midden van dit deel Uwer erve. En dat wij ons met Uw erfdeel blij mochten beroemen.

Och het is zo menigmaal anders, want Gij weet al de diepten en al de afgronden en al de strijd en al de banden en al de moeiten waar Uw volk inkomt in dit leven. Maar dat de blijdschap des HEEREN onze sterkte nog zijn mocht.

Gij mocht aan al Uw knechten gedenken. Ook hem, die over deze gemeente als herder en leraar is gesteld. Wil hem zalven met Uw Geest. Ook die andere broeder die op een andere plaats uw Woord bediend in de gemeente. Wil nog met hem zijn, in de gemeente en hem met al zijn zwakheden gedachtig zijn, ook met de zijnen. En Uw vleugelen over hen uitstrekken. Wil het getal nog vermeerderen. Och, dat er velen geroepen mochten worden om Uw kerk te mogen dienen en te stichten. In de vreze van Uw driemaal heilige Naam.

Wil ook ons Uw hulp en Uw bijstand rijkelijk verlenen. Opdat wij verwaardigd mochten worden om Uw eer te bedoelen. En dat de liefde van Christus ons dringen mocht, opdat we nog waarschuwen en vermanen mochten uit liefde, in het belang van de onsterfelijke ziel. En dat er velen getrokken werden uit de duisternis tot Uw wonderbaar licht. Dat droggronden nog ontdekt, en dat Uw Eigen werk bevestigd en gekroond werd, tot de heerlijkheid van Uw doorluchtige Naam.

Weduwen en wezen en weduwnaren, ook al degenen die in hun huizen luisteren in dit avonduur en met ons niet kunnen opgaan, ook in de ziekenhuizen en gestichten, gedenk des ontfermens. Wilt Uw Geest over hen uitstorten. Och, begeef ons niet. Laat het nog eens meevallen. Voor een volk waarvoor het niet meer tegenvallen kan. En verblijdt onze zielen door Uw daden.

Dat het geruis Uwer voetstappen nog bemerkt mocht worden in dit avonduur. En dat wij samen verlevendigd, verootmoedigd mochten worden voor Uw aangezicht en in het stof mochten bukken.

Gedenk aan uw verbond, als die God van alle heil en alle zaligheid. In de verzoening van al onze misdaden, om Christus' wil. Amen.

We zingen met elkander van de 36e psalm en daarvan het tweede en het derde vers. En inmiddels zal worden gecollecteerd. Psalm 36:2.

*Uw goedheid HEER' is hemelhoog,
Uw waarheid tot der wolken boog,
Uw recht is als Gods bergen.
Uw oordeel grond'loos. Gij behoed
En zegent mens en beest en doet
Uw hulp nooit vruchteloos vergen.
Hoe groot is Uw goedgunstigheid!
Hoe zijn Uw vleugelen uitgebreid.
Hier wordt de rust geschonken.
Hier 't vette van Uw huis gesmaakt,
Een volle beek van wellust maakt.
Hier elk in liefde dronken.*

Geliefde gemeente.

Het is in Gods ondoorgrondelijke goedheid dat wij in deze dag en inzonderheid in deze avond uw aangezicht weer mochten aanschouwen. Bewaard, gespaard, omtuind, verzorgd, bewelddadigd, de een zowel als de ander. Want het zijn toch niet anders dan de goedertierenheden Gods dat wij niet vernield zijn. En dat Gods barmhartigheden over ons nog geen einde hebben genomen.

Sinds wij de laatste maal in uw midden het woord des Heeren mochten verkondigen, wat is er veel geschied! Ook in het midden van u. Blijdschap en droefheid heeft zich afgewisseld in het midden van de gemeente. Te veel om het alles op te noemen. Het is ook niet noodzakelijk. Zowel als ook in ons leven en in het leven van onze familie. En nu is het werkelijk een wonder dat de weg nog geopend is, dat we in deze avond nog een ogenblik in het midden van u mogen verkeren.

Wij hadden zeer gaarne ook met een zondag u gediend, maar vanwege de korte tijd dat we in ons vaderland kunnen verblijven, en zoveel vacante gemeenten, was het moeilijk om aan dat verzoek te voldoen.

En toch, mijn geliefden, toch is het ons tot blijdschap dat we in deze ure nog in het midden van u mogen zijn. Niet om iets nieuws, of iets anders te brengen, dan wat ge van zondag tot zondag van deze kansel verneemt en wat ge gehoord hebt, van de voorgangers die u het woord Gods verkondigt hebben, vanaf de tijd dat wij in uw midden hebben mogen doorbrengen. Er is toch geen andere Naam onder de hemel gegeven door welke dat wij zalig worden. En we mochten ook in deze ure naar de begeerte van ons hart, bij vernieuwing spreken en verkondigen, *Christus en Die gekruist*. Als de van God geschonken borg, Middelaar en Zaligmaker. In de kennis van Hem alleen is het eeuwige leven.

Onze tekst voor deze ure kunt ge opgetekend vinden in 2 Timótheüs 1 en daarvan het 10^e vers, het laatste gedeelte, waar Gods woord aldus luidt:

Die de dood heeft teniet gedaan en het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht, door het Evangelie.

Tot dusver.

In die voorgelezen tekst wordt *Christus ons verkondigd*

1. *Als de Overwinnaar van de dood.*
2. *Als de Bron van het leven.*
3. *Als de Grondlegger van de eeuwige zaligheid.*

Niet altijd, geliefden, niet altijd, maar toch in vele gevallen, dan betekent het sterven een verlies. Dat wordt gedurig in het leven ondervonden, zoals er ook in ons midden zovelen zitten die denken aan hetgeen wat God ze gegeven had, maar wat hen door God weer werd ontnomen. De dood en het sterven is in vele opzichten een verlies, naar die mate dat de gestorvenen een plaats in ons hart en in ons leven hebben ingenomen.

Maar de apostel Paulus in deze tekst, spreekt van een sterven dat geen verlies geweest is en nooit geworden is, maar van een sterven dat tot een eeuwige zegen is! Ja een sterven dat tot de verheerlijking van God is geweest, tot de verheffing en tot de verhoging van de eeuwige deugden Gods. Maar ook tot de zaligheid en tot de blijdschap van al degenen die door God geroepen zijn uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht.

De apostel heeft deze laatste brief geschreven aan zijn geestelijke zoon Timotheüs. Het is ook zijn laatste brief geweest, die hij in zijn leven verzonden heeft. Want hij zegt het zelf hier, *dat de tijd van zijn ontbinding aanstaande was en dat zijn loop welhaast zal geëindigd zijn.* Paulus heeft die brief geschreven aan zijn geestelijke zoon Timótheüs. Aan die Timótheüs die hij van God zelf gekregen had. En er was, u weet dat immers zelf, er was een groot verschil tussen het leven van Paulus en het leven van Timótheüs. Dat wil zeggen, niet ten opzichte van de genade die aan hen beiden verheerlijkt was, maar wel ten opzichte van de toeleidende wegen die God met die mensen had gehouden.

Paulus, u weet het, was krachtdadig door God bekeerd op de weg naar Damaskus. Die man heeft in zijn leven weinig strijd gehad ten opzichte van zijn staat. Bij wijze van spreken, als je die man 's nachts wakker riep, al sliep hij nog zo vast, en je had aan die man gevraagd: *wanneer heeft God je bekeerd?* Dan kon die man altijd zeggen: *op de weg naar Damaskus, daar heeft God mij neergeveld. Daar is het gebeurd!* Op die dag, en zó laat.

Maar dat was bij Timótheüs zo geheel anders. In al was diezelfde genade aan Timótheüs verheerlijkt, toch was het in zeker opzicht zo verschillend met hem, omdat hij van kindse dagen de schriften geweten had, die hem wijs konden maken tot zaligheid. Het was zo verschillend met die jongen, omdat hij van zijn prille jeugd af verwaardigd was geworden om God te vrezen. Maar Timótheüs die heeft in zijn leven veel strijd gehad, ten opzichte van het begin, ten opzichte van zijn staat. Die man was in zijn leven aan veel slingeringen onderworpen. Die heeft, dat kunt ge wel merken in die brieven, die heeft veel last van de duivel gehad. En nu heeft Paulus als een instrument in de hand van God, Timótheüs vermaand tot standvastigheid in het geloof. Niet dat Paulus Timótheüs helpen kon, want we kunnen elkander niet helpen. Er is er maar Eén waarvan wij zingen in Psalm 99:

*"God, Die helpt in nood
Is in Sion groot."*

Maar toch heeft de Heere Paulus gebruikt als een instrument in Zijn hand om Timótheüs te bemoedigen en om Timótheüs te verkwikken. En hij heeft hem vermaand tot standvastigheid. Ten opzichte van zijn persoonlijk leven, maar ook van zijn ambtelijk leven had Timótheüs niet alleen véél tegenstand, maar álles kwam er tegenop. Timótheüs is vaak in zijn leven een speelbal geweest van de vorst der duisternis. Maar op welke lieflijke en welke kinderlijke wijze heeft de Heere Paulus

gebruikt om Timótheüs te onderwijzen en te bemoedigen in zijn weg en moeilijk pad. En dat heeft Paulus gedaan, gedrongen door de liefde Gods. Voor het welzijn van zijn eigen ziel, maar ook tot het welzijn van de gemeenten die Timótheüs dienen mocht.

En nu is de vraag, hoe heeft Paulus Timótheüs bemoedigd en vermaand? Door hem te wijzen op zijn eigen leven? Nee. Maar hij heeft hem bemoedigd en opgewekt tot standvastigheid, wijzend hem op Christus. Op Christus, waarvan ge leest in het 9^e vers: *Die ons heeft zalig gemaakt en geroepen met een heilige roeping; niet naar onze werken, maar naar Zijn Eigen voornemen en genade, die ons gegeven is in Christus Jezus, voor de tijden der eeuwen.* Dus Paulus heeft de grondslag van de zaligheid van de kerk gelegd in de eeuwigheid.

En dan volgt er in het 10^e vers: *Doch nu geopenbaard is door de verschijning van onze Zaligmaker Jezus Christus.*

1. Als de Overwinnaar van de dood

De Vader heeft Zijn Zoon in de wereld gezonden. Gij leest in Johannes 3 vers 16: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat hij Zijn Eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." En nu dat wonder, geliefden, dat de Vader Zijn Zoon gegeven heeft, zó gegeven, - ik zou het in mijn woorden vanavond, wel willen zeggen: - *weggegeven!* Dat Hij Zijn Zoon nooit meer terugeist en nooit meer terugvraagt van Zijn kerk. Met eerbied gesproken, wat de Vader aan Zijn kerk en aan Zijn volk geeft, dat mogen ze houden tot het einde toe. Dat wordt nooit, en nooit meer van dat volk weggenomen. Daarom staat er ook: "Vreest niet, gij wormke Jakobs, gij volkske Israëls, want Ik heb u verlost en bij uw naam geroepen; en gij zijt de Mijne."

Doch nu geopenbaard is door de verschijning van onze Zaligmaker Jezus Christus.

Die Christus is verschenen in de wereld, maar die verschijnt ook in de harten van al Zijn gunstgenoten, naar die mate als het Gode behaagt in Zijn eeuwige wijsheid. En nu gaat Paulus verder zeggen van Christus, *dat Hij de dood heeft teniet gemaakt.* Dat wil eigenlijk zeggen, dat Christus de dood vernietigd heeft; de dood van zijn kracht heeft beroofd. Zodat die dood geen macht en geen autoriteit meer heeft over de kerke Gods en over de kinderen Gods. *Die de dood heeft tenietgedaan.*

De dood. De dood, dat is iets wat niet door God geschapen is. Daarom is de dood voor elk mens onnatuurlijk. De mens heeft de dood in de wereld gebracht. Want de mens heeft in zijn diepe val de dood gekozen boven het leven. God had immers gezegd bij de oprichting van het verbond der werken en bij het geven van het proefgebod: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven!"

En er is op de wereld eigenlijk geen groter macht en niets wat zo verschrikkelijk is, dan de dood.

De tijdelijke dood dat is de scheiding van ziel en lichaam, de scheiding van de nauwste en de teerste vrienden die er op de wereld zijn.

De geestelijke dood dat is de scheiding van Gods gunst en de onmacht onder de zonden.

En de *geestelijke dood* is het eeuwig missen van God en het straflijden in de hel. En nu is elk mens van nature onder dat oordeel des doods besloten.

Helaas, van nature dan verschrikt een mens er niet van. Want een mens is uit kracht van zijn val in Adam, dood voor de dood. En hij is blind voor zijn blindheid. Een mens gaat huppelende, van nature, en springende over de wereld. En eigenlijk in de grond van de zaak, wanneer het er op aankomt, mijn geliefden, dan gelooft een mens

het niet. Historiëel, met zijn verstand kan hij het wel erkennen, maar dat brengt in ons leven nooit een waarachtige bekommering en nooit een waarachtige vernedering.

De waarachtige bekommering van een mens begint daar waar God een mens van dood levend maakt. Daar begint het. Een mens kan contentieus wel overtuigd worden en die kan wel benauwd worden in zijn consciëntie, maar benauwdheid in de consciëntie is geen wezenlijke bekommering over onze zonden en geen bekommering dat een mens wat kwijt is. Wij zullen het maar heel eenvoudig zeggen, mensen, wat je elke zondag hoort van je leraar. En zal ik het anders zeggen, vanavond? Zal ik het anders moeten uitdrukken? Een mens ligt onder de macht van de dood en onder de macht van de satan. Zonder ware bekommering. De waarheid zegt het zelf: *de mens gaat als in een beeld daarheen*. En in Psalm 66: *Hetzij Hij 't mensdom met Zijn zegen, bezoekt of met Zijn strenge tucht*, die arme mens blijft hetzelfde. Ja, de Heere Jezus heeft het gezegd in Lukas 16. *Al stond er iemand uit de doden op, ze zullen het zich niet laten gezeggen!* En zó is het geliefden. Je hebt niet naar je buurman te lopen en je hebt je hoofd niet buiten de deur te steken. Maar ... hier, hier vanbinnen, in eigen hart en leven, daar is het allemaal te vinden.

Maar nu dat eeuwig wonder. Onbevattelijk en onbegrijpelijk, dat God van eeuwigheid een weg uitgedacht heeft in Zijn eeuwig wijsheid. In Zijn eeuwig liefde in Christus. Niet alleen met behoud van Zijn deugden, maar met verheerlijking van Zijn deugden. De kerk zingt in Psalm 138:

*"Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw Woord,
En trouw verheven."*

En daar ligt nu de zaak. Daar ligt het! En nu zegt Paulus ook in Efëze 2 vers 1: "En u heeft hij mede levend gemaakt daar gij dood waart, door de misdaden en door de zonden." Een mens is niet half dood en hij is niet een beetje dood, maar een mens is totaal dood. Daar ligt het.

Maar wat een wonder, mensen, dat God sterker is dan een mens. Bij wijze van spreken, als de Heere langs al de huizen heenging, en de Heere ging in al die huizen eens vragen of ze lust hadden om Hem te vrezen? En om in Zijn wegen te wandelen? Nu, God Die klopt aan onze deur door de bediening van zijn Woord en getuigenis; en door zoveel roepstemmen en bemoeienissen die God houdt. Hoeveel zouden er gehoor aan geven, denk je? Och, laat ik alleen dit maar zeggen: een mens zou, - tenminste de meesten nog, als ze niet totaal aan de verharding zijn overgegeven, - dan zou een mens het liefst de laatste minuut van zijn leven, als het toch klaar is op de wereld en als hij verder niet meer kan, dan zou hij nog naar de hemel toe willen. Maar om met God verzoend en bevredigd te worden en om hersteld te worden in de gemeenschap Gods, in die Weg die God zelf uitgedacht heeft ..., er is geen sterveling op de wereld die er betrekking op heeft. Geen sterveling.

En wat is het gelukkig mensen, o wat is het toch gelukkig, wat is het een weldaad dat God aan een mens niet gaat vragen of hij er zin in heeft. Maar dat God intrekt in het hart en in het leven van een mens. En dat *die sterke God* de mens overwint, dat die de mens te sterk wordt en dat hij door de kracht van Zijn almacht en van Zijn liefde en van Zijn genade, de mens zó bewerkt dat God een vrijwillig volk heeft op de dag van Zijn heirkraft, in heilige sieradiën. En dat nu al het volk dat door Gods Geest bewerkt wordt op een zaligmakende wijze, bij al wat er aan verbonden is mensen, - en er is wat aan verbonden; o, er is zoveel aan verbonden - maar dat al die zielen die

daartoe verwaardigd worden, tussen de wieg en het graf, dat er niet één is die er ooit spijt van heeft. En dat er niet één is die er ooit berouw van zal hebben! Nooit!

Het is naar een enkel woordje vanavond, het is maar kort, maar ik heb wel eens gedacht mensen, om die discipelen en de Emmaüsgangers, en die vrouwen, - jullie hebben dat pas geleden gehoord in de kerk, vanzelf, - en voor die mensen, we kunnen dat kort zeggen, voor die mensen was Christus dood. De Emmaüsgangers zeiden: *Wij hoopten dat Hij was, Degene Die Israël verlossen zou.* En de engel zei tegen de vrouwen: *Wat zoek je de Levende bij de doden?*

En ben je er wel eens over verwonderd geweest mensen, dat al die kinderen van God, dat die nooit in al hun ellende en in al hun strijd en in al hun kommer en in al hun moedeloosheid, dat ze nooit aansluiting hebben gezocht met de Farizeeërs of met de Schriftgeleerden? Ze zijn op hun eigen blijven staan. Zij hebben nergens geen verbinding mee gezocht. En die Maria Magdaléna, - och jullie weten allen de historie, ook de kinderen, - zelfs Maria Magdaléna toen ze zag dat de steen afgewenteld was van de deur van het graf, is gegaan naar Petrus en Johannes. Niet naar de Farizeeën of de Schriftgeleerden, maar ze ging naar Petrus en Johannes. Want je moet rekenen mensen, als we aan God gebonden zijn in ons leven dan zijn we aan Zijn volk en aan Zijn kerk ook verbonden. En dat gaat nooit, dat gaat nooit meer weg. *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: de Heere kent degenen, die de Zijnen zijn.* En eigen dat wordt vreemd en vreemd wordt eigen.

En je leest van die lieve apostel Paulus in Handelingen 28, het laatste kapittel, dat hij ook moedeloos werd. Dat kon hij ook niet te boven komen. En dat komt geen een van dat volk te boven. Want het is altijd geen springen en dansen en geen zingen. Ze zitten wel eens in de put in hun leven. Toen op de weg, bij de Drie Tabernen, de herberg, toen dankte Paulus God en greep *moed*. Dat is nu de vrucht van het nieuwe leven Gods.

En nu staat er hier in deze tekst: *Die de dood ten niet gemaakt heeft.* Christus heeft de dood van zijn kracht beroofd. Die heeft die dood verslonden tot eeuwige overwinning. In welke weg? Omdat Hijzelf de dood is ingegaan! Toen Christus stierf op Golgotha, toen heeft hij de dood voor eeuwig de doodsteek gegeven! En het sterven van Christus, mensen, dat was geen lot, maar dat was een overwinning en dat was een daad! Daarom is ons eerste punt vanavond: *Christus de Overwinnaar over de dood.* Over de tijdelijke, de geestelijke en de eeuwige dood. Wij hebben een volkomen Zaligmaker, Die volkomen zalig maakt, al degenen die door Hem tot God gaan; also Hij altijd leeft om voor Zijn volk te bidden. En als je er nu eens een weinigje houvast aan mag krijgen en een weinigje licht en gezicht van de hemel; en als die Christus in je hart en leven geopenbaard wordt, en als je Hem zien mag als de waarachtige God en het eeuwige Leven, o dan zegt de Heere in Zijn woord: *de ogen die gezien hebben, zullen nooit meer terugzien.*

En dan kan het wel benauwd worden mensen, och dat kan verschrikkelijk zijn. Als we daarover zouden moeten praten, dan zou een mens, als God er eens een beetje opening en licht in gaf, dan zou hij tot morgenochtend wel kunnen praten. Vanzelf.

En wij hebben ook het voorrecht gehad, mijn geliefden, om ook in uw midden enkele jaren dat te mogen verkondigen. Gedurig mogen verkondigen, die enige Naam, Die onder de hemel is gegeven. De kerk wordt door de zonde en door het oordeel en door de vloek en de verdoemenis terneergeslagen. Maar de verschijning van Christus en de openbaring van Hem, dat geeft een blijdschap en een vrede, die alle verstand te boven gaat. En dan zegt hij: *o God, nu kan het nog.* En niet alleen nu kán het nog, maar nu zál het ook gebeuren.

*Want Hij kan en wil en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van den dood,
Volkomen uitkomst geven.*

Natuurlijk, daarin zijn verschillende dingen om te overdenken en om te overwegen. Er is een verschil tussen volbracht en voltooid werk. En een verschil tussen herstelling en het te bewerken. Ik kan dat vanzelf in de brede niet uit gaan leggen, vanavond. En dat is ook niet nodig, want dat hoor je toch gedurig. Maar toen Christus op het kruis uitriep: *Het is volbracht!*, toen was het nog niet voltooid. Je zou zeggen was er dan een gebrek in de bediening en in het werk van de Middelaar? Nee. Absoluut nee! Maar wat zegt Paulus ervan? Geïnspireerd door de Heilige Geest? Die verklaart ons, *dat Christus als de grote Hogepriester met Zijn eigen bloed is ingegaan in het binnenste heiligdom een eeuwige verlossing teweeggebracht hebbende*. Met andere woorden, met de rechtvaardigmaking is het niet af en is het niet gedaan, *maar een mens moet terug gebracht worden in de gemeenschap met God*. Een mens kan kennis in zijn ziel en in zijn leven gekregen hebben, door God Zelf gegeven, dat hij met zijn hand op zijn hart mag zeggen: *ik geloof de vergeving der zonden*. Maar dat hij toch een zwerver op de wereld is. Dat hij geen thuis komen bij God heeft. Geen thuis komen.

En je leest in het oude verbond geliefden, want daar kun je het allemaal in terugvinden, - het zijn maar geen praatjes die we doen; het is allemaal gegrond op het Oud- en Nieuw Testament - je leest dat onder het Oude Testament de hogepriester op de grote Verzoendag een lam slachtte en verzamelde het bloed. En dan ging hij in het heiligdom, in het heilige der heiligen. En als hij dan dat bloed besprengd had *op* de ark en *voor* de ark, dan kwam die man terug. En wat gebeurde er dan? Dan stond dat volk buiten te wachten op de Hogepriesterlijke zegen. Daar hebben we wel eens bij stilgestaan. Je hoort dat elke zondag vanzelf, van de preekstoel, de hogepriesterlijke zegen. Het laatste woordje daarvan was: "De Heere de verheffe Zijn aanschijn over u en Hij geve u *vrede!*"

En daar heb je de herstelling van de zaak! Wanneer het voltooid was door Christus op Golgótha, dan is ook de herstelling gevolgd. "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde, hebben *vrede bij God*, door onze Heere Jezus Christus." En dat is die vrede, waarvan Paulus spreekt in Filippensen 4, *een vrede die alle verstand te boven gaat en die hart en zinnen bewaart in Christus Jezus*.

Die de dood tenietgedaan heeft. Zodat er eigenlijk geliefden, geen dood meer bestaat voor het ware volk van God. De Catechismus zegt in Zondag 13: "Onze dood is geen betaling voor de zonden, maar een afsterven van dezelfde en een doorgang tot het eeuwige leven." En een ieder van Gods volk moet een keer sterven. Allemaal.

De Heere Jezus, wanneer zou Die gestorven wezen? Wanneer zou Hij gestorven zijn? Op Golgótha! Daar lees ik wel: *En het hoofd buigende gaf Hij de geest*. Dat staat daar. Maar, wat staat er in Mattheüs 26, toen Hij in de hof van Gethsémané was? "Mijn ziel is geheel ontroerd, *tot den dood toe*." In Gethsémané heeft Hij de doodsstrijd gestreden.

En nu de ene van Gods volk die strijd de doodsstrijd in zijn léven en er zijn ook van die zielen die strijden de doodsstrijd bij hun sterven. Maar wij krijgen er allemaal wat van! Er zijn zielen in Gods kerk, die zijn in Rijssen ook geweest..., Och, zo menigmaal denken we terug aan dat volk, voor veertig jaar geleden, die we hier gekend en ontmoet hebben. En waar we samen mee gesproken hebben. Ook van de

ouderlingen die hier geweest zijn en in het midden van ons. En die nu verlost zijn en zijn voor de troon Gods en des Lams.

Er zei eens een van die ouderlingen toen wij op een middag een bezoek aan hem brachten: *och jongen, als toch de dood eens komt, als toch de dood eens zal komen!* Ja. En zo zijn er zovelen van dat volk. Maar, het gebeurt zo menigmaal met die zielen, die al hun leven met vreeze des doods bevangen zijn, als de dood komt dat er geen dood meer is.

Er is bij ons in Grand-Rapids eens een ouderling geweest, en die man is dertig jaar met de dood geplaagd geworden; dertig jaar. En dan zei die man elke keer: *och als toch die dood zal komen!* Hij zei, *ik denk dat er geen mens in heel Amerika het zo benauwd zal hebben, dan ik.*

En ze vonden op een zondagochtend die man met zijn hand onder zijn hoofd, dood op zijn bed. En net zo rustig. Hij heeft geen dood gezien. Hij had de dood in zijn leven gezien. Maar er zijn mensen die zien de dood pas als de dood komt! Maar dát we er een keer kennis mee maken hier, daar kun je gerust van op aan, mensen!

Maar nu heeft Christus de dood tenietgedaan. Want al wordt Gods kerk en Gods volk nog zo bestreden, de dichter zegt:

*Al gaat het nóg zo hoog,
Hun bloed, hun tranen en hun lijden,
Zijn dierbaar in Zijn oog.*

En nu heb ik de dood niet tenietgedaan, en jullie hebben dat niet gedaan, *maar Christus heeft het gedaan.* En dan is het volkomen. En dat is volmaakt. En dat is genoeg; wij hebben niet meer nodig.

Christus heeft de dood tenietgedaan. Maar weet je wat nu de zaak is, mensen? Nu moet Hij de dood teniet doen voor mij ook! Dat is een persoonlijke zaak. Dat is precies eender als in de bediening van het eeuwig Evangelie.

Och, het is toch nodig in ons leven, mensen, dat Christus persoonlijk eens tegen ons spreekt. Dat is zo nodig. En dat is ook de begeerte, dat is ook het verlangen, dat is ook de behoefte van al dat arme volk van God. Dat ze zeggen - en dat zeggen zij allen in hun leven: - "Ach, zeg Gij tot mijn ziel, Ik ben uw heil!" En spreek alleenlijk één woord en Uw knecht zal gezond wezen.

Die de dood tenietgedaan heeft. Volkomen. En zijn invloed ook. Die Gods recht voldaan heeft maar ook *de heerschappij van de dood* vernietigd. Want wat er van de dood overblijft voor een kind van God zijn de gevolgen van de dood. "Wij die leven worden altijd in de dood overgegeven om Jezus' wil, opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zal geopenbaard worden." 2 Kor. 4:11.

En nu zegt de apostel niet alleen *dat Christus de dood tenietgedaan heeft*, dat Hij de Overwinnaar van de dood is, maar hij zegt ook in de tweede plaats: *dat Hij de Bron van het leven is.* Want *Christus heeft het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht.* Het leven en de onverderfelijkheid. In de val van Adam is het allemaal de dood geworden en het is allemaal verderf geworden. En het is allemaal ellende geworden.

Bunyan zei, het is een moedeloze wereld. En als we maar eens oprecht gemaakt worden, dan zullen we zeggen: *o God, wat is toch de wereld! En wat is toch het leven!* Je leest van Job, in een van zijn kapitels, dat hij wenste dat hij als een misdraacht nooit de zon gezien had. En dat hij de geest gegeven had, als hij nog was in zijn 's moeders buik.

2. *Als de Bron van het leven.*

Maar hier is het Leven en de onverderfelijkheid: *Christus is de Bron van het leven.* En in de wereld, en in ons eigen hart en leven, mensen, is het niet anders dan dood en verderf. En dat gaat een mens beseffen als God verschijnt. En als God eens in zijn leven komt. Want we zullen het maar heel eenvoudig zeggen, God neemt de lust en de rust uit de wereld en uit de zonde voor een mens weg. Het is afgelopen. En dat kan nu geen mens op de wereld doen, geliefden. Geen mens. Maar dat doet God! Dat doet God in ons leven! En dan krijgt hij te doen met zijn schuld en met zijn zonde. Maar hij krijgt er ook mee te doen dat hij zonder God op de wereld staat. En wat dát inhoudt mensen, zonder God op de wereld, daar is geen mens die dat ooit in zijn diepte kan verklaren. Dan worden ze allemaal ongelukkig.

Er is een verschil tussen ongelukkig en ellendig, dat weet je. Als God een mens bekeert, dan wordt hij ongelukkig. En van de tijd af dat God Zichzelf openbaart in Christus, in de belofte of in de persoon, dan wordt hij ellendig. Want als er eenmaal in ons leven een Weg geopend is in het dal van Achor, als we het ooit gewaar geworden zijn dat *Christus de Weg is, de Waarheid en het Leven*, dan kan een mens nooit meer in die diepte komen waar hij van tevoren was. Dat wil niet zeggen dat hij altijd opgeruimd is en dat hij altijd blijmoedig is. Nee, maar er is een verschil tussen ongelukkig en ellendig. Want van tevoren dan wist hij niet dat hij nog zalig worden kon.

Maar dán kan een mens in de kerk gezeten hebben, onder de oude schrijvers verkeerd hebben, onder God volk, en dat hij er zo'n vermaak in had, en zo'n verlustiging dat hij zei: *ik wou dat de kerk nooit uitging.* Nooit. Het is wel eens gebeurd in ons leven, dat zo'n schepsel zei: *ik wou dat je er nog maar een uurtje aan vastgeknoopt had.* Dat hebben we wel eens gehoord. En dat kun je begrijpen. Want Uw woord is zoet als honing en als honingzeem.

En je moet maar denken, Rijssen, er is geen betere plek dan in Gods huis en onder de inzettingen Gods. Het zijn de lofgezangen waaronder de Heere wil wonen. Als je raadsels van je ziel hebt, dan worden ze hier nog wel eens ontknoopt. De raadsels worden onder de rechte bediening van de waarheid opgelost en dan worden de knopen ontbonden voor Gods kerk. Het kan niet anders. Dat heeft God in zijn Woord beloofd. Maar nu komt er een tijd in een mens zijn leven, dan gaan ze vanbinnen alles zeggen. Want je moet rekenen mensen, vanbinnen kunnen ze oneindig veel meer tegen je zeggen dan er ooit een mens op de wereld tegen je vertelt; dat is verschrikkelijk. Dat is verschrikkelijk.

Toen we naar Rotterdam gingen in 1932 hebben we er nooit over kunnen prakkiseren dat we hier [in Rijsen] terecht zouden komen. Wij hebben hier ook niet kunnen denken dat we zóver in de wereld zouden komen. En we hebben gereisd, al veel gereisd, tot aan de verre oceaan. En als je dan eens vraagt: "Wat heb je daar ontmoet? Wat heb je daar ontmoet? In al je reizen en trekken met treinen, en waar dat het ook naartoe ging? Bij dagen en bij nachten?"

Dan hebben wij God wel eens mogen ontmoeten maar de duivel hebben we ook ontmoet. Want die gaat overal, overal met je mee. En dan zou je zeggen: ik zou hem wel eens af willen schulden van me, ik zou hem wel eens weg willen sturen. Maar telkens en telkens komt hij weer terug. Telkens en telkens. En het is soms een wonder dat je nog een uurtje slapen kan. Het is soms een wonder dat je nog een beetje rusten mag. Och, het is verschrikkelijk. Och, de waarheid zegt *dat hij een leugenaar is en een mensen moordenaar is van den beginne.* En dat hebben we nu al 62 jaar moeten ondervinden. En toch, toch zet ik er nog mijn oren voor open. Had ik maar meer naar God geluisterd, dan dat ik naar de duivel geluisterd heb. Wat zou mijn leven dan toch

gemakkelijk geweest zijn. Maar elke keer dat ellendige, dat ellendige, om er toch weer naar te luisteren...!

Maar dan zeggen ze vanbinnen mensen, - als ik een uitstapje maak, dan ga je weer van je punt af, vanzelf; maar als je een beetje ouder wordt dan krijg je dat met je gedachten - als je dan soms onder de waarheid gezeten hebt, en dan heb je mogen luisteren, dan eet je alles op. Ja, dat doe je. Maar nu komt er een tijd in je leven, mensen, dan zeggen ze van binnen: ja jongen, nu praat je wel en je zegt wel dat je wat ondervonden hebt, en je kunt teksten en preken opnoemen, maar wat heeft God niet persoonlijk tegen je gezegd? Persoonlijk.

Ik heb in mijn leven, als jongen wel eens een ouderling horen bidden, - zomaar een eenvoudige man, die man zei altijd in het laatst van zijn gebed: - 'Heere, zeg nog eens wat. Zeg nog eens een woordje, waar ik op leunen en steunen kan; daar ik op bouwen en vertrouwen kan.' Altijd zei die man dat. En als je ouder wordt dan ga je daar weer over denken wat die oude mensen gezegd hebben. En het is inderdaad zo; want je moet rekenen, je moet toch eens wat krijgen waar je je eigen aan vast kan houden.

Want als God heeft gesproken in je leven, in de eerste plaats dan komt God erop terug. Ik lees dat van die lieve Jakob. Och, de Heere zei op een nacht tegen hem, toen hij zó, zó ongelukkig was en zó moedeloos en zó ellendig dat hij totaal niks meer bekijken kon, toen heeft God gezegd: *Ik ben de God van Bethel! Waar gij dat opgericht teken gesteld hebt.*

En in de tweede plaats, mijn geliefden, als God eenmaal of tweemaal of driemaal tegen je in je leven gesproken heeft, en je komt in de klauwen van de duivel en je komt in de grootste donkerheid en duisternis en ellende, och dan legt die lieve Geest een gebedje in je hart, we zullen het eens even zingen; en dan een klein ogenblikje nog.

*Gedenk aan 't woord gesproken tot Uw knecht
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven.
Dit is mijn troost in druk mij toegelegd.
Dit leert mijn ziel U achteraan te kleven.
Al 't geen Uw mond aan mij had toegezegd,
Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven.*

Het 25e vers van Psalm 119.

Toepassing

En nu, *Christus de Bron van het leven*. Met eerbied gezegd, mensen, die Christus neemt de dood hier vanbinnen weg. En die schenkt het leven in hun hart. Dat is een geestelijk leven, dat is een Goddelijk leven. Dat is een zalig leven en dat is een blijmoedig leven. *Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten.*

We hebben straks gezegd, bij alles wat er aan verbonden is, en bij alles wat er tegen opkomt, ze hebben er nooit geen spijt van. Ze hebben er nooit berouw van. Och, het is zo'n zalige God! *Een Koning, Die het zaligst lot, vér boven and're goôn kan schenken.* Och, het zijn maar weinige ogenblikjes, weinige ogenblikjes, dat de hemel in die hel van binnen afdaalt; en weinige ogenblikjes dat God Zijn volk nog eens bezoekt, en dat God Zijn volk nog eens aanraakt, en dat God Zijn volk nog eens bemoedigd, en dat Hij tegen dat volk zegt: "Sta op, want de weg zal voor u teveel zijn." En ogenblikjes, dat ze ervaring mogen: *Mijn vlees, is waarlijk spijs en Mijn bloed is waarlijk drank."*

Voor heel de wereld, voor duizenden werelden zouden ze het niet willen missen. En weet je wat er uit voortvloeit, mensen? Heimwee, verlangen, zat worden op de wereld.

Zat met hun eigen. En dat ze zeggen: ‘O God dat ik U eens eeuwig kon bedoelen en eeuwig bedanken!’

Hier op de wereld is het voordat volk wel eens: *och, of nu al wat in mij is Hem prees!* Met andere woorden, *dat volk gunt God alles!* Maar ze kunnen God niets geven, dan lege handen. En dat volk komt met alles maar bedrogen uit en met hun eigen het allermeest. Want ze moeten met de dood en met de hel over de wereld lopen. We hebben vroeger menigmaal gezegd in de Walkerk, dat een kind van God *door* de hel naar de hemel moet. Maar ik zal er vanavond nog wat bij willen voegen. Na vier jaar, dat we elkander niet meer gezien hebben. En wat zullen we er vanavond nog aan toe voegen? Dat ze ook *met* de hel naar de hemel moeten. *Met* de hel.

Want och, je moet denken mensen, Gods volk neemt hun weg op in het licht, maar het moet in de donker uitgeleefd worden. Ja, we hebben vandaag dat bij sommigen ook nog besproken. Een mens krijgt zijn leven terug. En een mens krijgt zichzelf terug. En nu moet al die schat van onze gewenste huisraad weg. De Heere zegt in Hoséa, *dat Hij een scherpe oostenwind verwekken zal, een wind des HEEREN en die zal de schat van al de gewenste huisraad wegnemen.*

En och, geliefden, in de eerste tijd dan denkt een mens: o, dat gaat almaar hoger. En het wordt almaar voortreffelijker. Maar de Heere Jezus zei tegen Petrus: *steek af in de diepte!* En Ezechiël, die lieve man, hoe meer dat hij van de heerlijkheid Gods kreeg, hoe dieper hij moest graven.

Want je moet rekenen mensen, Christus moet de Bron van hun leven worden. Christus, niet wat ik beleefd heb en wat ik ervaring heb, maar Christus moet de Bron van mijn leven worden. En nu, dat zal ik er maar dadelijk bijvoegen, - want wij zullen vanavond niet klaar komen, misschien op een andere tijd, als God het geeft; ik weet het ook niet. Wij zijn van gisteren; - maar nu zegt de apostel, om niet alleen te leven uit Christus, maar hij zegt ook *om te wandelen zoals Christus gewandeld heeft. Gelijk gij Christus Jezus den Heere aangenomen hebt, wandelt also in Hem.*

En wat gebeurt er dan, mensen? Och, dan gaat hij een klein kruimeltje verstaan wat die lieve David bad in Psalm 119: *Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen.* ‘Verlaat mij toch niet ganselijk in dit leven.’ Het gaat niet vooruit, maar achteruit, mensen. En het komt in de dood terecht. Echt, hoe langer hoe meer.

Och, ik zal er nog twee woorden van zeggen, mensen. Met de Heere spreken, met God worstelen, zijn hart voor God uitstorten, gemeenschap met God zoeken, in kinderlijke vreze wandelen, gedurig aan Hem gebonden te liggen. Mijn ogen zijn geduriglijk op den Heere.

Maar dan komt er weer een tijd in een mensenleven, geliefden, dat hij op zijn stoel zit en dat hij naar de grond zit te kijken en dat hij zegt: *Heere, nu kan ik van mijn stoel niet op de grond komen. Van mijn stoel niet meer op de grond komen.* Och, ik durf het haast allemaal niet zeggen. Maar er zullen er toch nog zijn die zeggen: *zeg het maar, zeg het maar.* Soms geen lust meer, geen lust meer om ons hart voor God uit te storten. Och mensen, als je genade hebt, dan ga je met een strop rond je hals over de wereld. En als je genade mag bezitten, dan kun je met je eigen nooit meer tevree wezen. Dan veroordeel je je eigen. Och, dan zijn er wel eens ogenblikken, soms met tranen in je ogen, en soms zonder tranen, zo hard, nog harder als een steen. En dan zeggen ze wel eens: *o God, wat zal het einde nog wezen? Och, lieve God U bent toch zo waardig om vereerd, gevreesd, gediend en geprezen te worden. En nu altijd maar als een stok en een blok voor U te liggen.*

Soms hebben ze nergens geen lust meer in. En als je dan eens denkt aan de dagen vanouds....

Och, mijn ziel is wel eens zo blij in God geweest. Ik was op een nacht, in een plaats in Zeeland¹ vroeger, en ik was als uit de hel opgehaald. En midden in de nacht gingen we zingen:

*Dan zal ik voor Uw Goddelijk oog,
Uw deugden al mijn leven prijzen.*

En die mensen hadden het gehoord, want het was vroeg in de ochtend. En ik hoorde ze van de zolder komen. Want zij hadden zo'n ouderwets huisje met een trap. En ik hoorde ze naar beneden komen. En dan stonden ze voor de deur van die huiskamer. *Och*, zei ik, mensen, *komt er maar in. Dan gaan we samen zingen.* Dat was op zondagmorgen en ik moest daar preken maar ik wist het niet meer. Ik had heel geen tekst. Maar de hemel gaf te spreken: "Troost, troost Mijn volk, zal ulieder God zeggen. En spreekt naar het hart van Jeruzalem."

En dan kun je niet geloven mensen, dan kun je niet geloven dat er later een tijd komt, dat hij zó dood, zó dood is, dat hij zegt: 'O God, zou er een op de wereld zijn die zó dood is dan ik?' Ja, en dan toch over het leven praten. Och ja mensen, het is niet te zeggen. Het is met ons totaal niks, of als God komt is er alles. Als de hemel afdaalt. Maar als dat er niet is, zijn het alleen maar woorden. En dan ben je blij als een ander het kan zeggen. Maar God Die weet toch wel hoe het ligt.

Christus de Bron van het leven. Hij moet ons leven worden. Mijn levenskracht, voor wie zal ik vervaard zijn? Christus de Bron van mijn leven. Opdat we er een kruimeltje van verstaan mogen, een kruimeltje van dat laatste versje wat ik gedacht had om te zingen vanavond. Ik ben bij het 25^e vers begonnen. Maar dan zegt David in het laatste versje:

*Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouwe hulp; stier mij in rechte sporen.
Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond
Dat onbedacht zijn herder heeft verloren.
Ai zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond.
Want hij volhardt naar Uw geboôn te horen.*

3. Als de Grondlegger van de eeuwige zaligheid.

Christus Overwinnaar van de dood. Christus de Bron van het leven. En nu is Hij ook *de Grondlegger van de eeuwige zaligheid.*

Maar het is al over tijd, geliefden. Hij is ook de Grondlegger van de eeuwige zaligheid. *Die het leven en de onsterfelijkheid aan het licht gebracht heeft door het Evangelie.* Hier is het allemaal de dood, hier vanbinnen, maar Christus brengt de onverderfelijkheid aan het licht, door het Evangelie. En wat is het Evangelie? Dat is zo'n blijde boodschap voor een verloren zondaar, voor een schepsel die het met God eens geworden is. Voor een schepsel die het inleeft en voor wie het eens werkelijkheid wordt, dat hij de eeuwige dood verdiend heeft. O, als ik toch eens altijd daarin leven kon! Voor God en voor elkander! Och, ik ben aan het einde; de tijd roept.

God mocht dit enkel woord willen zegenen. Het Evangelie der zaligheid is Christus en Die gekruist. Sterven is een verlies, maar dit sterven is een eeuwige winst. En dat is tot de eeuwige zaligheid.

Och geliefden, dat de Heere het heiligen mocht aan jong en oud en klein en groot. Ik hoop, ik waardeer het zeer, de liefde die ik heb ontmoet, op de straat en in de huizen. Och, het is toch alles nog niet weg, mensen. Het is alles nog niet weg. Ik ben het niet

¹ Moei Kaatje Flipse, Westkapelle. Zij zongen Psalm 63 in de berijming van Datheen.

waardig. Ik ben het niet waard; maar och, dat God dat nog geeft. Dat we nog, laat ik het maar menselijk uitdrukken, dat we elkaar nog zien mogen. En dat we nog een ogenblik hier onder elkander zijn mogen. Och, niet om onszelf te preken, maar *Christus, als de Overwinnaar van de dood. En als de Bron van het eeuwige leven.*

Mijn onbekeerde medereiziger, och dat God die dood eens uit je hart weg mocht nemen en begiftigen met dat leven. *Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot u, o God.* En dat ook nooit te boven te komen. Maar dat dát gedurig terug mag komen, hier vanbinnen, om de gemeenschap met God deelachtig te mogen worden. Och, de Heere verwaardige jong en oud om Hem nog te zoeken terwijl het nog tijd is. En om aan de hemel gebonden te worden en dan niet meer los te kunnen laten. *Ik zal U niet meer loslaten, tenzij dat Gij mij zegent.*

En dat er voor dat arme volk te Rijssen en in deze gemeenten, och dat er nog eens wat in mag wezen, dat ze mogen zeggen: *Ja, zulk een is mijn Liefste en zulk Een is nu mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem.* Amen.

Dankgebed

Heere, Gij mocht dit enkel woord, - want er zal toch geen einde aankomen hier, want de rivier Gods is vol water, - och gedenk nog des ontfermens uit loutere genade. Gedenk de gemeente met hun leraars, vrouw en kinderen, ambtsdragers, die medebroeder die ook vanavond hier nog in ons midden is, we dragen ze met hun gezinnen en gemeenten aan U op. Och stelt ze beide tot een rijke zegen. En dat ze maar, en ook ons, begiftigd mochten worden, gedurig met verse olie overgoten worden. Dan zullen wij, dan zullen we Gods kerk mogen stichten en dienen in de vreze Gods.

Och gedenk aan deze grote schare. Gedenk aan deze grote gemeente. Aan al de noden. Gedenk aan de scholen, aan de hoofden, aan degenen die hem terzijde staan. Gedenk aan al de noden die er zijn uit- en inwendig, naar ziel en lichaam beide. Geleid ons ook verder, dat wij elkander meest spreken mochten aan Uw troon. Gedenk de vrienden van buiten de we ook mochten ontmoeten. Geleid ons tezamen en zegen Uw volk en weid hen en verhef hen tot in eeuwigheid. Want het is uit U door U en tot U zijn alle dingen. Hem zij de eer en de heerlijkheid, in alle eeuwigheid. Amen.

Slotzang: Psalm 119:88.

Ontvang de zegen des Heeren die wij in de Naam des Heeren op u leggen en gaat daarna heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
de liefde Gods
en de gemeenschap des Heiligen Geestes
zij met u allen.
Amen.***

10. Eén jaar na de bevrijding van ons Vaderland

Preek op bevrijdingsdag 1946 ter herdenking van de bevrijding op 5 mei 1945.

Geschreven door Ds. W. C. Lamain te Rijssen

Voorzang Psalm 77:7 en 8

Geliefden.

Overal in ons vaderland komt men in deze dag samen in de voorhoven des Heeren om te gedenken de grote verlossing, nu één jaar geleden ons land en volk bewezen. Van hogerhand is dat verzoek gericht tot alle kerken, waaraan wij dan ook zonder aarzeling wensen te voldoen. Het is naar het Woord van God om de weldadigheid Gods te gedenken in het midden Zijns tempels. Dat ons hart door Gods Geest werd bewerkt tot zulk een erkenning van de God des eeds en des Verbonds, Die zulke grote wonderen heeft verricht.

Onze roemruchte histories zijn vol van de wonderen des Allerhoogste. En wij mogen voor de volgende geslachten niet verbergen de loffelijkheden des Heeren bewezen in de bange jaren die achter ons liggen. 't Is wel waardig om aan de vergetelheid te ontrukken de grote bemoeienissen die de God van Nederland met ons heeft gemaakt.

Wij waren in het net gebracht. *Een enge band was om onze lendenen gelegd. Gij had (zo zegt de kerk in Psalm 66:12) de mens op ons hoofd doen rijden, wij waren in het vuur en in het water gekomen, maar Gij hebt ons uitgevoerd, in een overvloeiende verversing.*

Ontzaglijk zwaar is de druk geweest waaronder wij verkeerd hebben, en onnoemelijk het leed dat overal uitgegoten was over de wereld en over ons Vaderland.

Er is geleden, zoals op de wereld schier nooit geleden is. Vele streken werden zwaar geteisterd, menige stad en dorp verwoest. Kostbare landerijen werden onder water gezet en wat nog veel erger was dan al die stoffelijke schade, duizenden bij duizenden moesten hun leven eindigen op verschillende wijze. Alle voornemens konden niet uitgevoerd worden, omdat God regeerde, en de vijand niet verder gaan kon, dan dat God wilde, maar van achteren bezien, in welk een gevaar hebben wij verkeerd, veel meer dan dat wij ooit geweten en beseft hebben.

De honger kwam vooral in het Westen van ons land, en dreigde met een algehele ondergang. En geliefden, was God doorgetrokken, en had Hij gehandeld naar onze zonden en ongerechtigheden, alles was aan de verwoesting prijs gegeven. Maar neen, in de toorn gedacht God des ontfermens. Hij stond op met gunstige gedachten, gelijk Hij dit zo menigmaal gedaan had in de eeuwen die achter ons liggen. Ten de nood op het hoogst was, was de redding nabij.

Enkele gedeelten van ons vaderland waren reeds korter of langer tijd bevrijd, maar de algehele verlossing kwam zaterdagmorgen 5 mei 1945.

Vrijdagavond 4 Mei werd het bekend, dat de volgende morgen de Duitse Weermacht haar wapens zou intrekken. Het was een onvergetelijk moment. Wat een ontroering greep ons gehele volk aan. God was opgestaan tot de strijd. Hij had het voor Nederland opgenomen.

En nu wordt allerwege in de lande die bevrijding herdacht. O, dat het niet zij een herdenken in de uitpattingen der zonde, maar in het ootmoedig erkennen van de grote goedertierenheden Gods. Wij mochten daartoe genade ontvangen van de God des hemels en der aarde, om het bloed Zijns Zoons, om Christus' wil.

Het Woord des Heeren, dat wij bij deze gelegenheid wensen te overdenken en waarin wij aanleiding vinden om van Gods grote ontfermingen over ons volk te handelen, leest u in Psalm 124:6-8.

De HEERE zij geloofd, Die ons in hun tanden niet heeft overgegeven tot een roof. Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik der vogelvangens; de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen. Onze hulp is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Onze voorgelezen tekstwoorden bevatten: *Een dankbare herinnering aan de grote verlossing ons land geschonken:*

Die herinnering

- I. Brengt ons te binnen, wat door ons werd beleefd.
- II. Roept in onze gedachten terug de wonderlijke uitredding des Heeren.
- III. Dringt ons tot de roem van Gods Naam, ook met 't oog op de toekomst.

De Psalm waaruit onze tekst genomen is, is zeer waarschijnlijk gedicht toen David was aan de avond van zijn leven. God bracht in zijn herinnering terug het veelbewogen leven dat achter hem lag, niet alleen wat in zijn persoonlijk leven was voorgevallen, maar ook vooral wat doorleefd was ook in betrekking tot zijn volk. Wat een oorlogen werden door David gevoerd, en welke bang tijden waren door Zijn volk beleefd. Denk maar aan de strijd met Syrië en Edom ons bezongen in Psalm 44 en Psalm 60. Inderdaad, waren het toen benarde tijden. Oorlog is altijd verschrikkelijk en brengt vele ellenden met zich mee.

Wat een verwoestingen brengen zij teweeg en wat een stromen bloed kosten zij menigmaal. David blikt terug en overziet de geschiedenis van zijn volk, als een aaneenschakeling van lijden en strijd, een onafgebroken worsteling, dan met de een, en dan met de ander der omliggende volken. De dichter tekent in deze Psalm in krachtige beeldspraak, het gevaar maar ook de ellende waarin zijn volk verkeerd heeft. Hij wijst op drieërlei, n.l. op de wreedheid, de macht en de list de duivel onder het beeld van een roofdier, waterstroom, en strik.

Door alle tijden heen heeft Gods heil bloot gestaan aan zware strijd. Zeker, de een tijd wel meer dan de andere, doch zolang de kerk in deze bedeling is, is zij 't mikpunt van de hel. Gods Woord is vol om te bewijzen dat Christus Kerk door vele verdrukkingen gelouterd en geheiligd wordt. Israël kwam in de smeltoven van Egypte, Juda kwam in Babel vanwege hun zonden. Ja, over geheel de wereld is die Kerk gedurig benauwd en vervolgd. In de geschiedenis van ons vaderland hebben wij de voorbeelden dat de vijand als een verscheurend dier op de kerk afkwam, om haar te vernietigen en te verslinden.

Welk een aanslagen Zijn er tegen die kerk bedacht door alle eeuwen heen. Welke strikken zijn er over het erfdeel des Heeren gespannen. Welk een waterstromen van verdrukkingen zijn er over 't Sion Gods gegaan. Ja tot het einde toe zal de vijand het ondernemen, onder de toelating om alle middelen in het werk te stellende Kerk van Jezus Christus te belagen, en tot den bloede toe te vervolgen. Op Sions ondergang en uitroeijing is het aangelegd.

Die strijd wordt ook gekend in het persoonlijke leven van Gods kinderen. Zodra God Zijn volk uit de wereld en uit de zonde trekt, zal de satan in bondgenootschap met de wereld en de zonde niet aflaten om zijn pijlen af te schieten, en zijn tormenten te gebruiken, om Gods volk ten ondergang te brengen. Vandaar het gebed: "Geef aan het

wild gedierte de ziel van Uw tortelduif niet over (Psalm 74: 19). In zichzelf bezit dat volk geen kracht of vermogen, tegen de grote menigte, die tegen hen opkomt. Wat gevoelt dat volk zich machteloos en krachteloos.

De grote Koning van de Kerk, Christus Jezus, werd ook omsingeld en omringd. Denk maar aan hetgeen ons verklaard wordt in Psalm 22, waar die lijdende Borg ons voorgesteld wordt in Zijn vreselijk lichaams, en zielslijden. Maar Zijn sterkste wapen was het gebed, gelijk in Lukas 22 te lezen is: "En in zware strijd zijnde, bad Hij te ernstiger." Maar waar moet dat volk blijven? Zo menigmaal worden zij in Gods Woord vergeleken bij schapen die weerloos zijn. Geen hoornen om te stoten, geen tanden om te verscheuren. Wat was het voor Petrus een weldaad, dat de grote Hogepriester tot hem sprak: *Simon, Simon, de satan heeft u zeer begeerd te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.* Lukas 22.

Het beeld van een vogel wordt in onze tekst gebruikt om aan te tonen dat de kerk en het volk van God, in 't bijzonder, in zichzelf zwak is, maar ook onverstandig en zich ook zo gemakkelijk in de strik laat lokken. Dat volk is in zichzelf niet bestand voor de geweldige wateren van verdrukking en vervolging. Toen de wateren voor Jakob, gingen wassen, riep hij uit: "Al deze dingen zijn tegen mij." En toen het voor Job een stroom werd, vervloekte hij zijn geboortedag, Job 3: 1. Geweldig zwaar kunnen de aanvechtingen van de satan zijn en onnoemelijk groot de gevaren, waarin Gods kind gedurig komt. Wat kunnen zij afgetakeld worden en wat onberekenbaar de diepten van de satan. Paulus had te Eféze gevochten tegen de wilde beesten. Grote moedeloosheid kan soms Gods kinderen bezetten in de zware strijd, die zij te voeren hebben, dat zij de dood verkiezen boven het leven. Toch komt dat volk nooit om in al hetgeen zij moeten doormaken. Zij hebben een machtige Helper. Hun verlosser is sterk, Heere der Heirscharen is Zijn Naam.

Groot was de ellende, die Israëls volk doorgemaakt had, in de dagen van strijd, die nu echter lagen. David krijgt het alles te overdenken en 't wordt alles in zijn geheugen te binnen gebracht, welk een bang worsteling het was als op leven en dood.

Maar zo is het ook, wanneer wij in dit uur terugdenken aan de vijf bange jaren, die achter ons liggen.

In 1939 werd de oorlog verklaard. Vele pogingen waren er in het werk gesteld om een oorlog te voorkomen, doch 't was onvermijdelijk. God had het zwaard bevel gegeven en wij als de lont, waren in het kruit geworpen. Onze mannen en jongens werden opgeroepen in 't laatst van Augustus. Er was mobilisatie. De grenzen moesten betrokken worden. Velen schreeuwden, dat er geen oorlog komen zou op onze vaderlandse bodem. 't Was bij velen, "Vrede, vrede en geen gevaar." Engeland zou ons niet aanvallen en Duitsland zou onze neutraliteit niet schenden. Keer op keer had men van Duitse zijde dat plechtig beloofd. Ons leger, zo riep een ander, was paraat. O neen, "geen gevaar was er te vrezen", zo riep de lichtzinnige wereld. Maar Gods ware volk en knechten?

Wat waren er al velen weg en afgelost, die de oorlog van 1914-1918 hadden meegemaakt. Telkens vernam men van het volk, van het overblijfsel, dat nog gevonden werd, dat het ook in hun hart anders was dan in de vorige oorlog. De doortocht tot de hemel werd zo gemist.

't Was oudejaarsavond 1939. Die laatste dag van 't jaar viel juist op een zondag. Een leraar, waar wij in onze gemeente drie jaar ongeveer naast gewoond hadden, en veel

mee verkeerd hadden, ging in 1935 sterven. God had hem voor- en toebereid. Hij zei en schreef in een bekend blad: *Mijn Bruidegom komt mij afhaken.*²

Vóór zijn heengaan van deze wereld droeg hij mij op, daar hij nooit meer de kansel zou betreden om met Oudejaarsavond te preken: "*Ziet, de Rechter staat voor de deur.*" En dan, met Nieuwjaarsmorgen: "*Ziet de Bruidegom komt, gaat uit, Hem tegemoet.*" Die leraar droeg die boodschappen aan mij op. Het eerste oudejaar na zijn verscheiden van deze aarde, dacht ik er wel over en las herhaaldelijk die teksten in Gods Woord, doch kreeg er geen opening in. Het volgende jaar ging het ook niet.

Eindelijk werd het 31 December 1939. Toen waren er voor die beide gelegenheden geen andere waarheden meer, dan degene die ik reeds noemde. Zomin als ik ooit vergeten zal de predicatie gedaan in de gemeente van Dirksland de vooravond van de mobilisatie over Daniël 5:27, zo zal ik ook nooit vergeten die Oudejaarsavond, in mijn onvergetelijke gemeente van Rotterdam-Zuid. God openbaarde wat ons en ons land te wachten stond.

De predicatie werd opgetekend, verspreid in de gemeente. Ja, zij werd aan de vooravond van de oorlog voorgelezen voor een aandachtig gehoor op de Grebbeberg bij Rhenen, wat mij later werd bericht door overgebleven soldaten.

Wie zal ooit vergeten de morgen van de eerste mei 1940, toen de Duitse Weermacht zowel over het land, als vanuit de lucht over onze grenzen kwam. Nee, nooit zullen wij vergeten dat gezicht van de vele vliegtuigen, die daalden aan de Waalhaven. De prachtige gebouwen, die daar stonden, gingen in de vlammen op. Een bloedbad werd daar aangericht en hoevelen van onze mannen en jongens vielen er niet alleen daar, maar ook op plaatsen in ons vaderland. Wat werd het een ellende.

Hard werd er door onze mannen en zonen gevochten. Toch werd het een hopeloze strijd. De Koningin en het vorstelijk Huis waren naar Engeland gegaan, vergezeld met de regering. Zij waren uitgeweken. 't Viel niet mee, maar God wilde Haar voor ons sparen. De overmacht, waartegen gevochten moest worden, was voor onze weermacht ondoenlijk. Als sprinkhanen bedekte die Duitse soldaten ons land. Met bovenmenselijke kracht werd op sommige plaatsen gevochten. Ik denk aan de Afsluitdijk, aan de Grebbeberg, aan de Maasbrug te Rotterdam. Het is bekend, dat daar een Marinier de strot van een Duitse soldaat afbeet. Toch was het niet te houden.

Het verraad was allerwege vreselijk. We waren reeds bezet gebied (dus later) en op een plaats in ons Vaderland stond, een N.S.B. er in een sigarenwinkel, gekleed met zijn zwart hemd en zwart lakens pak. De sigarenkoopman wilde graag weten hoe duur dat pak wel was. Een eenvoudig schippertje, dat daar ook bij stond, zei opeens, "Dat weet ik wel".

"Nu, wat dan?"

"Dat pakje, zo was het antwoord, heeft dertig zilverlingen gekost." Opeens was die eenvoudige man vertrokken.

O, dat verraad, o die Judassen, die volk en vaderland verkochten aan een macht, die zich stelde tegen God en Christus en alle heerlijkheden lasterde.

Het vreselijke bombardement van Rotterdam kwam, waardoor een groot gedeelte van de stad in vlammen opging. O, wat is er geleden. Wij hebben het van nabij aanschouwd. Wat een slachtoffers zijn er gevallen; wat een tranen werden er geschreid; wat een leed, geleden; onbeschrijfelijk op de plaatsen waar zo verwoed gevochten was.

² Ds. G. van Reenen

Om 4 uur s, middags werd de witte vlag gehesen. Het grootste deel van ons land was overgegeven. Een zucht van verlichting ging er op. De helmen werden neergeworpen, de wapens afgelegd. 't Was gedaan. O, wat een gedachte. Onze vrome vaderen vochten tachtig jaar en het machtige Spanje moest het afleggen voor dat troepje Geuzen. Nu vijf dagen ... en verspeeld.

Ja. God kwam met Nederland afrekenen. Het is kwaad en bitter tegen de Heere te zondigen. *Och, had naar Mijn Raad, zich Mijn volk gedragen.*

Wij hadden God verlaten en andere goden verkozen. Niemand heeft echter beseft wat het zou inhouden door Duitsland bezet te worden. Een lijdensweg van vijf jaren is, voor ons geopend, die zijn weerga niet heeft gehad in de geschiedenis van ons volk.

Toen wij bezet werden, kwam het lijden. Dag en nacht kwamen de vliegmachines over ons vanuit Engeland. Bombardement op bombardement kwam. Nergens was meer veiligheid of rust te vinden. Wat een mensenlevens hebben die bombardementen gekost. Het een was al verschrikkelijker dan het andere. Wat is er gespot, gevloekt, maar ook gezucht en geweend. Wat zijn er een banden, verscheurd, wat een ellende is er geleden. Daar was geen verbergen voor. Hoe menigeen, die elders schuiling zocht, werd op de zogenaamde veilige plaats dodelijk getroffen. Neen, 't is mij niet mogelijk in deze uur alles op te noemen. Ik kan slechts het een en ander aanstippen.

Een vervolging tegen de **Joden** brak er los. Nederland moest gezuiverd worden van het geslacht van Abraham. Ten dode waren zij opgeschreven. Voordat Joodse volk lagen er nog onvervulde beloften (zie Rom. 9-11); maar neen, daar zou niets van gebeuren. Daar zou geen kans zijn, dat ooit die Goddelijke beloften vervuld zouden worden. Hitler zou er wel een eind aan maken. Bij duizenden en tienduizenden, ja bij miljoenen zijn zij omgebracht en vergast. Onbeschrijfelijk heeft dat volk geleden. Er zijn geen woorden te vinden om het uit te drukken en met geen pen is het ooit te beschrijven.

Zwaar werd de druk voor ons eigen volk. Schone beloften werden er gedaan. Het Nationaal-Socialisme zou een Heilstaat brengen op de wereld. Doch het is wel gebleken dat het alles leugen en bedrog was. Als beesten werden onze mannen en zonen gebracht naar het buitenland. De huwelijken moesten verwoest worden. De ordeningen van God verbroken. De gezinnen werden uit elkaar gerukt. Er kwamen wat ledige plaatsen, overal. Maar ook wat een droevig verraad in sommige gezinnen. Kinderen leverden hun ouders over en ouders kinderen.

Het leger moest in krijgsgevangenschap terug naar Duitsland. Wat werd het benauwd van alle zijden. Wat zijn er een tranen geschreid. Ik zie nog voor mijn ogen die wenende vrouwen en die schreiende kinderen, toen die mannen zich los moesten scheuren van hun dierbare betrekkingen. Ik denk nog terug aan die gezinnen, waaruit de zonen moesten vertrekken, niet wetend of ze wel ooit nog terug zouden keren.

Overal werden gijzelaars opgepakt, vooral uit de voornaamste en hooggeplaatsten van ons volk. Dag en nacht reed men met de overval wagens door de straten; 't Was een jacht op mensen. Wat waren het toch afschuwelijke monsters, die S.S. en Grüne Polizei. 't Was maar steeds: sabotage. En 't kostte weer zoveel mensenlevens.

En dan die rechtbanken. O, wat een onschuldig bloed is er gevloeid. Om niets en om niemand bekommerde men zich. De huizen trok men binnen, de werkplaatsen, fabrieken, ja zelfs de kerken. Overal zaten de spionnen. Wanneer men maar dacht, dat men één woord ten nadele van dat regiem sprak, dan stond de gevangenis open. Bij duizenden vielen er in gevangenissen en soms werden ze bij tientallen langs de openbare weg doodgeschoten. Wat werden velen mishandeld op de gruwelijkste wijze, soms met de dood als gevolg en dat door de mannen van de nieuwe orde,

We hebbende tanden wel gevoeld van die roofdieren. Het water is wel over ons heengegaan. En de strik was zo gespannen, dat niemand het meer zou ontkomen: wij waren met ons volk ten dode opgeschreven. Als verscheurende dieren stonden die Duitsers tegen ons over. Het was voor hen alles één teleurstelling. Ze hebben wel begrepen, dat uit het hart van ons volk nooit gehaald kon worden, wat God er in gelegd had, n.l. de gehechtheid aan het Huis van Oranje. Ons volk als volk moest het van Duitsland niet hebben. Ze waren niet vatbaar voor al de listen van de vijand. Met het geweld bereikte men niets en met hun listen nog veel minder.

Ons volk zag uit naar de dag der bevrijding. Maar geliefden, dat werd hoe langer hoe meer afgesneden. 't Ging door de diepte. Wij waren gekomen in het vuur en in het water. De nood steeg ten top. 't Zou welhaast met Nederland gedaan zijn. Het liep met Duitsland aan het eind, maar zijn doel was niet anders dan om in zijn val Nederland mee te slepen, zodat het straks niet meer onder de volken genoemd zou worden. Het proces van Neurenberg en wat hier na de oorlog openbaar geworden is in ons eigen land, heeft genoeg licht verspreid over het voornemen en het doel van de dwingeland. Die wilde bergstroom zou alles meesleuren en allen doen verzinken. De honger kwam vooral in het Westen van het land en sommigen vielen reeds als slachtoffers. De mensen liepen te sterven op de straat. O, ik denk nog aan die vermagerde gezichten in de gemeente van Rotterdam. Door honderden werden wij omsingeld toen wij in de kerk aan het Mijnsheerenplein het brood uitdeelden, dat uit liefde door de gemeente van Rijssen was gegeven, voor die verhongerde bevolking. God heeft ondersteund, maar God heeft ook uitkomst gegeven.

II. En zie, ook daarvan spreekt onze tekst in de tweede plaats, wanneer zij in onze gedachten terug roept: ***de wonderlijke uitredding des Heeren.***

David was een geoefend krijgsman. Reeds in zijn jeugd had God hem bedeed met moed en kracht. Een leeuw en een heer versloeg hij, toen zij op de kudde aanvielen. Het is openbaar geworden, dat hij was de gezalfde des Heeren. Zijn vingers waren geleerd ten strijde en zijn handen ten oorlog. Nog voor hij als koning was uitgeroepen, versloeg hij de reus Goliath van Gath. En welk een grote krijgsdaden zijn niet van hem bekend, nadat God hem op de troon bevestigd had. De eer van de overwinningen schreef David echter niet aan zichzelf toe. Het was de betuiging van zijn hart in Psalm 60:14. "In God zullen wij kloeke daden doen, en Hij zal onze tegenpartijders vertreden." David wist het wel door genade, dat de overwinningen, die behaald werden, niet toegeschreven konden worden aan zijn overleg, of aan de dapperheid van zijn soldaten. Het was steeds omdat God uittrok met de krijgsheren.

Zo was het ook in onze tekst. *Indien de Heere niet met hen geweest was, indien Hij hun hulp en hun bevrijder niet was geweest, zij waren voor de overmacht bezweken, ze waren in de strik gevangen en omgekomen, maar ook door de wateren overstroomd.*

Indien het was aangekomen op eigen kracht, o dan had de wreedheid van de vijand hen vertreden, dan zou Satan en zijn macht, dan zou de Gode vijandige mens hen hebben overwonnen, ja vernietigd. Tegenover al die wrede macht en machtige list van de vijand zag David zichzelf, maar ook zijn volk, als een zwak, onmachtig volk, als een weerloze kudde, overgeleverd aan de handen der vervolgers. Aan die bruisende stroom was geen weerstand te bieden. 't Was een arm en nooddruftig volk.

Wat vermocht Israël eenmaal tegenover het machtige leger van Farao? Wat moest Hiskia beginnen te 't talrijke leger der Assyriërs? Wat moest Josafat beginnen tegen de Moabieten en Ammonieten? O neen, daar was geen vechten tegen. Geen kracht en

geen vermogen was er ook in Davids dagen om de strikken van de vijand te verbreken en aan dezelve te ontkomen. Maar eeuwig wonder Gods, de Heere in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van grote wateren. De Heere zij geloofd, die ons in hun handen niet heeft overgeven tot een roof.

Onze ziel is ontkomen als een vogel uit de strik des vogelvangens; de strik is gebroken en wij zijn ontkomen. Jehovah, de God des eeds en des Verbonds, had dat volk verkoren uit soevereine liefde. Hij had dat volk verlost uit het diensthuis van Egypte. Hij had hen geleid, door de zee bewaard en beschermd in de woestijn. Hij was met dat volk in een verbond gekomen, waarvan Christus de Middelaar, Borg en Hoofd was. Hij had hen Kanaän gegeven tot een erfelijke bezitting en steeds uit grote benauwdheid; en gevaren verlost. De machtigste vijanden, die het ondernamen Israël aan te vallen en tot de grond toe uit te roeien, moesten steeds het onderspit delven. In het leven van David was het ook hetzelfde. En nu was ook een bang tijd geweest, maar die eeuwige Jehovah koos bij vernieuwing openlijk de partij van Israëls volk. Hij trad op als hun Bondgenoot, Verlosser en Beschermmer. God nam het voor Zijn Israël op en twistte hun twistzaak. God liet het water wel komen tot aan de lippen, maar het kwam er niet over. God zelf had hun druk verlicht. Hij had hen gered uit zulk een dreigend gevaar.

En nu roept David uit: ***"Geloofd zij God"***. God alleen had het gedaan en niemand anders. Tot die eerste oorzaak klimt David op in onze tekst.

God kan soms wel middelen en mensen gebruiken, zeer zeker; maar de eigenlijke Redder blijft altijd weer de God des eeds en des Verbonds. Hij werd ook in Davids dagen krachtig bevonden een Hulp te zijn in benauwdheid. Ps. 46:2. David kon er niet van zwijgen. Zijn hart is er vol van en zijn mond loopt er van over. O, u kunt het gevoelen welk een liefde zijn hart vervulde om God te loven. Hij beseftte het ten diepste als God het niet gedaan had, wat was er dan van hen geworden? Gewis, zij waren omgekomen, begraven en verslonden. Er waren geen woorden te vinden om God genoeg te erkennen. Wat heeft David ook toen zijn armoede gevoeld.

En wanneer David zegt: "Geloofd zij God!" Dan behelst dat ook een opwekking voor het gehele volk, om gezamenlijk de Heere te prijzen voor de wonderen van Zijn verlossing. God houdt er geen stom volk op na. Hij zegt zelf in Jes. 43: 21, "Dit volk heb Ik Mij geformeerd; zij zullen Mijn lof vertellen." O, er was zulk een ruime stof om de Naam des Heeren uit te roepen en te erkennen. Geen mensen moet lof worden toegezwaard, maar alleen de God des Verbonds, de Almachtige, Algenoegzame en Getrouwe, die Zijn volk nooit laat omkomen.

Die erkenning blijft niet uit ook *in het persoonlijke leven*, wanneer Hij Zijn volk verlost door het bloed des Lams uit de heerschappij der zonde en uit het geweld der hel. Dan gaat de tong der stommen juichen. De Samaritaan, die door Christus van zijn melaatsheid genezen was, kwam de dokter betalen. O, wat een dierbaar werk om alles wat wij ontvangen hebben, bij God terug te brengen. Dan wordt er reeds hier iets van beleefd, dat de verheffingen Godes in hun kelen zullen zijn. Wat zijn dan die dankzeggingen Gode aangenaam, door Jezus Christus de Heere. Toen God Israël door de zee gebracht had, ging Mozes zingen. Maar Mirjam bleef ook niet achter. Hanna hief een lied aan ter ere Gods en Debora mocht de lof des Heeren vermelden na de verlossing, die God had geschonken.

Geliefden, zouden wij dan zwijgen? O nee, indien wij zwegen, de stenen zouden gaan spreken. Voor de zoveelste maal dreigde Nederland onder te gaan onder het geweld

van de vijand. 't Was nu geen Spanje, Engeland of Frankrijk, maar Duitsland wilde ons inpalmen en van ons land een provincie maken van dat Derde Rijk.

Ons land is leeggeplunderd door de vijand. Op alles werd beslag gelegd. Ons land verarmde op schrikkelijke wijze in de jaren dat die machten uit de hel over ons heersten. Het goud en zilver, ja zelfs het koper en tin moest worden ingeleverd, waarvoor we zink in de plaats kregen. Zeker, 't was wel een teleurstelling, dat de goudvoorraad reeds opgeborgen was in Amerika. Dat is voor die Duitser een ontgoocheling geweest, dat hij zijn hand sloeg op een lege plaats. Wij kunnen het ons niet indenken, maar tot het geringste toe werd er gestolen. De klokken uit de torens der kerken werden zelfs overgebracht naar Duitsland. De grote voorraden, door de regering opgelegd voor vele jaren, werden getransporteerd naar het verarmde Duitsland. Het Duitse volk was bedrogen, al zoveel jaren achtereen, door hun leiders, en nu zouden zij profiteren van het gestolen goed uit de bezette gebieden. Wat klom de nood hoogt. Veel meer dan al dat plunderen en stelen, was de bloeddorst van de vijand. Van hoog tot laag werden zij gefusilleerd en aan de dood overgegeven. En dan stelde ons volk zijn hoop hierop, dan daarop, doch 't werd alles afgesneden. Soms scheen het alsof het niet lang meer duren zou, doch ook telkens vervloog die hoop. Van alle kanten werd hulp beloofd en moed ingesproken, doch 't liet alles zo lang op zich wachten. Men vreesde, dat de hulp zou komen, wanneer het te laat zou zijn.

Maar nee, geliefden. God vergiste Zich niet. Hij wist de tijd wel. Duitsland werd afgebroken, het leger werd geknakt, doch God gaf verlossing en uitkomst toen het militair nog niet verslagen was. God nam de harten van de hoofden van het volk weg. God zond een geest van verwarring onder de leiders en in het leger. God ging tonen, dat Hij God was. Sommige delen van ons land waren reeds bevrijd. Zeeland was reeds vrij, hoeveel het ook gekost had. Denk aan Zeelands tuin, aan Walcheren, aan Schouwen-Duiveland en Tholen. Een gedeelte van Brabant, Gelderland, Overijssel, Drenthe, Friesland en Groningen.

Maar ruim 4 miljoen mensen stonden voor de poorten van de dood. O, een ieder vreesde met grote vrees. Zou het Westen verdedigd worden en zouden de Canadezen, met Engelsen en Amerikanen, van plaats tot plaats en van meter tot meter de overwinning moeten bevechten, er zou niets van overblijven. Tranen werden er nog geschreid, verzuchtingen opgegaan tot de hemel, zowel uit het bezette als uit het bevrijde gebied. Wat was er een meeleven in de ellenden van ons eigen volk. Smekingen en gebeden werden er tot de God der vaders opgezonden. En zie, nog op het onverwachts gaf God uitkomst.

God zij geloofd. God had het gedaan. De leiders van Duitsland werden verschrikt. God maakte een eind aan al dat geblaf en geschreeuw. De een kwam aan de strop, en de ander ging op de vlucht en de wapens werden gestrekt. De Koning van Engeland erkende, dat God het gedaan had. De president van Amerika ging openlijk voor in het gebed. God bracht ons Vorstenhuis weer terug, met de uitgeweken regering. De driekleur wapperde weer van huizen, kerken en andere gebouwen. God had onze vrijheid weer teruggegeven. Wij waren niet verslonden, niet vermoord, niet verteerd, niet ondergegaan.

Een onuitsprekelijke blijdschap was er alom in het land. De monden gingen open en de tongen kwamen los. Vijf jaar, hadden we moeten zwijgen. Nu geen razzia's meer, nu werden de Duitsers opgesloten. De rollen waren nu omgekeerd. Nu kwamen ze niet meer om ons. O, wat een vernedering voor dat hoogmoedige, trotse, oorlogszuchtige

volk! God zij geloofd. Hij zorgde er voor, dat wij in de handen van de vijand niet omkwamen. Hij deed ons ontkomen aan de strik. Hij heeft de wateren beteugeld, de zee werd stil. God heeft gesproken en geantwoord op de verzuchtingen van Zijn volk; maar alleen om Zijns Zelfs wil. Rust en vrede kwamen terug op onze vaderlandse bodem. God heeft het gedaan. Hem alleen komt de ere toe. O, dat wij Zijn Naam ootmoedig mochten prijzen!

III. David werd er toe verwaardigd door de genade Gods, zoals hij in het slot van deze Psalm uitroept: **"Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft."** De dankbare herinnering aan de grote verlossing geschonken (en zo komen tot onze laatste gedachte) *dringt ons tot de roem van Gods Naam ook met het oog op de toekomst.*

In de Naam des Heeren ligt de openbaring van *het volle Wezen Gods*. God en Zijn Naam zijn één. Gods Woord zegt ook, dat Zijn Naam heilig en vreselijk is.

In die Naam liggen ook al de *eigenschappen Gods* verklaard.

- Zijn wijsheid, waardoor Hij weet wat voor Zijn kerk het beste is en wat de geschiktste tijd is om Zijn heerlijkheid te openbaren.
- In de Naam des Heeren ligt ook Zijn almacht om hen te kunnen verlossen uit de grootste benauwdheid.
- Daarin is Zijn goedheid en Vaderlijke barmhartigheid om hen te helpen.
- Daarin is Zijn waarheid en getrouwheid, om hen naar Zijn beloften niet te laten verzocht worden boven vermogen, maar met de verzoeking de uitkomst te geven opdat zij niet bezwijken zouden.

De Naam wordt bekendgemaakt door Christus, gelijk Hij zelf verklaarde in Joh. 17: 6: "Ik heb Uw Naam geopenbaard aan de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt." Welgelukzalig degenen, die daaronder behoren. Wij kennen God niet meer krachtens onze diepe val in Adam. We hebben, al bezitten wij nog zoveel godsdienst en belijdenis, geen behoefte meer om God te kennen. Wat een eeuwig wonder is het dan, om uit soevereine genade, met die zaligmakende kennis bedeed te worden. 't Is de Naam van die God, Die hemel en aarde gemaakt heeft. De Kerk van alle eeuwen legt die belijdenis af tot de ere Gods. En de Kerk van het Nieuwe Testament spreekt sinds de dagen der apostelen die belijdenis uit in de woorden: *"Ik geloof in God de Vader, de Almachtige, Schepper van hemel en aarde."* In dat "Vader" belijdt zij tegelijk de Zoon en de Heilige Geest als de Drie-enige God, in Wie haar gehele zaligheid is en op Wie haar vertrouwen voor tijd en eeuwigheid gevestigd is.

Nu spreekt de dichter hier uit, dat hij niet alleen de hulp Gods ondervonden heeft, maar ook voortaan in alle omstandigheden "die Hulp" door hem zal worden aangeropen. Tot de Heere wenst hij ook in de toekomst toevlucht te nemen, op die Helper te betrouwen. En daarom: *Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.* De ervaring van Goddelijke redding uit zo groot gevaar geeft moed voor de toekomst en zal door de bediening van de Geestes leiden tot een kinderlijk betrouwen op die Naam des Heeren. In Psalm 121 was het: "Mijn hulp is van den Heere." Maar hier is het "onze hulp". David spreekt hier in naam van het bevrijde en verlost volk des Heeren. O, wat hadden zij allen die hulp des Heeren rijkelijk ondervonden. Zo die God niet was opgestaan en Zijn almacht had getoond, het was een verloren zaak geweest.

Maar zo blijft het ook bij de voorduur. Wij hangen, wat ons persoonlijk leven betreft, steil en diep van de Heere af. Zo blijft het voor Gods Kerk door alle eeuwen heen.

Maar ook wat het voortbestaan betreft van een land en volk. Wat zullen wij uitrichten uit en van onszelf, tegen alle vijanden, die ons belagen?

*Schilden, bogen, dolken.
Dapper oorlogsvolken,
Wijsheid, moed noch kracht
Kunnen ooit in 't strijden
Enig vorst bevrijden
Zonder 's Heeren macht.*

Geliefden, een jaar is het nu geleden, dat wij bevrijd werden van dat ongoedertieren volk, van de mannen des bloeds en des bedrogs. O, dat op deze herdenkingsdag het besluit van onze ziel zij: "Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft!" Die hulp van God werd ervaren in de oorlogsjaren. Had God niet ondersteund en geschraagd, wij waren bezweken. Ook in de eerste oorlogsdagen vielen er van onze mannen en zonen, doch het grootste deel mocht nog terugkeren. God hoorde nog van uit de hemel, de vaste plaats van Zijn woning, naar de gebeden en smekingen, die hier en daar tot God werden opgezonden.

Maar ook daarna, in de jaren die volgden, heeft God doorgeholpen, God ondersteunde nog wonderlijk in koude en honger. Wat heeft God wonderlijk gezorgd! Er zijn er, die het kunnen getuigen, tot roem van Gods Naam, dat God door de wonderlijkste wegen uitkomst gaf. Wij hebben de tranen gezien van vrienden die met een lege kast zaten, niets en niets meer hadden; en waar de tafel vol gelegd werd met het kostelijkste eten, en dat zij niets meer konden zeggen, onder de betoningen van Gods Vaderlijke zorg. Zeker, het is ondervonden; als er maar Elia's zijn, dan zijn er ook raven. Sommigen mochten de hand des Heeren er in zien, dat vanuit het buitenland pakketten met voedsel werden neergelaten éér de bevrijding er nog was.

Wat heeft God geholpen, zovelen die als vee werden weggevoerd overal heen, en onder zoveel ontberingen en martelingen opgesloten werden in concentratiekampen en gevangenissen. God heeft zich niet onbetuigd gelaten in vele families, die achterbleven, of de doodstijdingen van hun geliefde betrekkingen ontvingen. Inderdaad, er zijn nog Psalmen in de nacht gezongen. Nee, van zichzelf hadden zij het niet, o nee. Wij kunnen niet anders dan in opstand komen tegen de Heere en schreeuwen, "de weg des Heeren is niet recht". Gaf de Heere niet aan sommigen genade om te bukken en met blijdschap de beroving van hun goederen aan te zien?

O, ik weet het, hoeveel er ook gevloekt is. Maar God heeft sommigen verwaardigd om de roede te kussen en dat zij niets meer te zeggen hadden, waar ze ook heen geëvacueerd werden. Vreselijke toestanden zijn er beleefd, doch met het oog op wat achter ligt, mogen wij wel uitroepen: *Onze hulp was van de Heere, Die hemel en aarde gemaakt heeft.*

Slaan wij een blik in de huidige toestand over geheel de wereld, dan is het vèr van rooskleurig. Van alle zijden pakken zich donkere wolken samen. Aan alles is het te merken, dat God een twist heeft met de inwoners der wereld en dat Zijn toorn nog niet is afgekeerd. Dat wij bij de donkere toekomst, die wij nu tegen gaan, ook mogen zeggen: "Onze hulp is in de Naam des Heeren." Niet vertrouwen op mensenkracht of eigen vermogen, maar op die God, Die hemel en aarde gemaakt heeft. Met die God kunnen wij er door, maar ook straks er uit. Hij is de nooit beschamende Rotssteen, Wiens werk volkomen is.

O, dat op Hem dan ons oog gericht mag zijn en dat wij tot lof van die grote God samen mogen aanheffen uit Psalm. 99:2.

*God, die helpt in nood,
Is in Sion groot,
Aller volken macht
Niets bij Hem geacht;
Buigt u dan in 't stof
En verheft met lof
't Heilig Opperwezen,
Wilt Het eeuwig vrezen.*

Toepassing.

Eén jaar is het nu geleden, mijn geliefden, dat wij ook samen waren om de Naam des Heeren te erkennen voor de verlossing ons geschonken. Het is alleszins betamelijk om thans weer stil te staan bij de weldaden ons land en volk bewezen en opnieuw herinnerd te worden aan hetgeen God gedaan heeft. Wij zijn krachtens onze diepe val in Adam, vergeters van God en van Zijn weldaden. De praktijk leert het ons, dat het hoogst noodzakelijk is, om telkens en telkens weer bepaald te worden bij de wonderen Gods.

Mozes heeft daarop het volk Israël gewezen bij zijn afscheid, dat hij van hen nam. Herhaaldelijk hebben wij in Deuteronomium de vermaning, al is het niet altijd in dezelfde bewoordingen: "Wacht u en bewaart uw ziel wel, dat gij niet vergeet de dingen, die uw ogen gezien hebben, en dat zij niet van uw hart wijken al de dagen uws levens. En gij zult ze aan uw kinderen en uw kindskinderen bekend maken." Deut. 4: 9. Ook wekt de Heere er Zijn volk toe op in Psalm 103: "En vergeet geen van Zijn weldaden." Zie ook Psalm 105:5. Asaf werd er toe verwaardigd in Psalm 77:7. Hoort hem maar zingen:

*Daarna werd ik ook indachtig
De wonderdaden Gods krachtig,
Die Hij voormaals heeft gedaan.
Deze deed ik ook vermaân.*

Wat is de wereld zwaar getuchtigd en wat is ons volk, wat zijn wij zwaar geslagen in de jaren die achter ons liggen. Het een en het ander hebben wij er reeds van genoemd en wij kunnen wel zeggen: het gaat alle beschrijving te boven.

Maar, mijn hoorders, zien wij nu terug op het jaar, dat achter ons ligt. O wat moet schaamte onze aangezichten dan bedekken! Wat zou diepe smart ons hart moeten vervullen, wanneer wij in eigen hart en huis, in Gods Kerk, in onze omgeving, in de plaats van onze inwoning, in ons gehele Vaderland waarnemen de droeve vruchten, die zichtbaar worden tegenover de grote goedertierenheden Gods!

O, laten wij maar bij onszelf beginnen. Oordeel zelf maar, waar zijn wij gebleven met al de betoningen van Gods ontfermingen? Hoe menigmaal was ons leven in gevaar vanuit de lucht, van de zijde van de vijand! Welk een schrik en vrees vervulde niet gedurig ons hart en met welk een angst lagen wij niet op ons bed, of liepen over de straat.

Van onze betrekkingen vielen er door bombardementen. Van onze landgenoten vielen er in de handen van de moordenaars. Hoevelen kwamen er niet in kampen en gevangenissen om. Hoe meniggeen stond niet op de lijst om als gijzelaar te worden opgepakt, met het gevaar om straks te worden gefusilleerd bij het minste of geringste vergrijp. Hoevelen bleven niet in het buitenland, daar toch anderen tot hun haardsteden en betrekkingen mochten terugkeren. Wat een ontberingen moesten wij

ons getroosten, duizenden kregen niet meer wat zij nodig hadden en zagen de hongerdood voor ogen, voor henzelf en voor hun arme kinderen.

Wij zitten nu weer rustig in de kerk, de weg naar de catechisatie staat weer vrij open. Duizenden, die geëvacueerd moesten worden, velen met achterlating van alles, mochten weer terugkeren en zitten weer in hun huizen en op hun bedrijven. Maar zeg zelf maar, waar zijn wij er mee gebleven? Wat zijn wij toch snood ondankbaar. Waar is de erkenning in onze harten, waar is de vrucht, die Gode tot heerlijkheid strekt? Zeker, van onszelf hebben wij niets meer. Wij zijn alles kwijt en leven maar uit: "Het heeft de mens niet goed gedacht om God in erkentenis te houden." Zullen wij ooit op de rechte plaats met al de weldaden komen, dan zal God er aan te pas moeten komen, dan zal het Gods eigen werk zijn maar daar komen wij niet mee klaar. De volle verantwoordelijkheid ligt op ons en de eis Gods blijft op ons liggen. Het zal van onze hand worden afgeëist, waar het ons brengt. Van ons in der eeuwigheid geen vrucht meer. Maar waar is het benodigen van die Gezegende des Vaders, van die dierbare Christus, om uit Zijn volheid te ontvangen, genade voor genade?

O, dat wij toch eens recht verlegen werden met al de betoningen van Gods trouw! Dat wij met berouw en droefheid eens wederkeerden tot de Heere, en dat het ons eens een smart werd, dat wij zulke stinkende vruchten voortbrengen.

Wij kwamen niet op onze plaats en de Kerk beantwoordt niet aan het doel, waarmee God zoveel gunsten heeft betoond. Alles zinkt weg. **Gods Kerk in 't algemeen en Gods volk in het bijzonder.** Het gaat hoe langer hoe verder van huis af. Wat een droeve aanblik vertoont ons Gods Kerk ook in haar zichtbare openbaring; wat betreft de leer, maar ook niet minder het leven. Waar is het hartelijke leed over de verbreking Jozefs? Waar een ware smart over de scheuren en breuken? Waar een gevoelen van de verre afstand en van de wereldgelijkvormigheid? Wij gaan met alles maar door en werken overal overheen. De dadelijke vrees Gods wordt allerwegen gemist. Het getal dat nog gedrukt en gebukt gaat onder de toestand, is niet groot meer. Praten erover is er nog genoeg daar is geen gebrek aan, maar de praktijk is veelal in strijd met de belijdenis. God onttrekt zich hoe langer hoe meer. De Kerk in Jesaja 63:15 roept: "Zie van de hemel af, en aanschouw Uw heilige en Uw heerlijke woning, waar zijn Uw ijver en Uw mogendheden, het gerommel Uws ingewands en Uw barmhartigheden? Zij houden zich tegen mij in". En in vers 17: "Heere, waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen, waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen?"

Het was vanwege onze zonden, dat God kwam met zulke zware slagen en plagen. God gaf het zwaard bevel en zond de vijand op onze erve en liet ons van hem verdrukken, omdat wij tegen alle vermaningen in ons hadden verhard.

En zie, nu gaf God een jaar geleden uitkomst en verademing, niet omdat wij met ons volk zo vernederd waren geworden, maar alleen en enkel om Zijns Zelfs wil. God gaf ons de zo gewenste vrede terug op onze vaderlandse bodem. Hij gaf ons weer brood in overvloed en daarbij zoveel weldaden van Zijn hand. Maar wat heeft het alles nagelaten? Is het in ons hart veranderd? In onze huizen? Is de kerk bij elkaar gekomen? Is de eer van God op de voorgrond gekomen en is het gehoord: "Komt, laat ons terugkeren tot de Heere, hij heeft ons geslagen, Hij zal ons genezen." Hoséa 6:1.

O nee, er is niets van te bezien. Wij zijn op onze hoogten blijven staan. De ongerechtigheid is vermenigvuldigd en de liefde nog veel minder geworden dan tevoren. "Och, dat mijn hoofd, water ware en mijn oog een springader van tranen. Zo zou ik dag en nacht bewenen de verslagenen der dochteren mijns volks." Jer. 9: 11.

Wat is de praktijk der Godzaligheid laag gezakt, en wat worden de oefeningen des geloofs weinig gevonden. Het tere ootmoedige leven in de vrees Gods wordt schier niet meer gekend. Laten wij het maar eerlijk bekennen, al onderhoudt God Zijn volk, hetwelk ook altijd zal blijven, maar wat moeten zij veelal zuchtend hun weg gaan en het gemeenschapsleven missen. Het zijn er zo weinigen, die er nog wat van hebben. Dat hetgeen God gedaan heeft in ons nog eens ging leven, gelijk in het hart van David. De dierbare vruchten zouden niet achterwege blijven. Wij zouden zelf in onze onwaardigheid wegzinken. Wij zouden God gaan prijzen en Zijn Naam belijden met hart en mond. Er zou een openlijk getuigenis zijn tegenover de wereld en in onze ziel zou er zijn een verlaten op de Naam des Heeren, die toch is als een sterke Toren. Onze ziel zou leven uit Christus, als de Fontein des levens en bemoedigd de toekomst tegengaan. Ja, de Drie-enige God, Die de hemel en de aarde gemaakt heeft, zou zijn het vertrouwen van ons hart.

En nu, mijn geliefden, omdat het in de Kerk zo treurig is, wat is er nu van de wereld te wachten. Allereerst wordt er geklaagd over de afval en over het verval, dat zichtbaar is. De stroom verbreedt zich van degenen, die roepen: "Laat ons hun banden breken en hun touwen van ons werpen." Van hoog tot laag, ja ook in de regering des lands kunnen wij het waarnemen, dat er niets geleerd is uit de oordelen noch uit de zegeningen. Met God wordt geen rekening meer gehouden. In de oorlog lag alle verkeer stil. Een apart gebod kwam er voor de dag des Heeren. Nee, dat was niet uit principe en omdat de Duitse regering de Sabbat wilde heiligen, verre vandaar, maar toch gebeurde het. De treinen rijden weer ook op Gods dag en de wegen zijn weer onveilig van al de auto's. Publieke gemakkelijkheden zijn weer volop open, danshuizen zijn er allereerst geopend in ons Vaderland en de ongerechtigheid neemt hand over hand toe.

Onder zware druk hebben wij gezucht. Wij hebben de handen van de overweldiger gevoeld. Het is er in alle opzichten diep doorgestaan, doch over het algemeen is er geen stem noch opmerking. Wat uit het buitenland terugkeerde is onverschillig geworden en voelt zich los van de Waarheid. Bij enkelen is het anders, doch de grote massa is verwilderd. Dat leven in de zonde was hun element en de geest van ontevredenheid openbaart zich allereerst. Ja, waar zullen wij beginnen en waar zullen wij eindigen? *Land, land, land, hoort des Heeren Woord!*

En wat dat Woord dan zegt? "Om deze allen keert Zijn toorn zich niet af, maar Zijn hand is nog uitgestrekt. Want dit volk keert zich niet tot Dien, die het slaat, en de Heere der Heerscharen zoeken zij niet." Jesaja 9: 11-12. De verharding in de zonde en het weigeren om voor God te bukken en tot Hem terug te keren, is de reden dat Gods toorn nog brandt als een vuur.

Wat een ellende is er al doorleefd in het verre Indië, sinds de capitulatie van Japan. Wat een slachtoffers zijn er al gevallen. Ja, nog steeds komen de berichten binnen van onze mannen en zonen, die daar hun leven moesten laten. Voorwaar, God heeft een twist met de inwoners der wereld. Een nieuwe oorlog dreigt uit te breken. En wat daar het gevolg van zijn zou? Een vernietiging, zoals de wereld nog nooit aanschouwd heeft. Dan zal geen schuilkelder meer helpen en geen onderduiken meer mogelijk zijn. O, wij moesten wel sidderen en beven bij het vernemen van de donder van Gods mogendheid. God laat niet met Zich spotten. Wees er van verzekerd, als wij doorgaan in onze wegen, die lijnrecht tegen God gericht zijn, dat God ook doorgaat.

Duitsland had met God afgerekend en Hitler tot god verheven, al bazelde die man nog van een Voorzienigheid! Maar zie, de tijd is gekomen, dat God gaat afrekenen en wat

blijft er nu nog van dat Derde Rijk over? God vervult Zijn Woord er aan, wat wij lezen in Jesaja 14: 23, "En Ik zal hen stellen tot een erve der nachtuilen en tot waterpoelen; en Ik zal hen met een bezem des verderfs uitvagen, spreekt de Heere der Heirscharen."

- *O arm geslacht van Nederland*, zondigt maar door, danst maar volop, drinkt de zonde maar als water in, scheurt u los van God en van Zijn Woord, versmaadt alle vermaningen, ook van uw vader moeder, leraar en onderwijzers! God komt op Zijn tijd. Weet, dat God het laatste Woord heeft. Maar wat ik u bidden mag, als een gezant van Christus, alsof God door mij bade, laat u toch met God verzoenen. Laat mijn raad u toch behagen. Keert terug van het pad der zonde. Vraagt naar de Heere en naar Zijn sterkte! "Kust toch de Zoon, opdat, Hij niet toorne, en gij op de weg ver gaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden." Psalm 2:12.
- Dat God *Zijn Kerk* bezoeken mocht, daar Sion als een akker geploegd is en de doodsschaduw op alles verspreid ligt, De waarheid mocht eens zegevieren en de leer van vrije genade in zijn glans geopenbaard worden. De inzinking van Gods Kerk neemt toe, na de zware oordelen en gerichtten. Dat God Zijn Geest nog eens uitstorten mocht.
- Dat er bij *Overheid en onderdaan* een terugkeren plaats mocht vinden tot die God, Die zoveel wonderen heeft verricht.
- *Ons Vorstenhuis* mocht verwaardigd worden ons gehele volk terug te roepen tot de Wet en tot de getuigenis, er zou nog hoop zijn voor een zinkend Vaderland. O, dat de God van onze vaders, *die hoog geplaatsten*, die God tot onze grote blijdschap nog terug deed keren op onze vaderlandse bodem, genade mocht verlenen om te erkennen met Manasse, dat de Heere God is. Hun ballingschap zou gezegend zijn voor henzelf, maar ook zou het zijn ten goede oor ons Vaderland. God bestendige en bevestigte het Huis van Oranje op de troon, tot een rijke zegen voor ons volk, ook in de volgende geslachten.
- Ik gedenk in dit uur (hoe zou ik hen kunnen vergeten?) allen, *die hun dierbare betrekkingen verloren hebben* in de oorlogsjaren. Ook degenen, die na de bevrijding van ons Vaderland de verpletterende tijding kregen van hun nabestaanden uit het ver Indië, of uit andere landen. Wat al wonden zijn er geslagen en wat al rouw is er overal gekomen. De een treurt over een man die omkwam, een ander over een vader, die zij nooit meer zouden aanschouwen. Ouders, wier kind of kinderen gevallen zijn en in de vreemde hun graf hebben gevonden. Hoeveel verloofden zijn er niet in ons land, die daar treurig heengaan, waar de hoop voor hun tijdelijk leven verging.
O rouwdragenden en bedroefden, wat heeft het voor u persoonlijk nagelaten? God in de plaats van hetgeen u kwijt bent, zou alles vergoeden en verzoenen. Het einde van al de drukwegen mocht ook voor u zijn. *Onze hulp is in de Naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft.*

Jongens en meisjes, verlaat toch de slechtigheden en leeft, treedt op de weg des vredes en des verstands. Dat God u bond aan Zijn instellingen en rechten. Dat Hij u deed wandelen in Zijn wegen als een macht van wederbarende genade. In het houden van Gods geboden is grote loon.

Volk van God, dat God ons niet langer liet dwalen, maar ons verwaardigde tot Hem terug te keren met smeking en geweent. Dat wij Zijn vele en grote bemoeienissen mochten erkennen en dat de vrucht was gelijk wij vernomen hebben, diepe

vernederling, erkenning van God, maar ook een roemen van Zijn Naam, die te prijzen is tot in der eeuwigheid. De tijde zijn ernstig en de toekomst donker. Het gaat naar de dag van Christus komst op de wolken van de hemel. Dat wij geborgen in Christus, verzoend met God, die dag met groot verlangen mochten verbeiden.

Hoelang het dan nog worden zal, volk des Heeren, laat het uw ziel bemoedigen in dit jammerdal, dat de Naam des Heeren een sterke Toren is, de rechtvaardige zal er heenvlieden en in een hoog Vertrek gesteld worden. Spr. 18:10. En alle vijand, die komt tegen Gods erfdeel, zal verpletterd worden. Aan het kruis heeft Christus getriomfeerd over alle machten en krachten der hel. Christus heeft uitgeroepen: "Het is volbracht." En toen Hij opstond in Jozefs hof aan de derde morgen, toen zijn al de wachters gevlucht. Christus, uw Koning, heeft overwonnen. Al het geweld der hel is op Christus aangekomen. De wateren, de golven en baren van Gods toorn over Zijn ziel gegaan. De strikken zijn voor Hem gespannen, maar Hij heeft de overhand behouden.

De strijd die u hier te strijden hebt, is met overwonnen vijanden. De tijd komt, dat er geen strikken meer zullen gespannen worden. Dat geen wateren over uw ziel gaan zullen. Dat geen geweld tegen u zal gebruikt worden. De Naam des Heeren zal u in eeuwige veiligheid stellen.

Dat u dan uw weg mag vervolgen, volk des Heeren, bemoedigd en getroost, ziende op die overste Leidsman en Voleinder van het geloof, Jezus. Hij zal nooit laten varen het werk Zijner handen en in de strijd laten omkomen. Gedurig mocht het onze betuiging zijn, gunstgenoten des Heeren, gekochten met het bloed des Lams:

*Mijn God, U zal ik eeuwig loven
Omdat Gij het hebt gedaan!*

En straks in het uur des doods, bij het gaan door dat donkere dal: "Onze hulp is in de Naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft." Amen.

Slotzang Psalm 124:4.

*W' ontkwamen haast des vogelvangens net,
Den lozen strik, tot ons bederf gezet:
De strik brak los, en wij zijn vrij geraakt.
De HEER' is ons tot hulp op ons gebed;
Die God, die aard' en hemel heeft gemaakt.*

